

Република Србија

Републички завод за статистику

Подржано од стране Европске уније

Попис пољопривреде 2012. године у Републици Србији

МЕТОДОЛОШКО УПУТСТВО

Београд, 2012.

Издавач: Републички завод за статистику

За издавача: проф. др Драган Вукмировић, директор

ПРЕДГОВОР

Последњи попис пољопривреде на територији Републике Србије спроведен је 1960. године. Од тада су у оквиру пописа становништва били прикупљани само основни подаци о пољопривреди.

Светски програм пописа пољопривреде 2010. (World Programme for the Census of Agriculture 2010, FAO – UN) препоручује да све земље у периоду од 2006. до 2015. године спроведу попис пољопривреде у складу са својим специфичностима и да при том прикупе минимум података неопходних за анализу и упоредивост на међународном нивоу.

Спровођење *Светског програма пописа пољопривреде 2010.* поклопило се са нашим националним потребама, с обзиром на то да недостају структурни и детаљни подаци о пољопривреди на нивоу газдинстава, који су од виталног значаја за социо-економске анализе и планирање.

Попис пољопривреде 2012. године припрема, организује и спроводи Републички завод за статистику у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године („Службени гласник РС”, бр. 104/09 и 24/11) и у оквиру пројекта претприступних фондова Европске уније *IPA (Instrument Pre-accession Assistance) 2011.*

Подаци добијени Пописом пољопривреде 2012. године омогућиће преглед стања пољопривреде у Републици Србији на националном и локалном нивоу и на нивоу газдинстава, као и формирање квалитетног оквира за спровођење редовних истраживања, која ће бити усклађена са међународним стандардима и која ће, заједно са овим пописом, представљати окосницу система статистике пољопривреде.

Подаци добијени у овом попису допринеће стицању сазнања у вези са реалним стањем у пољопривреди Републике Србије. То је од великог значаја за све будуће кориснике агрегираних података, а посебно за даваоце података – јединице пописа, који ће моћи боље да планирају пољопривредну производњу, да се пријављују код националних и европских фондова за подршку у пољопривреди и добијају сазнања о томе у коју би пољопривредну грану требало инвестирати.

Ово упутство садржи сва неопходна објашњења која се односе на циљеве пописа, јединице пописа и њихова обележја, основне принципе организовања и спровођења пописа, као и основне задатке извршилаца и учесника у попису.

У Београду, 2012.

Директор
Проф. др Драган Вукмировић

Садржај

ПРЕДГОВОР.....	3
САДРЖАЈ	5
ЗАКОН О ПОПISУ ПОЉОПРИВРЕДЕ 2011. ГОДИНЕ	7
I. ОПШТИ ДЕО.....	16
II. ОРГАНИЗАЦИЈА ПОПИСА.....	25
III. ПРОЦЕДУРА ЗА ПОПИСИВАЊЕ	27
IV. ПОПУЊАВАЊЕ УПИТНИКА	
Поглавље 1. Општи подаци о газдинству	43
Поглавље 2. Земљиште	45
Поглавље 3. Наводњавање.....	58
Поглавље 4. Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља....	61
Поглавље 5. Обрада и одржавање земљишта.....	64
Поглавље 6. Стока, пчеле и друге животиње	66
Поглавље 7. Органска производња	70
Поглавље 8. Пољопривредна механизација и опрема	72
Поглавље 9. Пољопривредни објекти	76
Поглавље 10. Радна снага и активности газдинства	81
Поглавље 11. Остали подаци о газдинству	89
V. РАД НАКОН ЗАВРШЕНОГ ПОПИСИВАЊА	92

Таблица за прерачунавање локалних јединица мера у хектаре и аре

Упитник за пољопривредно газдинство

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

ЗАКОН О ПОПИСУ ПОЉОПРИВРЕДЕ 2011. ГОДИНЕ

У К А З

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ПОПИСУ ПОЉОПРИВРЕДЕ 2011. ГОДИНЕ

Проглашава се Закон о попису пољопривреде 2011. године, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Другој седници Другог редовног заседања у 2009. години, 11. децембра 2009. године.

ПР број 199
У Београду, 16. децембра 2009. године

Председник Републике
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ПОПИСУ ПОЉОПРИВРЕДЕ 2011. ГОДИНЕ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом утврђује се правни оквир којим се обухватају: садржај, припрема, организација и спровођење Пописа пољопривреде 2011. године у Републици Србији (у даљем тексту: попис), као и обавезе државних органа и других органа и организација у попису, обавезе и дужности давалаца пописних података и лица која врше послове пописа, објављивање пописних резултата и финансирање пописа.

Попис се спроводи од 1. до 15. новембра 2011. године.

Непосредно по завршетку пописа врши се контрола квалитета података прикупљених пописом на узорку ради оцењивања обухвата и квалитета прикупљених података.

Попис и контрола квалитета података прикупљених пописом спроводе се према стању на дан 31. октобра 2011. године у 24.00 сата.

Повезаност Пописа пољопривреде и Пописа становништва

Члан 2.

У Попису становништва, домаћинства и станова 2011. године, поред основних података о становништву, домаћинствима и становима, прикупљају се и подаци о пољопривредним активностима које се одвијају у домаћинствима.

Прикупљени подаци из става 1. овог члана користе се за идентификацију породичних пољопривредних газдинстава и на основу њих израђује се Листа домаћинстава која ће бити обухваћена Пописом пољопривреде.

Координација активности између Пописа становништва и Пописа пољопривреде треба да допринесе уштеди у финансијским средствима, као и повећању корисности података из ова два пописа. Употреба заједничких статистичких стандарда, дефиниција и класификација обезбеђује конзистентност и упоредивост података и њихову лакшу интерпретацију и анализу.

Попис пољопривреде спроводи се после Пописа становништва, тако да се за његово спровођење користе органи задужени за организацију и спровођење Пописа становништва.

Скице и описи граница пописних кругова које је Републички геодетски завод израдио за потребе Пописа становништва, домаћинстава и станова 2011. године користе се и за Попис пољопривреде 2011. године.

Значење појединих израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) пољопривредна производња је процес производње биљних и сточарских производа, узгој рибе, пчела, односно други облици пољопривредне производње (гајење печурака, пужева, стакленичка, пластеничка производња, гајење зачинског и лековитог биља, производња семена поврћа и цвећа, украсног биља, садница четинара, производња садног материјала, воћа и винове лозе, производња расада поврћа и друго), која се обавља на пољопривредном земљишту, као и на другом земљишту;
- 2) пољопривредно газдинство је технички и економски самостална производна јединица која има јединствено управљање и на којој привредно друштво, земљорадничка задруга, установа или друго правно лице, предузетник или породично пољопривредно газдинство обавља пољопривредну производњу;
- 3) породично пољопривредно газдинство је свака породична или друга заједница лица која заједно станују и заједнички троше своје приходе за подмиривање основних животних потреба (укључујући и самачко домаћинство), чији се чланови (један или више) баве пољопривредном производњом било као примарном било као секундарном активношћу, која има јединствено управљање, заједнички користи средства за производњу (земљиште, машине, објекте) и рад својих чланова, без обзира на то да ли они производе само за своје потребе (некомерцијално пољопривредно газдинство) или за своје потребе и продају (комерцијално пољопривредно газдинство).

Јединице које се обухватају пописом

Члан 4.

Пописом се обухватају:

- 1) породична пољопривредна газдинства која имају најмање 0,5 хектара пољопривредног земљишта на којем обављају пољопривредну производњу;
- 2) породична пољопривредна газдинства која имају мање од 0,5 хектара пољопривредног земљишта на којем обављају ратарску, сточарску, воћарску, виноградарску, повртарску производњу, производњу цвећа (стакленици и пластеници), односно баве се другим облицима пољопривредне производње, која је намењена тржишту, као и узгој рибе, гајење печурака, пужева, пчела и др.;

- 3) привредна друштва, земљорадничке задруге, предузетници и други облици организовања са статусом правног лица који су регистровани да претежно обављају делатности пољопривредне производње, и
- 4) привредна друштва, установе и друга правна лица регистрована у другој делатности која имају организоване огранке или друге организационе делове у којима се обавља делатност пољопривредне производње.

Подаци о пољопривредним газдинствима

Члан 5.

У попису се прикупљају подаци о структури пољопривредних газдинстава: локација, земљишни фонд и категорија коришћења пољопривредног земљишта, површине под усевама, површине воћњака и број стабала, површине винограда и број чокота винове лозе, наводњавање, употреба органских и минералних ђубрива, као и средстава за заштиту биља, број стоке – по врстама и категоријама, број живине, број осталих животиња, кошнице пчела, подаци о пољопривредној механизацији и објектима, радној снази, продаји пољопривредних производа, органској пољопривредној производњи, допунским делатностима, као и подаци о рибањацима и површинама под шумама.

Методи спровођења пописа

Члан 6.

Подаци о породичним пољопривредним газдинствима прикупљају се методом интервјуа, од лица које је носилац породичног пољопривредног газдинства или од пунолетног члана породичног пољопривредног газдинства коме су подаци највише познати, уз увид у одговарајућу документацију.

Подаци о привредним друштвима, установама и другим правним лицима прикупљају се извештајним методом – путем поште.

II. ОБАВЕЗЕ ДРЖАВНИХ И ДРУГИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА У ПРИПРЕМАМА, ОРГАНИЗАЦИЈИ И СПРОВОЂЕЊУ ПОПИСА

Улога Републичког завода за статистику, пописних комисија и јединица локалне самоуправе у извршењу пописа

Члан 7.

Попис припрема, организује и спроводи Републички завод за статистику.

Одређене послове припреме, организације и спровођење пописа на територији општина, градова и Града Београда Републички завод за статистику обавља преко пописних комисија, у складу са овим законом.

Пописне комисије из става 2. овог члана именује Републички завод за статистику.

Јединице локалне самоуправе су обавезне да пруже помоћ Републичком заводу за статистику и пописним комисијама у извршењу пописа.

Послови Републичког завода за статистику

Члан 8.

Републички завод за статистику врши следеће послове: израђује методологију за попис и садржај свих пописних и помоћних образаца и осталих инструмената пописа, израђује и штампа упитнике, упутства и друго; стара се о благовременом и потпуном извршењу овог закона; утврђује јединствену и међународну упоредиву методологију пописа, са јединственим дефиницијама јединица и обележја, јединственим класификацијама и садржајем обрадних и публикационих табела по јединственом програму обраде података, спроводи статистичку контролу квалитета података прикупљених на терену; сарађује с другим органима државне управе и организацијама и јединицама локалне самоуправе и координира заједничке активности у вези са припремама, организацијом и спровођењем пописа, даје инструкције, пружа стручну помоћ, тражи извештаје, податке и обавештења; обезбеђује потпуно, тачно и благовремено обавештавање становништва и пољопривредних газдинстава о значају и циљевима пописа, начину и времену његовог спровођења, распоређује и доставља пописне обрасце и упутства пописним комисијама; одређује инструкторе пописа; врши стручну обуку чланова пописних комисија, инструктора и контролора; доноси упутства за организацију и извршење пописа; издаје пописна овлашћења за рад учесницима у попису; саставља предрачун трошкова пописа; распоређује финансијска средства пописним комисијама; прикупља податке, врши контролу и припрему пописне грађе за обраду; обрађује прикупљене податке и објављује резултате пописа; стара се о смештају и чувању пописне грађе по пријему од пописних комисија и обезбеђује заштиту прикупљених података, у складу са законом и другим прописима.

Послови пописних комисија

Члан 9.

Пописне комисије руководе припремама, организацијом и спровођењем пописа на територији општина, градова и Града Београда и одговорне су за благовремено предузимање потребних мера ради обезбеђења свих припрема за попис, организацију и квалитетно и правовремено извршење пописа.

Пописне комисије обављају следеће послове: организују и спроводе попис на територији општина, градова и Града Београда; обавештавају становништво и пољопривредна газдинства о значају пописа, начину и времену његовог спровођења, о правима и дужностима учесника у попису и начину извршавања њихових обавеза, одређују и именују потребан број општинских, односно градских инструктора, пописивача и контролора и организују обуку учесника у попису; врше распоређивање пописивача, инструктора и контролора; предузимају мере ради обезбеђења потпуног обухвата јединица пописа; преузимају пописни материјал од Републичког завода за статистику и распоређују га пописивачима, издају учесницима у попису прописана овлашћења за рад; контролишу рад пописивача, инструктора и контролора и пружају им помоћ; посебно се старају о правилној примени методолошких и организационих упутстава; преузимају од општинских инструктора пописну грађу и контролишу њену потпуност и њен квалитет; израђују прве резултате пописа за насеља и општину и достављају их Републичком заводу за статистику у року од 10 дана по завршеном пописивању; достављају пописну грађу Републичком заводу за статистику у прописаном року; утврђују накнаде за рад учесницима у попису и старају се о правилном распореду и рационалној употреби финансијских средстава одређених за попис; израђују обрачун утрошених средстава и врше друге послове у вези с припремама и спровођењем пописа, у складу са упутствима Републичког завода за статистику.

Пописне комисије имају најмање пет чланова.

Послови министарстава и посебних организација

Члан 10.

У обављању појединих послова у вези с пописом, а у оквиру свог делокруга из задатака утврђених законом, поред Републичког завода за статистику учествују:

- 1) Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, и
- 2) остала министарства и посебне организације.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Члан 11.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде даје мишљење о методологији Пописа пољопривреде, садржају пописних образаца и пружа подршку Републичком заводу за статистику преко својих органа у току спровођења овог пописа на терену.

Остала министарства и посебне организације

Члан 12.

Министарства и посебне организације, из члана 10. тачка 2) овог закона, обавезни су да, у случају потребе, пруже помоћ Републичком заводу за статистику у извршењу пописа у оквиру свог делокруга утврђеног законом.

Послови општинских управа, градских управа и Градске управе Града Београда

Члан 13.

Општинске управе, градске управе и Градска управа Града Београда обављају послове утврђене овим законом и организационо-методолошким упутством Републичког завода за статистику и прате спровођење пописа на територији јединица локалне самоуправе.

III. ФИНАНСИРАЊЕ ПОПИСА

Члан 14.

Средства за финансирање послова Републичког завода за статистику у попису утврђују се у износу од 1.498.680.546 динара и обезбеђују се из донација и у буџету Републике Србије, и то:

- 1) за 2010. годину: 22.533.222 динара
- 2) за 2011. годину: 1.260.937.358 динара
- 3) за 2012. годину: 180.160.434 динара
- 4) за 2013. годину: 35.049.532 динара

Средства из става 1. овог члана планирају се у буџету Републике Србије, у оквиру раздела Републичког завода за статистику.

Део средстава из става 1. овог члана Републички завод за статистику преноси пописним комисијама за спровођење пописа, преко општинских управа, градских управа и Градске управе Града Београда.

Општинске управе, градске управе и Градска управа Града Београда воде евиденцију о утрошку средстава из става 2. овог члана и достављају извештај Републичком заводу за статистику, на његов захтев.

Валоризација и коришћење финансијских средстава

Члан 15.

Средства за финансирање послова у попису, из члана 14. овог закона, предвиђена су на бази текућих цена из месеца априла 2009. године.

Средства предвиђена за поједине године валоризују се у складу са висином планираних средстава у буџету за текућу годину.

Периодика извештавања о утрошку средстава и извршеним пословима

Члан 16.

Републички завод за статистику обавештава Владу, до 31. марта сваке године, о утрошку средстава обезбеђених из буџета Републике Србије у претходној години и о извршеним пословима у вези са пописом предвиђеним у тој години.

Накнаде лицима која учествују у попису

Члан 17.

На накнаде које исплаћује Републички завод за статистику за рад лица која учествују у припремама, организовању и спровођењу пописа утврђују се пореска обавеза и плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање у складу са законима којима се уређују порез на доходак грађана и доприноси за обавезно социјално осигурање.

IV. ОБАВЕЗЕ И ДУЖНОСТИ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА И ЛИЦА КОЈА ВРШЕ ПОСЛОВЕ ПОПИСА

Дужности привредних субјеката и организационих јединица других субјеката

Члан 18.

Привредна друштва, земљорадничке задруге, предузетници и други облици организовања који претежно обављају делатност пољопривредне производње, као и огранци или други организациони делови у којима се обавља пољопривредна производња, а налазе се у саставу привредног друштва или другог облика организовања регистрованог у другој делатности, дужни су да до 15. новембра 2011. године попуне пописне обрасце и поштом их доставе Републичком заводу за статистику.

Пописни образац попуњава овлашћено лице према методолошком упутству Републичког завода за статистику.

Лице које даје податке о јединици пописа дужно је да на бази расположиве документације, у року и без накнаде, попуни одговоре на сва питања у пописном обрасцу.

Дужности пописивача и других непосредних извршилаца послова у попису

Члан 19.

Пописивачи, инструктори и друга лица која врше послове у вези с пописом дужни су да благовремено и на прописан начин обављају послове пописа.

Заштита података прикупљених у попису

Члан 20.

Лица из члана 19. овог закона дужна су да чувају као службену тајну све податке прикупљене од јединица које се обухватају пописом а који се односе на личне, породичне, имовинске и економске прилике.

Подаци прикупљени у складу с овим законом могу се користити искључиво у статистичке сврхе, а дисеминирају се у збирном (агрегираном) облику.

Писмено обавештавање домаћинстава о времену доласка пописивача

Члан 21.

Ако пописивач у време пописа не затекне у стамбеном објекту ниједног члана домаћинства, оставиће писмено обавештење да је носилац породичног пољопривредног газдинства дужан да се до 15. новембра 2011. године јави надлежном органу ради давања података у вези с пописом.

V. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице (привредно друштво, земљорадничка задруга и други облик организовања) које претежно обавља делатност пољопривредне производње ако не достави податке у прописаном року, односно ако достави нетачне и непотпуне податке који се прикупљају у складу са овим законом (члан 18. став 1).

Новчаном казном у износу од 30.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у правном лицу из става 1. овог члана.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај предузетник из члана 18. став 1. овог закона.

Члан 23.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај носилац породичног пољопривредног газдинства ако одбије да пописивачу да податке о газдинству или му да нетачне или непотпуне податке који се прикупљају у складу са овим пописом (члан 6. став 1).

Члан 24.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај пописивач, инструктор и друга лица ако послове у вези са пописом не врше благовремено и на прописан начин (члан 19).

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Прописивање и објављивање методолошких инструмената пописа

Члан 25.

Директор Републичког завода за статистику прописује пописне обрасце и методолошка упутства за организовање и спровођење пописа.

Обрасци из става 1. објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Објављивање првих и коначних резултата пописа

Члан 26.

Републички завод за статистику објављује:

- 1) прве резултате пописа у року од 30 дана од дана завршетка пописа,
и
- 2) коначне резултате пописа у периоду од 1. јануара 2012. до 31. децембра 2013. године.

Ступање на снагу овог закона

Члан 27.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

На основу члана 112. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, доносим

У К А З

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ПОПИСУ ПОЉОПРИВРЕДЕ 2011. ГОДИНЕ

Проглашава се Закон о изменама Закона о попису пољопривреде 2011. године, који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Првог редовног заседања у 2011. години, 31. марта 2011. године.

ПР број 9
У Београду, 4. априла 2011. године

Председник Републике
Борис Тадић, с.р.

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА ЗАКОНА О ПОПИСУ ПОЉОПРИВРЕДЕ 2011. ГОДИНЕ

Члан 1.

У Закону о попису пољопривреде 2011. године („Службени гласник РС”, број 104/09), у називу Закона и члану 1. став 1. број: „2011” замењује се бројем „2012”.

У ставу 2. речи: „од 1. до 15. новембра 2011. године” замењују се речима: „од 1. октобра до 15. децембра 2012. године”.

У ставу 4. речи: „31. октобра 2011. године” замењују се речима: „30. септембра 2012. године”.

Члан 2.

У члану 2. став 5. речи: „пољопривреде 2011. године” замењују се речима: „пољопривреде 2012. године”.

Члан 3.

У члану 18. став 1. речи: „до 15. новембра 2011. године” замењују се речима: „до 15. децембра 2012. године”.

Члан 4.

У члану 21. став 1. речи: „до 15. новембра 2011. године” замењују се речима: „до 15. децембра 2012. године”.

Члан 5.

У члану 26. тачка 2) речи: „од 1. јануара 2012. до 31. децембра 2013. године” замењују се речима: „од 1. јануара 2013. до 31. децембра 2014. године”.

Члан 6.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

I. ОПШТИ ДЕО

1. Важност и циљеви Пописа пољопривреде

У протекле две и по деценије, привреда Србије прошла је кроз различите кризне периоде, који су разорно деловали на њену организацију и активност, при чему су бројни ресурси трајно демобилисани. Од почетка транзиционе рецесије, обим производње привреде пао је на половину нивоа активности из предтранзиционих година. У целом том периоду, пољопривредна производња била је на истом нивоу, или је бележила благи раст. Захваљујући климатским условима и природним карактеристикама земљишта, сектор пољопривреде код нас, посматрано по вредности производње, заузима значајно учешће у бруто домаћем производу. Пољопривреда и прерада прехранбених производа су делатности у које се полажу велика очекивања, а у стратегијама развоја општина и региона пољопривреда је препозната као један од основних стратешких праваца развоја.

Највећи део руралног становништва у овој делатности види шансу за запошљавање и развој.

Пољопривреда Србије, у процесу приступања Европској унији (ЕУ), мора да се прилагоди низу прописа и стандарда ЕУ, који ће у великој мери изменити стање у овој области. Сет закона, правила и процедура које треба усвојити у пољопривреди обухвата: законске стандарде, заједничку пољопривредну политику и структурне фондове. Да би могао да се прати процес прилагођавања и оцењује степен усаглашености, неопходно је увести бројне статистичке индикаторе у статистици пољопривреде.

У стратегији развоја званичне статистике у периоду од 2009. до 2012. године, коју је усвојила Влада Републике Србије, посебна област посвећена је усклађивању статистике пољопривреде. Предвиђена су бројна нова истраживања којима ће се статистика пољопривреде хармонизовати са методологијом и стандардима ЕУ.

Предуслов за прилагођавање је спровођење пописа пољопривреде, који представља велику статистичку акцију, чији су основни циљеви:

- ▶ добијање свеобухватног прегледа структурних карактеристика националне пољопривреде;
- ▶ израда базе података, међународно упоредиве, засноване на кључним обележјима у области пољопривреде;
- ▶ обезбеђивање статистичких података потребних за развој одрживе пољопривредне политике;
- ▶ формирање Статистичког регистра пољопривредних газдинстава, који ће обезбедити оквир за међународно упоредива статистичка истраживања у области пољопривреде на узорку;
- ▶ омогућавање директне финансијске подршке пољопривредним газдинствима путем коришћења средстава из претприступних фондова ЕУ.

Подаци из овог пописа послужиће као основа за одређивање квота, субвенција и премија нашој пољопривреди, када се створе услови за укључивање српске пољопривреде у заједничку пољопривредну политику ЕУ. Обрадом и анализом података пописа добиће се објективна слика реалне развијености појединих региона, што ће бити основа за остваривање права за примену инструмената регионалне политике ЕУ, као и за дефинисање активности у оквиру програма руралног развоја.

Имајући у виду потенцијале и стање у пољопривреди Србије, ЕУ је путем инструмената за претприступну помоћ пружила подршку одрживом пољопривредном и руралном развоју. У оквиру пројекта *IPA* директно је подржана припрема и спровођење Пописа пољопривреде.

2. Законска основа

Попис се спроводи у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године („Службени гласник РС”, бр. 104/09 и 24/11 – измене).

Примењени инструменти, обухват, обележја и стандардизација концепта и дефиниција у складу су са *Светским програмом пописа пољопривреде 2010.* (ФАО – УН) и методологијом Евростата за спровођење Истраживања о структури пољопривредних газдинстава и производном методу у пољопривреди (*Regulation (EC) No 1166/2008, Regulation (EC) No 1200/2009*).

3. Објашњење појединих појмова и израза

Домаћинство са пољопривредном производњом је свака породична или друга заједница лица (чланова) која заједно станују и заједнички троше своје приходе за подмиривање основних животних потреба, укључујући и самачко домаћинство, при чему се чланови домаћинства (један или више) баве сопственом пољопривредном производњом као примарном или секундарном делатношћу.

Пољопривредно газдинство је технички и економски самостална производна јединица која има јединствено управљање и на којој привредно друштво, земљорадничка задруга, установа или друго правно лице, предузетник или породично пољопривредно газдинство обавља пољопривредну производњу као примарну или секундарну делатност.

За потребе Пописа пољопривреде, **делатности** које дефинишу пољопривредно газдинство, према Класификацији делатности, јесу:

- ▶ гајење једногодишњих, двогодишњих и вишегодишњих биљака (делатности у оквиру грана 01.1 и 01.2);
- ▶ гајење садног материјала (грانا 01.3);
- ▶ производња вина од сопственог грожђа (група 11.02);
- ▶ узгој животиња (грана 01.4, при чему се из групе 01.49 – *узгој осталих животиња*, подразумевају само узгој нојева, емуа и кунџа, као и узгој пчела, производња меда и пчелињег воска);
- ▶ мешовита пољопривредна производња (грана 01.5), и
- ▶ одржавање пољопривредних површина у добром пољопривредном и еколошком стању (делатност у оквиру групе 01.61). Све друге услужне делатности у пољопривреди и делатности после жетве (грана 01.6) не дефинишу пољопривредно газдинство уколико се врше искључиво.

Локација газдинства је место на коме се одвија целокупна пољопривредна производња или њен главни део. То је обично место на коме се налазе пољопривредни објекти/зграде намењени за пољопривредну производњу (нпр. објекти за смештај стоке, стакленик, хладњача за смештај пољопривредних производа, највећи административни објекат и сл.) или највећа површина коришћеног пољопривредног земљишта.

Коришћено пољопривредно земљиште чине:

- ▶ пољопривредно земљиште на окућници,
- ▶ оранице и баште (укључујући и угаре),
- ▶ стални засади – воћњаци, виногради, расадници, засади корпарске врбе, површине под рогозом, рогачем, површине на којима се узгајају тартуфи, као и засади јелки подигнутих за продају (новогодишње јелке), и
- ▶ ливаде и пашњаци које газдинство редовно обрађује – користи.

Носилац породичног газдинства је особа (физичко лице) која је економски и законски одговорна за рад газдинства и на чије име функционише дотично газдинство, односно особа која преузима ризике рада.

Управник или менаџер на газдинству је лице одговорно за дневно доношење и спровођење производних и финансијских одлука у вези са газдинством.

Годишња радна јединица (*Annual Work Unit – AWU*) јесте јединица мере која представља количину људског рада утрошеног за обављање пољопривредне делатности на сваком газдинству. Ова јединица представља еквивалент рада једне особе, тј. пуно радно време у једној години: осам сати дневно, 225 радних дана.

4. Јединица пописа и обухват

Јединице пописа су пољопривредна газдинства на територији Републике Србије.

Пописом ће бити обухваћена:

- ▶ привредна друштва, земљорадничке задруге, други облици организовања са статусом правног лица и предузетници регистровани у Агенцији за привредне регистре да претежно обављају делатности пољопривредне производње,
- ▶ привредна друштва, земљорадничке задруге, други облици организовања са статусом правног лица и предузетници регистровани у другој делатности који имају организационе делове у којима се обавља делатност пољопривредне производње, и
- ▶ породична пољопривредна газдинства.

У Попису пољопривреде, под породичним пољопривредним газдинством (у даљем тексту: породично газдинство) подразумева се свака породична или друга заједница лица која заједно станују и заједнички троше своје приходе за подмиривање основних животних потреба (укључујући и самачко домаћинство), чији се чланови (један или више) баве пољопривредном производњом, било као примарном било као секундарном активношћу, која има јединствено управљање, заједнички користи средства за производњу (земљиште, машине, објекте) и рад својих чланова, чији је носилац физичко лице и при томе:

- ▶ **обрађује – користи 50 и више ари пољопривредног земљишта** на којем обавља пољопривредну производњу, без обзира на то да ли је та производња намењена тржишту или не, или
- ▶ **обрађује – користи мање од 50 ари пољопривредног земљишта, али обавља интензивну ратарску, воћарску, виноградарску, повртарску производњу и производњу цвећа (укључујући производњу под стакленицима и пластеницима), производњу печурака и сточарску производњу, односно обавља пољопривредну производњу која је намењена тржишту, или**
- ▶ **на дан 30. септембра 2012. гаји најмање:**
  - два грла говеда, или
  - једно грло говеда и два грла ситне стоке (свиња, коза, оваца – заједно), или
  - пет грла оваца или пет грла коза, или
  - три грла свиња, или
  - четири грла ситне стоке (свиња, коза, оваца – заједно), или
  - 50 комада живине, или
  - 20 пчелињих друштава.

Посебни случајеви:

- ▶ Када је газдинство због пореза или из других разлога подељено између два или више лица, али и даље представља једну економску јединицу и има јединствено управљање (један заједнички управник – организатор пољопривредне производње – менаџер), сматраће се једним газдинством;

- ▶ Када се два или више независних газдинстава удруже (целокупно или једним својим делом) у једно газдинство које користи исту радну снагу и опрему и има јединствено управљање, сматраће се једним газдинством;
- ▶ Ако је једну парцелу коришћеног пољопривредног земљишта задржао претходни власник када је преносио газдинство на друго лице (наследник, закупац и др.), та парцела биће укључена:
  - у газдинство другог лица (наследник, закупац) ако ту парцелу обрађује заједно са остатком свог газдинства;
  - у газдинство претходног власника ако је он обрађује користећи своју радну снагу и опрему.
- ▶ Уколико је пољопривредно газдинство користило земљиште или гајило стоку на различитим локацијама, третираће се као једно газдинство све док остаје једна јединица и у економском и у техничком смислу (заједничка употреба средстава за производњу) и има јединствено управљање.
- ▶ За потребе Пописа пољопривреде, пољопривредним газдинством сматраће се и:
  - станице за узгој приплодних грла (бикова, нерастова, овнова, јарчева, пастува и сл.) и насад,
  - газдинства истраживачких институција, верских заједница, школа, војних установа, затвора, санаторијума и реконвалесцентних центара, и
  - локална власт (општина) која је задужена за заједничко земљиште (заједничке утрине и пашњаке), које није нити изнајмљено нити додељено другом пољопривредном газдинству, већ се на њему ужива право заједничке испаше стоке.

Пописом се не обухватају:

- ▶ домаћинства са сопственом пољопривредном производњом која користе мање од 50 ари пољопривредног земљишта, а не баве се пољопривредном производњом која је намењена тржишту нити задовољавају најмање један услов у вези са бројем гајене стоке;
- ▶ ергеле јахаћих коња, тркачких коња и коња за галопирање уколико се не баве и узгојем коња (при чему се, свакако, не обухвата земљиште коришћено за њихово тренирање), као и штенаре, пијаци и кланице, шумска, рибарска газдинства и газдинства која се баве услужним делатностима у пољопривреди и делатностима после жетве уколико се не баве и другим делатностима које их одређују као пољопривредно газдинство.

5. Предмет пописа

У овом попису биће прикупљени подаци о структури пољопривредних газдинстава: локацији газдинства, земљишном фонду и категоријама коришћења пољопривредног земљишта, закупу земљишта, површинама под усевима и засадима, броју воћних стабала – по врстама воћа, наводњавању, употреби минералних и органских ђубрива и средстава за заштиту биља, броју стоке – по врстама и категоријама, кошницама пчела, органској производњи и методама пољопривредне производње, пољопривредној механизацији, опреми и објектима, радној снази, као и другим активностима газдинства које доносе приход, рибњацима и површинама под шумама, тржишној оријентисаности пољопривредне производње, коришћењу подстицајних средстава и кредита за обављање пољопривредних активности и одлагању пољопривредног отпада газдинства.

6. Начин пописивања

6.1. Пописивање породичних газдинстава и газдинстава предузетника вршиће се на основу Листа домаћинстава са пољопривредном производњом (у даљем тексту: Листе) формираних из Пописа становништва, домаћинства и станова 2011. године и ажурираних на основу постојећих административних и других извора.

Формирање Листа – Веза између два пописа

Одсуство Статистичког регистра пољопривредних газдинстава и административни извори који нису ажурни у мери да би задовољили критеријум за формирање квалитетног оквира за попис пољопривредних газдинстава наметнули су потребу коришћења Пописа становништва за формирање оквира домаћинства са сопственом пољопривредном производњом за потребе Пописа пољопривреде. То је једна од препорука за формирање оквира у *Светском програму за пописе пољопривреде, 2010.* (ФАО – УН), у VI поглављу – *Веза између Пописа пољопривреде и Пописа становништва и других пописа.* Како је Попис становништва у Републици Србији спроведен пре Пописа пољопривреде (1–15. октобра 2011), искористиће се ова веза и из разлога што:

- ▶ координација активности између Пописа становништва и Пописа пољопривреде доприноси уштеди у финансијским средствима, као и повећању степена употребљивости података из оба пописа;
- ▶ употреба заједничких статистичких стандарда, дефиниција и класификација обезбеђује конзистентност и упоредивост података и њихову лакшу анализу и интерпретацију;
- ▶ за спровођење Пописа пољопривреде користе се органи задужени за организацију и спровођење Пописа становништва, као и исти помоћни материјал (нпр. скице и описи граница пописних кругова).

Веза између два пописа успостављена је на следећи начин:

- а) На основу одабраних питања на упитнику за Попис становништва која су се односила на пољопривредне фондове домаћинства (површина коришћеног пољопривредног земљишта, број стоке – по врстама) и тржишну оријентисаност пољопривредне производње, пописивач је одговор на питање „Да ли се домаћинство бави сопственом пољопривредном производњом?“ уписивао у Контролник;
- б) По завршетку Пописа становништва, на основу података из Контролника формирана је база домаћинства са сопственом пољопривредном производњом која ће бити обухваћена Пописом пољопривреде;
- в) База је додатно ажурирана на основу постојећих административних и других извора. Након тога, формиране су Листе домаћинства са пољопривредном производњом. Једна Листа обухвата један пописни круг или више њих, у зависности од броја домаћинства са пољопривредном производњом, и додељује се једном пописивачу. Пописивач ће обилазити домаћинства са Листе и пописивати их у складу са Упутством за пописивање;
- г) У Контролник и Упитник за пољопривредно газдинство (у даљем тексту: упитник), поред осталих идентификационих података, уписиваће се и редни број домаћинства из Контролника пописа становништва, чиме ће се обезбедити директна веза између два пописа.

6.2. Пописивање газдинстава привредних друштава, земљорадничких задруга и других облика организовања са статусом правног лица вршиће се на основу Адресара правних лица.

Адресар правних лица формира се за потребе Пописа пољопривреде, коришћењем свих расположивих административних извора (Статистички пословни регистар, локална самоуправа, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде и др.), по територијалном принципу и подручним одељењима Републичког завода за статистику. У зависности од броја јединица пописа у Адресару правних лица, одредиће се потребан број пописивача по подручним одељењима, који ће, уз помоћ и по инструкцијама лица одговорних за попис правних лица, вршити њихово пописивање.

7. Тестирање одабраних методолошких и организационих решења

Припремне активности за Попис пољопривреде одвијале су се у оквиру пројекта *IPA 2009*. Сprovedено је више пробних истраживања у циљу провере: организације, методологије, могућности обраде података Пописа пољопривреде, везе између два пописа, техничког решења изгледа упитника, примењивости помоћних образаца и инструмената, комплетности упутстава за попуњавање упитника, времена потребног за инструктажу и пописивање газдинстава и прорачуна укупних трошкова Пописа пољопривреде. Та истраживања (пробни пописи и Претпописни тест пописа пољопривреде) била су основа за избор најпогоднијих методолошких и организационих решења за спровођење Пописа пољопривреде у 2012. години.

8. Критични моменат и време (период) пописивања

Попис пољопривреде биће спроведен у периоду од 1. октобра до 15. децембра 2012. године.

Критични моменат је 30. септембар 2012. у 24.00 сата, тј. у поноћ између 30. септембра и 1. октобра 2012. године.

Све промене настале након критичног момента неће се уносити у упитник.

Референтни период пописа односи се на:

а) дан критичног момента пописа (30. септембар 2012), за податке о:

- ▶ расположивом земљишту,
- ▶ броју стоке,
- ▶ броју властите механизације, и
- ▶ броју и капацитету властитих објеката;

б) пољопривредну годину (од 1. октобра 2011. до 30. септембра 2012), односно на последњих 12 месеци од дана критичног момента пописа, за податке о:

- ▶ коришћењу пољопривредног земљишта,
- ▶ употреби ђубрива и средстава за заштиту биља,
- ▶ органској производњи,
- ▶ коришћеном капацитету објеката,
- ▶ коришћеној механизацији и опреми,
- ▶ производним методима у пољопривреди,
- ▶ радној снази,
- ▶ непољопривредним активностима на газдинству које доносе приход,
- ▶ употреби и продаји сопствених пољопривредних производа, и
- ▶ коришћењу кредита;

в) последње три године, за следеће податке:

- ▶ просечна наводњавана површина,
- ▶ формирање и одржавање међа између парцела коришћеног пољопривредног земљишта, и
- ▶ коришћење подстицајних средстава државе.

9. Производни метод у пољопривреди

У оквиру Пописа пољопривреде, коришћењем истог упитника, биће спроведено и истраживање Производни метод у пољопривреди, како би се у потпуности задовољили захтеви прописани регулативама ЕУ (*Regulation (EC) No 1166/2008, Regulation (EC) No 1200/2009*).

Ово истраживање односи се на обраду и одржавање земљишта и међа, наводњавану површину – по врстама усева и засада, на употребу и начин одлагања стајњака, испашу стоке и објекте за смештај говеда, свиња и кокошака носиља.

Питања у вези са производним методом у пољопривреди налазе се на Упитнику за пољопривредно газдинство (ПП), у оквиру одговарајућих поглавља.

10. Пописни обрасци

У Попису пољопривреде употребљаваће се следећи основни обрасци:

- ▶ **Упитник за пољопривредно газдинство** (ПП) – попуњава се за свако пољопривредно газдинство, без обзира на правни статус;
- ▶ **Контролник** (ППК) – служи за евидентирање свих домаћинстава која се налазе на додељеној Листи домаћинстава са пољопривредном производњом, као и за евидентирање накнадно пронађених домаћинстава са пољопривредном производњом.

Поред њих, у Попису пољопривреде биће коришћени и помоћни обрасци:

- ▶ *Овлашћење за пописивача* (образац А-5) – идентификација на основу које пописивач врши пописивање;
- ▶ *Овлашћење за општинског инструктора* (образац А-6);
- ▶ *Овлашћење за регионалног координатора* (образац А-7);
- ▶ *Овлашћење за члана пописне комисије* (образац А-7а);
- ▶ *Овлашћење за републичког инструктора* (образац А-7б);
- ▶ *Овлашћење за лице одговорно за попис правних лица* (образац А-7в);
- ▶ *Обавештење о поновном доласку пописивача* (образац А-8) – попуњава га пописивач у случају да нпр. не затекне никог на адреси, како би најавио своју следећу посету;
- ▶ *Распоред пописивача по насељима* (образац А-9) – служи пописној комисији за распоред пописивача по насељима; образац је у електронској форми и штампа се по потреби;
- ▶ *Извештај о раду* (образац А-10) – попуњавају га пописивачи на основу својих запажања о спроведеној активности;
- ▶ *Извештај о раду пописивача* (образац А-11) – служи општинском инструктору за вођење евиденције и оцену рада пописивача; образац је у електронској форми и штампа се по потреби;
- ▶ *Извештај о току пописивања* (образац А-11а) – служи општинском инструктору и одговорном лицу за попис правних лица за вођење евиденције о току пописа;

- ▶ *Извештај о раду општинских инструктора* (образац А-12) – попуњавају га републички инструктори на основу својих запажања о раду општинских инструктора;
- ▶ *Извештај о раду у току пописа правних лица* (А-13) – попуњавају га лица одговорна за попис правних лица, на основу својих запажања о спроведеној активности, и
- ▶ *Извештај о раду републичких инструктора и лица одговорних за попис правних лица* (образац А-14) – попуњавају га регионални координатори на основу својих запажања о раду републичких инструктора и лица одговорних за попис правних лица.

Такође, у употреби ће бити и финансијски обрасци који ће се користити за исплате и обрачун трошкова Пописа пољопривреде и биће одређени посебним упутством Републичког завода за статистику.

У постпописној контроли квалитета користе се посебни пописни обрасци. Детаљна објашњења о начину попуњавања ових образаца дата су у Упутству за спровођење контроле квалитета података Пописа пољопривреде.

11. Метод пописивања

Попис пољопривредних газдинстава на територији Републике Србије почеће 1. октобра 2012. године у 8.00 часова, а завршиће се 15. децембра 2012. године у 20.00 часова.

Пописивање породичних газдинстава и газдинстава предузетника обављаће овлашћени пописивачи на основу додељене Листе домаћинства са пољопривредном производњом, методом интервјуа. Уколико пописивач који пописује на овај начин у току свог рада наиђе и на газдинства правних лица (пољопривредну производњу у домаћинству са Листе обавља правно лице), пописаће их. У случају да пописивач наиђе на домаћинства са пољопривредном производњом која задовољавају критеријум за пољопривредно газдинство, а не налазе се на Листи, такође ће их пописати.

Газдинства правних лица пописаће пописивачи овлашћени за попис правних лица, на основу Адресара правних лица – јединица пописа, методом интервјуа, уз претходну најаву и уз помоћ и инструкције лица одговорних за попис правних лица.

Детаљна објашњења питања у упитнику, као и објашњења у вези са поступањем непосредних извршилаца Пописа пољопривреде, дата су у даљем тексту.

12. Језик пописивања

Како се унос пописних података врши методом оптичког читања, пописивање се врши само на службеном језику Републике Србије – на српском језику, ћириличним или латиничним писмом. Ради бољег разумевања питања од стране припадника националних мањина у Републици Србији, у употреби ће бити „Вишејезична збирка упитника“, која ће садржати по један примерак упитника на мађарском, бугарском, албанском, македонском, ромском, словачком, румунском, русинском и енглеском језику.

13. Контрола Пописа пољопривреде

У циљу провере поузданости пописних резултата, по завршеном пописивању обавиће се контрола обухвата и контрола квалитета прикупљених података за претходно дефинисана обележја, на узорку од 0,5% газдинстава. Контрола ће се обавити поновним пописивањем јединица пописа на посебном упитнику и према Упутству за контролоре.

Рад на терену отпочеће непосредно по завршетку Пописа пољопривреде и трајаће 15 дана.

14. Заштита података

Лични и други подаци прикупљени Пописом пољопривреде представљају службене статистичке податке и као такви они су тајни и подлежу посебној заштити, која ће бити обезбеђена у свим фазама реализације овог пописа.

Сви непосредни извршиоци Пописа пољопривреде дужни су да поступају у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године (у даљем тексту: Закон) и да податке до којих долазе у току пописивања чувају као пословну тајну.

Свака злоупотреба службених статистичких података повлачи прекршајну одговорност, у складу са Законом.

15. Унос, обрада и публикување пописних резултата

Први резултати биће објављени у складу са роком предвиђеним Законом, односно 30 дана од дана завршетка Пописа пољопривреде.

Унос података оптичким читањем и обрада пописне грађе вршиће се централизованом, након чега ће се сукцесивно публиковати коначни пописни резултати, најкасније до 31. децембра 2014. године.

16. Финансирање

Финансирање Пописа пољопривреде врши се на основу Закона о попису пољопривреде 2011. године, из буџета Републике Србије, као и из претприступних фондова ЕУ у оквиру *IPA 2011*. Истраживања у оквиру припремних активности за Попис пољопривреде (пробни пописи и Претпописни тест пописа пољопривреде) били су финансирани из *IPA 2009*.

II. ОРГАНИЗАЦИЈА ПОПИСА ПОЉОПРИВРЕДЕ

1. Опште напомене

Припреме и организацију Пописа пољопривреде врши Републички завод за статистику (у даљем тексту: Завод), у складу са Законом о попису пољопривреде 2011.

С обзиром на то да се овим пописом обухватају и породична газдинства/предузетници и газдинства правних лица, пописивање ће бити спроведено паралелно.

Одређене послове припреме, организације и спровођење Пописа пољопривреде на територији општина и градова Републички завод за статистику обавља преко пописних комисија, које именује у сарадњи са јединицама локалне самоуправе.

У обављању појединих послова у вези с Пописом пољопривреде, а у оквиру свог делокруга из задатака утврђених законом, поред Републичког завода за статистику учествује Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде. Остала министарства и посебне организације (Министарство правде, Министарство вера и дијаспоре, Министарство за Косово и Метохију, Републички геодетски завод и др.) учествују по потреби.

Организатори Пописа пољопривреде су:

- ▶ Републички завод за статистику,
- ▶ регионални координатори, и
- ▶ пописне комисије.

Непосредни извршиоци Пописа пољопривреде су:

- ▶ републички инструктори,
- ▶ општински инструктори,
- ▶ лица одговорна за попис правних лица,
- ▶ пописивачи, и
- ▶ контролори.

Детаљан опис дужности и задатака организатора и непосредних извршилаца Пописа пољопривреде, као и инструкције у вези са његовом организацијом и роковником, налазе се у посебном Упутству за организацију и извршење пописа.

2. Инструктаже

Пре почетка Пописа пољопривреде биће организована обука непосредних извршилаца пописа, по нивоима, ради обезбеђивања јединственог поступања у тумачењу и примени методологије, према плану Републичког завода за статистику.

Инструктажа обухвата и практично вежбање и тестирање у циљу провере стеченог знања.

Ова обука намењена је:

- ▶ регионалним координаторима,
- ▶ републичким инструкторима и лицима одговорним за попис правних лица,
- ▶ општинским инструкторима и члановима пописних комисија, и
- ▶ пописивачима.

Приликом организовања инструктажа, потребно је имати у виду да број учесника мора бити прилагођен конкретним условима.

У зависности од броја инструктора, у једној општини/граду може се организовати један инструктажни пункт или више њих, при чему треба водити рачуна о томе да број учесника у једном инструктажном пункту не би требало да буде већи од 40. Изузетно, може се организовати заједничка инструктажа за општинске инструкторе и чланове пописних комисија из двеју суседних општина уколико укупан број учесника не прелази 40.

У случају инструктаже за пописиваче, број присутних пописивача не би требало да пређе 25.

III. ПРОЦЕДУРА ЗА ПОПИСИВАЊЕ

1. Поступци пописивача који врши пописивање на основу Листе домаћинства са пољопривредном производњом

1.1. Пописни материјал и активности пописивача пре почетка пописивања

Неколико дана пре инструктаже, пописивач ће добити Упутство за пописивање, које треба да проучи пре инструктаже.

Након финалног тестирања и именовања, пописивач ће добити потребан пописни материјал, торбу и прибор за пописивање (две црне хемијске оловке, калкулатор, свеску и кутије за паковање материјала), идентификациону картицу, као и бројеве контакт телефона у случају да су му потребна додатна објашњења и инструкције.

Пописни материјал чине:

- ▶ Листа домаћинства са пољопривредном производњом;
- ▶ Скица и опис граница додељеног пописног круга / додељених пописних кругова;
- ▶ Контролник (ППК);
- ▶ Упитници за пољопривредно газдинство (образац ПП);
- ▶ Подсетник;
- ▶ „Вишејезична збирка упитника“;
- ▶ Овлашћење за пописивача (образац А-5);
- ▶ Обавештења о поновном доласку пописивача (образац А-8), и
- ▶ Извештај о раду (образац А-10).

Подсетник служи пописивачу само као кратко упутство за лакше и брже сналажење приликом попуњавања упитника на терену.

У пописном материјалу налази се, поред осталог, Листа домаћинства са пољопривредном производњом која пописивач треба да пронађе и попише за време трајања Пописа пољопривреде, у складу са Упутством за пописивање.

Пописивач се, заједно са општинским инструктором, упознаје са територијом на којој ће вршити пописивање, односно просторним распоредом домаћинства са Листе, користећи скице и опис граница пописних кругова. Ово је нарочито важно у случајевима када не постоје прецизне адресе домаћинства на Листи, па пописивач мора да их обилази по имену и презимену носиоца домаћинства.

По упознавању терена, на основу Листе и у сарадњи са општинским инструктором, пописивач прави план за кретање по пописном кругу тако да не испусти ниједну пописну јединицу.

1.2. Начин обраћања и понашање пописивача у току пописивања

Када пописивач уђе у домаћинство са Листе, треба:

- ▶ да се представи и покаже Овлашћење за попис, односно идентификациону картицу;
- ▶ да настоји да оствари добру комуникацију;

- ▶ да објасни разлог своје посете и тражи одговарајућег саговорника, тј. даваоца података; пописивач треба да тражи одговоре од особе која је **носилац породичног пољопривредног газдинства**, односно пунолетни члан газдинства коме су подаци о пољопривредној производњи највише познати, односно особе која је упућена у пословање газдинства;
- ▶ да обавести даваоца података о циљу овог пописа и **да објасни: да је пописивање обавезно и да се врши у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године; да пописни подаци представљају тајну, да су заштићени законом и да ће појединачни подаци бити коришћени само у статистичке сврхе; да свако одбијање давања података или давање нетачних података повлачи прекршајну одговорност, односно плаћање новчане казне од 20.000 до 50.000 динара за породична пољопривредна газдинства и предузетнике, односно до 1.000.000 динара за правна лица;**
- ▶ **да путем разговора обавезно утврди:**
  - да ли се у домаћинству обавља пољопривредна производња и који је правни статус лица које обавља пољопривредну производњу (физичко или правно лице или предузетник), при чему обавезно наводи шта се све подразумева под пољопривредном производњом (биљна производња – укључујући производњу печурака и вина од сопственог грожђа, сточарска производња – укључујући гајење нојева, кунића и пчела, и одржавање земљишта у добром пољопривредном и еколошком стању);
  - уколико домаћинство не обавља пољопривредну производњу, да ли је разлог то што је продало или дало у закуп све пољопривредно земљиште после 30. септембра 2011. године (критични моменат Пописа становништва);
  - да ли се домаћинство бави пољопривредном производњом самостално или заједно са неким другим домаћинством;
  - да ли се домаћинство поделило у последњих 12 месеци и да ли се новонастала домаћинства баве пољопривредном производњом.
- ▶ да питање из Контролника и Упитника за пољопривредно газдинство понови јасно и полако у случају да давалац података не разуме питање, или да га постави другим речима, пазећи да се не изгуби смисао оригиналног питања, или да га додатно објасни у складу са Упутством;
- ▶ да попуњава основне пописне обрасце у складу са Упутством и на основу изјаве даваоца података;
- ▶ да буде неутралан приликом постављања питања и да не утиче на одговоре, осим у смислу настојања да одговори буду што ближи реалности.

Уколико је језик којим се служи давалац података непознат пописивачу, те није могуће извршити пописивање дотичног газдинства и поред употребе „Вишејезичне збирке упитника“, потребно је да пописивач о томе обавести општинског инструктора како би се на наведену адресу послао одговарајући пописивач.

Пописивач је дужан да обиђе сва домаћинства са пољопривредном производњом која се налазе на Листи. Уколико на некој адреси из Листе не нађе никога, или затекне особе које нису у стању да дају потребне податке, или због недостатка времена не заврши пописивање, оставиће обавештење (образац А-8) о свом поновном доласку (датум и час). Пописивач обилази домаћинство са Листе све док не изврши његово пописивање (тј. док не попуни упитник) или не утврди разлог непописивања.

1.3. Листа домаћинства са пољопривредном производњом

Пописивач пописује на основу додељене Листе. У заглављу Листе налази се име и презиме пописивача, шифра пописивача и шифра општине. Листа садржи следеће податке: редни број, шифру пописног круга, име и презиме носиоца домаћинства, назив насеља и адресу домаћинства.

Напомена: У току пописивања пописивач не мора да се придржава редоследа домаћинства у Листи, али не сме да пропусти ниједно домаћинство са Листе.

Име и презиме пописивача <u>Милош Петровић</u>		Шифра пописивача	7 3 0 0 0 2			
		Шифра општине	7 0 7 2 0			
ЛИСТА ДОМАЋИНСТАВА СА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ПРОИЗВОДЊОМ						
Редни број	Шифра пописног круга	Име и презиме носиоца домаћинства/предузетника	Назив насеља	Адреса (улица и број)	Напомена	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
003	0541	Јован Јовановић	Номаница	Радничка 50		
005	0541	Сава Симић	Номаница	Радничка 52		
008	0541	Драган Симић	Номаница	Радничка 60		
010	0541	Радован Перић	Номаница	Радничка 62		
011	0541	Живадин Савић	Номаница	Радничка 68		
015	0541	Милан Сарић	Номаница	Радничка 72		
016	0541	Ђорђе Савић	Номаница	Радничка 76		
017	0541	Драган Јевтић	Номаница	Радничка 78		
018	0541	Сима Петровић	Номаница	Радничка 84		

Због ажурирања Листа на основу постојећих административних и других извора, редни број на Листи (колона 1) може да започне словном ознаком (великим словом), нпр. А, Б, П... и сл. (А01, Б05, П09...). Приликом уписивања таквог редног броја са Листе у Контролник или на упитник, обавезно се уписује и словна ознака.

Уколико се у колони 6 на Листи („Напомена“) налази ознака „Предузетник“ или редни број домаћинства на Листи почиње словом „П“ (П01, П06...), то значи да је лице чије је име и презиме наведено у колони 3 регистровано да обавља пољопривредну производњу као предузетник, што пописивач мора да нагласи приликом разговора са испитаником у дотичном домаћинству.

Колона 6 на Листи („Напомена“) служи пописивачу и да води личну евиденцију о свом раду на терену (нпр. која је домаћинства обишао, или договорено време за поновни обилазак домаћинства у случају да никога није затекао код куће или су били присутни само чланови који нису били у стању да дају податке о пољопривредној производњи, да ли се домаћинство поделило или обавља пољопривредну производњу заједно са другим домаћинством и сл.) како не би пропустио ниједно домаћинство са Листе.

1.4. Контролник

Контролник служи за евидентирање свих домаћинства из додељене Листе, према редоследу обиласка, без обзира на то да ли је извршено попуњавање упитника (пописивање) или не, као и за евидентирање накнадно пронађених домаћинства са пољопривредном производњом.

Уколико су пописивачу додељена два пописна круга или више њих, било би пожељно да пописивач заврши пописивање у једном пописном кругу па да затим пређе у други пописни круг. Уколико то из неког разлога није могуће и пописивач пређе у други пописни круг који му је додељен, није потребно да оставља празне редове у Контролнику, већ наставља уписивање идентификационих података домаћинства са Листе у први слободан ред, без обзира на то ком пописном кругу домаћинство припада.

1.5. Редослед попуњавања пописних образаца

Пописивач приступа пописивању у домаћинству на следећи начин:

1.5.1. Пописивање почиње попуњавањем Контролника

Пописивач обавезно преписује са Листе шифру пописивача и шифру општине на насловну страну Контролника, а затим из Листе, за дотично домаћинство, преписује у Контролник: редни број (у колону 2) и шифру пописног круга (у колону 3).

Име и презиме пописивача Милош Петровић   Шифра пописивача **7 3 0 0 0 2**

Шифра општине **7 0 7 2 0**

ЛИСТА ДОМАЋИНСТАВА СА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ПРОИЗВОДЊОМ

Редни број	Шифра пописног круга	Име и презиме носиоца домаћинства/предузетника	Назив насеља	Адреса (улица и број)	Напомена
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
003	0541	Јован Јовановић	Номаница	Радничка 50	
005	0541	Сава Симић	Номаница	Радничка 52	
008	0541	Драган Симић	Номаница	Радничка 60	

Шифра пописивача **7 3 0 0 0 2**

Шифра општине **7 0 7 2 0**

КОНТРОЛНИК

Редни број	Преписати из Листе домаћинстава са пољопривредном производњом	
	редни број	шифра пописног круга
(1)	(2)	(3)
001	005	0541

1.5.2. У колону 4 пописивач треба да упише одговарајућу шифру на основу претходно обављеног разговора, односно на основу информација које је добио од испитаника.

Шифру 1 уписује у случају да се чланови домаћинства (један или више) баве сопственом пољопривредном производњом, било као примарном било као секундарном активношћу, као физичка лица, што значи да нису регистровани у Агенцији за привредне регистре. По уписивању шифре 1, пописивач наставља са попуњавањем Контролника.

Шифру 2 уписује уколико пољопривредну производњу обавља правно лице/предузетник. У том случају пописивач одмах прелази на попуњавање упитника.

Правно лице обавља пољопривредну производњу уколико је лице (члан домаћинства) **регистровано у Агенцији за привредне регистре** да обавља пољопривредну делатност као члан – оснивач привредног друштва или задруге (правног лица), или је регистровано у другој делатности, али обавља пољопривредну производњу под тим статусом.

Предузетник је **физичко лице регистровано** у Агенцији за привредне регистре да обавља пољопривредну делатност у виду занимања, ради стицања добити, или је регистровано у другој делатности, али обавља пољопривредну производњу под тим статусом, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

1.5.3. Уколико наставља са попуњавањем Контролника, пописивач пита: „Од укупне површине земљишта којим домаћинство *располаже* на дан 30. септембра 2012. године, колика је површина коришћеног пољопривредног земљишта, односно земљишта које *је домаћинство обрађивало* (користило) у пољопривредној 2011/2012. години?“

Потребно је да пописивач објасни испитанику шта се подразумева под **расположивим земљиштем** (укључује се властито земљиште које није дато у закуп, као и земљиште узето у закуп), шта под **коришћеним пољопривредним земљиштем** (пољопривредно земљиште које је било обрађивано у посматраној пољопривредној години од стране домаћинства), а шта под пољопривредном 2011/2012. годином. При том, обавезно наводи категорије коришћеног пољопривредног земљишта (оранице и баште, воћњаци, виногради, расадници и остали стални засади, као и пољопривредно земљиште на окућници) како би испитаник дао што прецизнији одговор. Детаљна објашњења ових појмова налазе се у наставку.

У колону 5 треба уписати податак у хектарима и арима – према изјави испитаника. Уколико је та површина 50 и више ари, пописивач **оставља Контролник и започиње попуњавање упитника** (задовољен је услов да је домаћинство породично пољопривредно газдинство). У супротном, наставља са попуњавањем Контролника.

1.5.4. Пописивач пита: „Да ли домаћинство повремено или стално продаје сопствене пољопривредне производе?“

У сопствене пољопривредне производе спадају: стока (месо), јаја, млеко, вуна, мед, жито, поврће, воће, грожђе, цвеће, садни материјал, печурке, вино произведено од сопственог грожђа и сл.

Уколико домаћинство продаје сир, ракију, сувомеснате производе и остале прерађевине које су добијене од сопствених примарних производа (нпр. од млека, шљива, стоке), на ово питање такође треба дати потврдан одговор.

Уколико је одговор „Да“, у колону 6 уписује се шифра 1 и прелази се на попуњавање упитника (задовољен је услов да је домаћинство породично пољопривредно газдинство).

Уколико је одговор на ово питање „Не“, у колону 6 треба уписати шифру 2 и наставити са попуњавањем Контролника.

1.5.5. Пописивач пита: „Да ли је на дан 30. септембра 2012. домаћинство гајило стоку?“ и уписује број по наведеним врстама. Уколико је домаћинство гајило најмање:

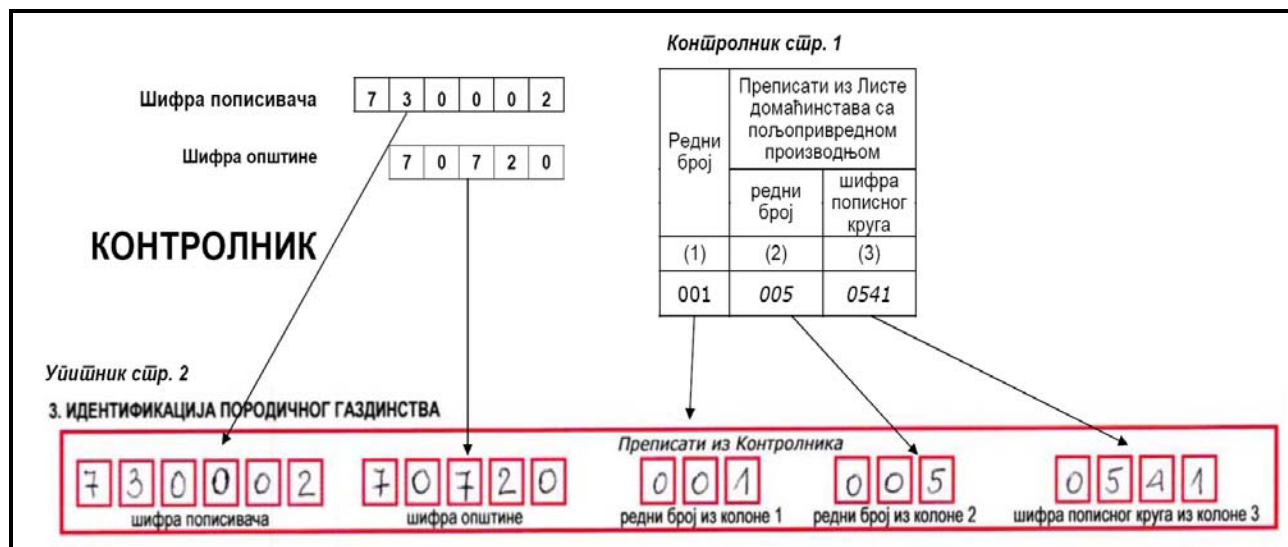
- два грла говеда, или
- једно грло говеда и два грла ситне стоке (свиња, коза, оваца – заједно), или
- пет грла оваца или пет грла коза, или
- три грла свиња, или
- четири грла ситне стоке (свиња, коза, оваца – заједно), или
- 50 комада живине, или
- 20 пчелињих друштава,

сматраће се да је задовољен услов да је домаћинство породично пољопривредно газдинство. У том случају, пописивач оставља Контролник и почиње попуњавање упитника.

Уколико домаћинство није задовољило ниједан од горе наведених критеријума за породично пољопривредно газдинство (тј. обрађује мање од 50 ари земљишта, у колони 6 уписана је шифра 2 и гаји мање грла стоке него што је горе наведено), пописивач уписује шифру 2 у колону 16 (колоне 13–15 остају празне) и прелази на следеће домаћинство са Листе.

1.5.6. Пописивач започиње попуњавање упитника тако што прво **обавезно** обележава писмо којим ће упитник бити попуњен (ћирилицом или латиницом). Затим прелази на питање 1 (*Упитник се попуњава за*).

Уколико је обележена шифра 1, тј. упитник се попуњава за породично газдинство (у Контролнику, у колони 4 уписана је шифра 1), пописивач прелази на питање 3 (*Идентификација породичног газдинства*). Обавезно са Контролника преписује шифру пописивача и шифру општине, а затим остале податке из Контролника, и то редом: редни број из колоне 1, редни број из колоне 2, шифру пописног круга из колоне 3, и наставља са попуњавањем упитника.

Уколико је обележена шифра 2 или 3, тј. упитник се попуњава за правно лице или предузетника (у Контролнику, у колони 4 уписана је шифра 2), пописивач прелази на питање 2 (*Идентификација правног лица/предузетника*). Обавезно са Контролника преписује шифру пописивача и редни број из колоне 1 Контролника и наставља са попуњавањем упитника.

Детаљно објашњење за давање одговора на питања из упитника налази се у наставку Упутства.

По завршеном пописивању газдинства, пописивач уписује датум пописивања (на последњој страни упитника), потписује се и даје испитанику попуњен упитник на потпис. Уколико је реч о породичном газдинству, испитаник може да потпише упитник, али није у обавези да то учини. Правна лица и предузетници дужни су да потпишу упитник и ставе печат на за то предвиђено место.

1.5.7. Када заврши са попуњавањем упитника, пописивач се враћа на Контролник и из упитника преписује: име и презиме носиоца газдинства уколико је реч о породичном газдинству (лице наведено у оквиру идентификације породичног газдинства на упитнику), односно матични број уколико је реч о правном лицу или предузетнику (у оквиру идентификације правног лица/предузетника). Такође, из упитника преписује: назив општине на којој је локација газдинства (питање број 4, *Локација газдинства*), број властитих двоосовинских трактора – укупно (*шифра 269*, прва колона) и, у случају да нису уписани, податке у колонама 5–12. У случају да су подаци у колонама 5–12 уписани, проверава њихову тачност и, по потреби, врши исправку у Контролнику.

1.5.8. За свако домаћинство са Листе за које није попуњен упитник у Контролнику морају да постоје подаци у колонама 2, 3 и 16. У колону 16 пописивач обавезно уписује шифру одговарајућег разлога непописивања.

Разлози непописивања у колони 16 (разлози због којих није попуњен Упитник за пољопривредно газдинство) могу бити следећи:

- ▶ **Домаћинство се не бави пољопривредном производњом** – у колону 16 уписује се шифра 1 и поступа се у складу са објашњењем датим у наставку (*Поступање пописивача у посебним случајевима*). У том случају, колоне 4–15 у Контролнику остају празне;
- ▶ **Домаћинство не задовољава услов за породично газдинство** – у колону 16 уписује се шифра 2. У том случају, у Контролнику, у колони 4 уписана је шифра 1, подаци у колонама 5–12 постоје у зависности од случаја, а колоне 13–15 су празне;
- ▶ **Одсутни чланови домаћинства у периоду пописивања**, при чему разлози одсутности могу бити различити (нпр. боравак у иностранству) – у колону 16 уписује се шифра 3, а колоне 4–15 остају празне;
- ▶ **Угашено домаћинство** – у колону 16 уписује се шифра 4, а колоне 4–15 остају празне;
- ▶ **Непозната или промењена адреса** – у колону 16 уписује се шифра 5 у случају да пописивач није успео да пронађе домаћинство са Листе (колоне 4–15 остају празне), тј. домаћинство није у пописним круговима који су обухваћени Листом. Ако пописивач утврди да се нова адреса дотичног домаћинства (коју је сазнао од рођака, комшија и др.) не налази у пописним круговима који су му додељени, у колону 17 уписује нову адресу и о томе обавештава свог општинског инструктора;
- ▶ **Носилац заједничке пољопривредне производње није члан домаћинства** – у колону 16 уписује се шифра 6. У том случају, у колони 4 уписана је шифра 1, а колоне 5–15 остају празне (погледати *Поступање пописивача у посебним случајевима*);
- ▶ **Домаћинство је одбило сарадњу** – у овом случају пописивач није успео да обави интервју са домаћинством са Листе и поред свих настојања да га дотично домаћинство прими, као и упозорења да свако одбијање давања података или давање нетачних података подразумева прекршајну одговорност. У колону 16 уписује се шифра 7. Подаци у колонама 4–12 постоје у зависности од случаја, тј. од тога да ли је пописивач успео да добије било какву информацију од дотичног домаћинства, односно од тога када је домаћинство одбило сарадњу;
- ▶ **Остало** – у колону 16 уписује се шифра 8 за све остале, до сада непоменуте, разлоге непописивања. То може бити случај када пољопривредну производњу домаћинства на Листи у целости обавља предузетник који је такође на Листи. Како не би дуплирао податке о пољопривреди, пописивач уписује податке домаћинства у колоне 2 и 3 Контролника, у колону 4 уписује шифру 2, а у колону 16 уписује шифру 8 (колоне 5–15 остају празне). У следећи ред Контролника пописивач уписује податке о предузетнику са Листе и попуњава упитник.

Поступање пописивача у посебним случајевима

Под посебним случајевима подразумевају се појединачни случајеви на које пописивач може да наиђе у току пописивања.

У примерима који следе коришћена је Листа домаћинстава са пољопривредном производњом, која је приказана на страни 29.

1. Уколико пописивач утврди да се домаћинство не бави пољопривредном производњом из разлога што је продало или дало у закуп све пољопривредно земљиште после 30. септембра 2011. године (критични моменат Пописа становништва), поред података у колонама 2, 3 и 16, ако је то могуће, пописивач у колону 17 („Напомена“) у Контролнику уписује и име, презиме и адресу лица (једног или више) коме је дотично домаћинство продало или дало у закуп земљиште, и поступа на следећи начин:

1.1. Уколико се адреса домаћинства купца односно закупца налази на Листи која је додељена пописивачу, то домаћинство ће у сваком случају бити пописано.

1.2. У случају да се адреса домаћинства купца односно закупца не налази на Листи, а пописивач утврди да се та адреса налази у пописном кругу који му је додељен, пописивач треба да пронађе то домаћинство и обави интервју. У том случају, редни број домаћинства (колона 2) јесте 000.

Пример: *Домаћинство Јована Јовановића (носиоца домаћинства на Листи, адреса: Радничка 50) два месеца пре Пописа пољопривреде дало је у закуп пашњак површине 1 ha и ливаду од 50 ари и не бави се више пољопривредном производњом (не гаји више ни стоку). Пашњак и ливаду закупио је његов комшија Милан Јевтић (адреса: Радничка 56), који пашњак користи за испашу стада оваца (30), док ливаду коси и сено довози трактором кући, где га користи за исхрану оваца у зимским месецима. Милан је почетком текуће године почео да се бави гајењем оваца за продају и његово домаћинство се не налази на Листи.*

За домаћинство Јована Јовановића пописивач попуњава Контролник на следећи начин: у колоне 2 и 3 преписује из Листе редни број и шифру пописног круга за дотично домаћинство; колоне 4–15 оставља празне, а у колону 16 уписује шифру 1. Како се Јован Јовановић више не бави пољопривредном производњом из разлога што је дао у закуп све пољопривредно земљиште после 30. септембра 2011. године, пописивач у колону 17 уписује име, презиме и адресу лица које је то земљиште узело у закуп: *Милан Јевтић, Радничка 56* (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 001).

Када пронађе домаћинство Милана Јевтића, пописивач уписује податке у први слободан ред у Контролнику, и то: у колону 2 пописивач уписује за редни број домаћинства 000 (домаћинство се не налази на Листи), а у колону 3 уписује шифру тог пописног круга. Остале податке пописивач уписује према датом упутству (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 003).

1.3. У случају да се адреса лица које је купило или узело у закуп пољопривредно земљиште не налази у пописном кругу који је додељен пописивачу, у колону 17 пописивач уписује (поред имена, презимена и адресе) назив насеља и општине лица (домаћинства) коме је дотично домаћинство продало или дало у закуп земљиште и дужан је да о томе обавести свог општинског инструктора.

Уколико утврди да се адреса налази на територији коју покрива један од додељених пописивача, општински инструктор прослеђује том пописивачу име, презиме и адресне податке лица које је купило или узело земљиште у закуп. Пописивач је дужан да лице (домаћинство) на тој адреси обиђе и поступи у складу са упутством.

Уколико утврди да се адреса не налази на територији коју покривају њему додељени пописивачи, општински инструктор прослеђује адресне податке свом републичком инструктору.

2. У случају да пописивач утврди да домаћинство користи/обрађује земљиште заједно са другим (једним или више) домаћинством, како не би дошло до дуплирања података, податке о заједничкој пољопривредној производњи даје домаћинство чији је члан носилац те заједничке пољопривредне производње. Уколико је више особа подједнако одговорно за заједничку пољопривредну производњу, носиоцем ће се сматрати најстарија од тих особа.

За потребе Пописа пољопривреде – уколико два или више домаћинстава, поред тога што заједно користе/обрађују земљиште, заједно гаје стоку (или само заједно гаје стоку) – носиоцем те заједничке пољопривредне производње сматраће се одговорна особа – члан домаћинства код кога се та стока гаји (стока се пописује тамо где се налази). Уколико то није могуће одредити, нпр. два лица заједно гаје стадо оваца ван адреса на којима се налазе њихова домаћинства (али не у другом домаћинству), носиоцем те заједничке пољопривредне производње сматраће се најстарија од особа одговорних за ту заједничку пољопривредну производњу.

Напомена: Водити рачуна о томе да када једном домаћинству у обављању пољопривредне производње помаже друго домаћинство, то не значи да та два домаћинства обављају заједничку пољопривредну производњу.

Пример: Газдинство Јанка Симића обрађује 2 ха ораница. Њему су помагали ћерка и зет који припадају другом газдинству, користећи своју механизацију.

Како је Јанко Симић активно учествовао у обављању пољопривредних активности, пописаће се свако газдинство посебно (посебно газдинство Јанка Симића, посебно газдинство зета и ћерке). Чак и у случају да је Јанко Симић **само** доносио одлуке о пољопривредној производњи на свом газдинству (нпр. када и где ће бити извршена сетва, шта ће бити посејано и сл.), сматраће се да је управљао својим газдинством (обављао пољопривредну активност) и оно ће бити пописано као посебно газдинство.

У случају да Јанко Симић није активно учествовао у обављању пољопривредних активности и да само добија надокнаду у било ком облику (новац, производи, чување – нега и сл.) за земљиште које ћерка и зет користе, сматраће се да је то земљиште Јанко Симић дао на коришћење (у закуп) зету и ћерки (за новац, напола, бесплатно и сл.). У овом случају неће бити попуњен упитник у домаћинству Јанка Симића (неће бити задовољен критеријум за породично пољопривредно газдинство).

Дакле: ако пописивач у домаћинству (са Листе) утврди да се то домаћинство бави пољопривредном производњом заједно са неким другим домаћинством, при чему носилац заједничке пољопривредне производње није члан дотичног домаћинства и то домаћинство не обавља пољопривредну производњу једним делом самостално, пописивач преписује у Контролник редни број са Листе (у колону 2) и шифру пописног круга (у колону 3). У колону 4 уписује шифру 1, колоне 5–15 оставља празне и у колону 16 уписује шифру 6. У колону 17 („Напомена“) уписује име, презиме и адресу лица које је носилац заједничке пољопривредне производње и поступа на следећи начин:

2.1. Уколико се адреса лица (домаћинства) налази на Листи која је додељена пописивачу, домаћинство ће у сваком случају бити пописано.

Пример: Сава Симић (носилац дотичног домаћинства на Листи, адреса: Радничка 52) и његов старији брат Драган Симић (носилац другог домаћинства на Листи, адреса: Радничка 60) после очеве смрти заједно одржавају и користе очев воћњак (2 ha). Њих двојица од воћа пеку ракију за продају. Подједнако су одговорни за заједничку пољопривредну производњу. Сава Симић се више не бави пољопривредном производњом самостално.

У Контролник, у колоне 2 и 3 пописивач уписује редни број и шифру пописног круга за домаћинство Саве Симића. У колону 4 уписује шифру 1, колоне 5–15 оставља празне, у колону 16 уписује шифру 6, а у колону 17 уписује: Драган Симић, Радничка 60 (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 002).

Када пописивач у току пописивања дође до домаћинства Драгана Симића, у Контролник, у колоне 2 и 3 уписује (преписује из Листе) редни број и шифру пописног круга за то домаћинство, а у колону 4 уписује шифру 1. Пописивач затим пита да ли се, поред заједничке пољопривредне производње, домаћинство Драгана Симића бави пољопривредном производњом једним делом и самостално. У случају да се домаћинство не бави самостално пољопривредном производњом, пописивач у Контролник уноси податке о заједничкој пољопривредној производњи и поступа на следећи начин: у колону 5 уписује „2 ha“, оставља Контролник и прелази на попуњавање упитника с обзиром на то да је задовољен критеријум за породично пољопривредно газдинство, и даље поступа у складу са добијеним упутством. У случају да се домаћинство Драгана Симића бави пољопривредном производњом једним делом самостално, пописивач поступа у складу са упутством у наставку (видети дати пример под тачком 3.2. и пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 005).

2.2. Уколико се адреса не налази на Листи, а налази се у пописном кругу који је додељен пописивачу, пописивач треба да пронађе то друго домаћинство у току Пописа пољопривреде и обави интервју. У том случају, у Контролник, у колону 2 пописивач уписује „000“, у колону 3 уписује шифру тог пописног круга (исто као у примеру попуњеног Контролника на страни 40, под редним бројем 003), док у колону 4 уписује шифру 1. Остале податке пописивач уписује према датом упутству.

2.3. У случају да се адреса не налази у пописном кругу који је додељен пописивачу, у колону 17 пописивач уписује (поред имена, презимена и адресе) назив насеља и општине лица које је носилац заједничке пољопривредне производње и дужан је да о томе обавести свог општинског инструктора.

Ако утврди да се адреса налази на територији коју покрива један од додељених пописивача, општински инструктор прослеђује том пописивачу име, презиме и адресне податке лица које је носилац заједничке пољопривредне производње. Пописивач је дужан да лице (домаћинство) на тој адреси обиђе и поступи у складу са упутством.

Уколико утврди да се адреса не налази на територији коју покривају њему додељени пописивачи, општински инструктор прослеђује адресне податке свом републичком инструктору.

3. Ако домаћинства поред заједничке пољопривредне производње обављају једним делом пољопривредну производњу и самостално, тај део пољопривредне производње биће пријављен на следећи начин:

3.1. У случају да носилац заједничке пољопривредне производње није члан дотичног домаћинства, у дотичном домаћинству попуњавају се Контролник и упитник (по потреби) за део пољопривредне производње која се обавља самостално; у колону 17 у Контролнику обавезно се уписује адреса носиоца заједничке пољопривредне производње и поступа се у складу са датим упутством, у зависности од тога да ли се адреса налази на Листи или не.

Пример: Радован Перић (носилац домаћинства са Листе, адреса: Радничка 62) није носилац заједничке пољопривредне производње јер гаји свиње заједно са Зораном Радовановићем (адреса: Радничка 82), код кога се те свиње и налазе. Поред те заједничке пољопривредне производње, Радован се, заједно са члановима свог домаћинства, бави пластеничком производњом (на 60 ари под пластеником гаји поврће за продају).

Пописивач попуњава колоне 2 и 3 Контролника преписујући из Листе податке за дотично домаћинство, у колону 4 уписује шифру 1, а затим остале податке у вези са пољопривредном производњом коју обавља самостално и, у зависности од случаја, попуњава упитник. У колону 17 пописивач уписује име, презиме и адресу носиоца заједничке пољопривредне производње и поступа у складу са датим упутством, у зависности од тога да ли се адреса налази на Листи или не (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 004).

3.2. У случају да је носилац заједничке пољопривредне производње члан дотичног домаћинства, подаци ће бити исказани збирно.

Пример: Поред тога што обавља заједничку пољопривредну производњу са својим братом (обрађује воћњак површине 2 ха), Драган Симић, носилац те заједничке пољопривредне производње, са осталим члановима свог домаћинства самостално гаји 30 оваца и 50 кокошака носила, и та пољопривредна производња је намењена тржишту.

Када пописивач дође у домаћинство Драгана Симића (налази се на Листи), у Контролник уписује податке за дотично домаћинство (колоне 2 и 3) из Листе, у колону 4 уписује шифру 1 и даје збирне податке у вези са пољопривредном производњом коју обавља делом самостално, а делом заједно са другим домаћинством (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 005).

4. Уколико се пољопривредна производња делимично обавља од стране правног лица/предузетника, а делимично од стране физичког лица, пописује се сваки правни статус посебно, у складу са упутством. При том, податке о истој властитој механизацији и властитим објектима коришћеним од стране оба статуса треба уписати у први упитник који се попуњава.

У случају да пољопривредну производњу у домаћинству обавља делимично предузетник, а делимично физичко лице, пописивач мора прво да утврди да ли се име и презиме тог предузетника већ налази на Листи, а затим за сваки правни статус попуњава посебан ред у Контролнику на следећи начин:

4.1. У случају да се име и презиме предузетника налази на Листи, у колоне 2 и 3 Контролника, за сваки правни статус биће одговарајући (припадајући) редни број и шифра пописног круга из Листе. У колону 4 уписује се одговарајућа шифра за сваки статус посебно и следе се упутства на Контролнику.

4.2. У случају да се име и презиме предузетника не налази на Листи, редни број и шифра пописног круга (колоне 2 и 3) у Контролнику биће исти за оба правна статуса, као у примеру у наставку.

Пример: Домаћинство Живадина Савића (носиоца домаћинства) бави се пољопривредном производњом и налази се на Листи. Он и његова супруга на 2 ха ораница и башта гаје поврће за продају, као и пет свиња. Син Живадина Савића (члан домаћинства) бави се продајом цвећа и ту своју делатност је регистровао као предузетник (не налази се на Листи). Цвеће производи на ораница површине 50 ари. Отац и син заједнички користе два трактора.

За сваки правни статус лица које обавља пољопривредну производњу попуњава се посебан ред у Контролнику. При том, редни број и шифра пописног круга из Листе исти су за оба статуса (колоне 2 и 3 у Контролнику). У колону 4 уписује се одговарајућа шифра за сваки статус посебно и следе се упутства на Контролнику. У овом случају, за сваки статус попуњава се и посебан упитник (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редне бројеве 006 и 007), јер се у оквиру домаћинства са Листе налазе два газдинства: породично пољопривредно газдинство (домаћинство са сопственом пољопривредном производњом користи 2 ха ораница и башта, гаји пет свиња) и газдинство предузетника (предузетник користи 50 ари ораница, без обзира на то у чијем је власништву та површина).

5. Пописивач у току свог рада на терену може да пронађе домаћинство са Листе које се после 30. септембра 2011. поделило на два или више домаћинстава која се баве сопственом пољопривредном производњом – свако за свој рачун. У том случају поступа се на следећи начин:

5.1. Уколико се новонастало домаћинство са сопственом пољопривредном производњом налази на адреси матичног домаћинства (домаћинства са Листе), у Контролник се уписују подаци за свако домаћинство посебно, при чему ће за ова домаћинства бити различити редни бројеви у колони 1 у Контролнику, исти подаци у колонама 2 и 3 (преписују се подаци матичног домаћинства са Листе) и надаље различити подаци у зависности од ситуације у вези са пољопривредном производњом.

Пример: После 30. септембра 2011. године син Милана Сарића (Петар) оженио се. Првобитно домаћинство Милана Сарића (домаћинство са Листе, редни број 015) поделило се на два домаћинства која се баве пољопривредном производњом свако за свој рачун: једно домаћинство чине Милан Сарић и његова супруга, а друго чине његов син Петар Сарић и снаја. Оба домаћинства се налазе у истој кући (на адреси матичног домаћинства) и баве се пољопривредом свако за свој рачун: Милан сеје пшеницу на 2 ха, коју даје у откуп, а његов син и снаја тове јунад (20 грла) за продају.

Погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни бројеви 008 и 009. У овом случају, за свако домаћинство попуњава се и посебан упитник (оба домаћинства су задовољила критеријум за породично пољопривредно газдинство).

5.2. Уколико се новонастало домаћинство не налази на адреси матичног домаћинства (домаћинства са Листе), бави се сопственом пољопривредном производњом и у истом је пописном кругу, треба га пронаћи у току Пописа пољопривреде и обавити интервју. У том случају, за матично домаћинство (које се налази на Листи), у колоне 2 и 3 уписују се подаци са Листе, даље различити подаци у зависности од ситуације у вези са пољопривредном производњом (у складу са упутством), а у колони 17 наводи се име, презиме и адреса лица које је носилац новонасталог домаћинства. Када пописивач пронађе новонастало домаћинство, у први слободан ред у Контролнику, у колоне 2 и 3 уписује податке матичног домаћинства (са Листе) и даље различите податке у зависности од ситуације у вези са пољопривредном производњом (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни бројеви 010 и 012).

5.3. Уколико се новонастало домаћинство не налази на адреси матичног домаћинства (домаћинства са Листе) и није у пописном кругу додељеном пописивачу, а бави се сопственом пољопривредном производњом, поступа се на следећи начин: за матично

домаћинство које се налази на Листи, у колоне 2 и 3 уписују се подаци са Листе, даље различити подаци у зависности од ситуације у вези са пољопривредном производњом (у складу са упутством) и у колони 17 наводи се име, презиме, адреса, насеље и општина лица које је носилац новонасталог домаћинства. Пописивач о томе обавештава општинског инструктора.

Уколико утврди да се новонастало домаћинство налази на територији коју покрива један од додељених пописивача, општински инструктор прослеђује адресне податке домаћинства одређеном пописивачу који домаћинство мора да обиђе и попише у зависности од случаја.

Уколико утврди да се адреса не налази на територији коју покривају њему додељени пописивачи, општински инструктор прослеђује адресне податке свом републичком инструктору (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 011).

Уколико пописивач утврди да се у току последњих годину дана домаћинство са Листе поделило на два или више домаћинстава која се не баве сопственом пољопривредном производњом, та домаћинства нису предмет посматрања. У Контролнику се, у том случају, евидентира само домаћинство које се налази на Листи (матично домаћинство) и у колону 16 уписује се шифра 1 (погледати пример попуњеног Контролника на страни 40, редни број 013). Свакако треба питати матично домаћинство да ли је разлог за то што се не бави пољопривредном производњом тај што је продало или дало у закуп све пољопривредно земљиште после 30. септембра 2011. године и поступити у складу са претходно датим упутством (видети објашњење под 1).

Напомена: За све случајеве накнадног пописивања домаћинстава са пољопривредном производњом која се не налазе на Листи, а припадају пописним круговима додељеним пописивачу, **редни број у колони 2 Контролника биће 000.**

У случају да је дошло до грешке приликом попуњавања Контролника, па је потребно прецртати цео ред, податке за дотично домаћинство треба уписати у први празан ред, а потом исправити идентификационе податке на упитнику уколико је он већ попуњен.

Ако пописивач нема више места у Контролнику (искористио је свих 230 редова), додељује му се нов Контролник. Пописивач на насловну страну Контролника уписује своју шифру и шифру општине и ставља назнаку: „Контролник број 2“. Приликом евидентирања домаћинстава са пољопривредном производњом наставља растући низ бројева, тј. прецртава редни број 001 у првом реду (прва колона) и уписује број 231, затим у следећи ред уписује 232 и тако даље.

2. Поступци одговорног лица приликом пописивања газдинстава правних лица

2.1. Поступање лица одговорног за попис правних лица пре почетка пописивања

У фази припрема за овај попис, одговорно лице ажурира Адресар правних лица (у даљем тексту: Адресар) – јединица пописа, уз помоћ свих расположивих извора (Статистички пословни регистар, локална самоуправа, Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде и др.).

Одговорно лице присуствује инструктажи за републичке инструкторе.

Такође, пре почетка пописивања, јединицама пописа из Адресара прослеђује пропратно писмо и Подсетник како би се благовремено упознале са садржајем упитника и објашњењима основних појмова и припремиле за интервју. У пропратном писму биће наведени бројеви телефона доступни за додатна објашњења и информације.

Лице одговорно за попис правних лица контактираће правна лица на својој територији и заказати интервју у време када то правним лицима одговара. Преко регионалних координатора ангажоваће се одговарајући број пописивача за попис правних лица. То ће бити пописивачи који су прошли инструктажу и тестирање.

2.2. Поступање правних лица пре почетка пописивања

Правна лица су дужна да прочитају добијено обавештење и проуче Подсетник, као и да обезбеде одговарајућег испитаника, једног или више, тј. особу (особе) којој су подаци познати и која је упућена у пословање газдинства. Правна лица су дужна да приме пописивача у договорено време и да припреме одговарајућу евиденцију (нпр. евиденцију радне снаге газдинства и сл.).

2.3. Начин обраћања и понашање непосредних извршилаца Пописа пољопривреде у току пописивања

У току посете пописној јединици потребно је да пописивач:

- ▶ каже своје име и презиме и, уз личну карту, покаже Овлашћење;
- ▶ настоји да оствари добру комуникацију;
- ▶ пита да ли је дошло до неких промена у пословању пописне јединице после 30. априла 2012. године како би упоредио затечено стање са стањем у Адресару;
- ▶ прочита у потпуности питање, са свим понуђеним одговорима;
- ▶ питање понови јасно и полако у случају да саговорник не разуме питање, или да га постави другим речима, пазећи да се не изгуби смисао оригиналног питања, или да га додатно појасни у складу са Упутством;
- ▶ буде неутралан приликом постављања питања и да не утиче на одговоре, осим у смислу настојања да одговори буду што ближи реалности;
- ▶ поново обиђе правно лице уколико није било могуће да заврши интервју у току једне посете.

2.4. Поступање лица одговорног за попис правних лица у току пописивања

Лице одговорно за попис правних лица прати и контролише рад пописивача и пружа им стручну помоћ кад год је то потребно.

Ако се у току пописивања утврди да је после 30. априла 2012. године дошло до појаве нових јединица пописа, тј. до промена у односу на стање у Адресару, поступа се на следећи начин:

- ▶ Уколико се новонастале јединице пописа налазе на територији коју покрива подручно одељење, тада их треба додати у Адресар и **пописати**;
- ▶ Уколико се новонастале јединице пописа не налазе на територији коју покрива подручно одељење, лице одговорно за попис правних лица о томе **обавештава дежурну службу Републичког завода за статистику**.

Пописивачи сукцесивно доносе попуњене упитнике, а одговорно лице их контролише и поступа на следећи начин:

- ▶ Уписује шифру пописивача у кућице које се налазе у оквиру идентификационог дела за правна лица/предузетнике (питање 2). Шифру пописивача за попис правних лица одговорно лице формира на следећи начин:
  - прва цифра шестомесне шифре је ознака за територију (8 – Војводина, 7 – централна Србија);
  - друга цифра је ознака за подручно одељење (1 – Зрењанин, 2 – Нови Сад, 3 – Панчево, 4 – Сремска Митровица, 5 – Суботица, 0 – Шабац, 1 – Град Београд, 2 – Зајечар, 3 – Лесковац, 4 – Краљево, 5 – Ниш, 6 – Ваљево, 7 – Смедерево, 8 – Ужице, 9 – Крагујевац);
  - преостале четири цифре су нуле, без обзира на то колико је лица вршило попис правних лица. То значи да сва лица која су пописивала правна лица на територији коју покрива подручно одељење Републичког завода за статистику имају исту шифру;
- ▶ Уписује редни број у „идентификацији правног лица/предузетника“ (питање 2), који додељује према редоследу којим ће вршити унос упитника. Напомена која се налази на упитнику, изнад кућица које су предвиђене за уписивање редног броја („Преписати из Контролника“), односи се само на пописиваче који су ангажовани за пописивање према Листи домаћинстава са пољопривредном производњом, а који у току свог теренског рада наиђу на правно лице/предузетника.
- ▶ Врши контролисан унос података из упитника преко апликације за унос.

Напомена: У случају да је дошло до грешке на упитнику, било да је она откривена у току попуњавања упитника или у току контролисаног уноса података са упитника, треба је исправити само уз договор са дотичним правним лицем и уз његов потпис.

IV. ПОПУЊАВАЊЕ УПИТНИКА

Поглавље 1. Општи подаци о газдинству

1. Упитник се попуњава за

Уписује се „X“ у кућицу поред одговора на питање да ли се упитник попуњава за породично газдинство, правно лице или за предузетника (могуће је обележити само један одговор).

У случају да пописивачи пописују на основу Листе, одговор на ово питање мора бити у складу са датим одговором у Контролнику:

- ▶ Уколико је у колони 4 у Контролнику уписана шифра 1 и задовољен најмање један критеријум за породично газдинство, онда се обележава шифра 1 и прелази се на питање 3 – *Идентификација породичног газдинства*.
- ▶ Уколико је у колони 4 у Контролнику уписана шифра 2, у зависности од тога да ли је реч о правном лицу или предузетнику, обележава се шифра 2 или 3 и прелази се на питање 2 – *Идентификација правног лица/предузетника*.

У случају да пописивање врше лица одговорна за попис правних лица или њима додељени пописивачи, обележава се одговарајућа шифра (2 или 3) и прелази се на питање 2.

2. Идентификација правног лица/предузетника

У случају да пописивач који пописује на основу Листе попуњава упитник за правно лице/предузетника, по уписивању шифре пописивача и редног броја из прве колоне Контролника наставља са уношењем идентификационих података.

Ако упитник за газдинство правног лица попуњава одговорно лице или њему додељен пописивач, шифру пописивача и редни број из Контролника уписује лице одговорно за попис правних лица према датом упутству.

Уписују се од почетка реда: назив правног лица/предузетника, матични број, правна форма, назив општине, града или насеља, ПАК, улица и кућни број, имејл-адреса, телефон седишта правног лица и делатности газдинства.

У случају да је организациони део правног лица/предузетника јединица пописа, по уписивању назива правног лица/предузетника, матичног броја и правне форме, **обавезно се уписује назив организационог дела правног лица/предузетника**, а затим редом остали подаци **који се односе на тај организациони део** (општина, насеље, ПАК, улица и број, имејл-адреса, телефон и делатности газдинства).

Правна форма може бити:

- ▶ **ортачко друштво – шифра 1:** привредно друштво два или више ортака који су неограничено солидарно одговорни целокупном својом имовином за обавезе друштва;
- ▶ **командитно друштво – шифра 2:** привредно друштво које има најмање два члана, од којих најмање један за обавезе друштва одговара неограничено солидарно (комплементар), а најмање један одговара ограничено до висине свог неуплаћеног, односно неунетог улога (командитор);

- ▶ **друштво са ограниченом одговорношћу – шифра 3:** привредно друштво у коме један члан друштва или више њих имају уделе у основном капиталу друштва, с тим да чланови друштва не одговарају за обавезе друштва, осим у појединим случајевима дефинисаним важећим Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС”, број 36/11);
- ▶ **акционарско друштво – шифра 4:** привредно друштво чији је основни капитал подељен на акције, које има један акционар или више њих који не одговарају за обавезе друштва, осим у случајевима дефинисаним важећим Законом о привредним друштвима. Акционарско друштво одговара за своје обавезе целокупном имовином;
- ▶ **јавно предузеће – шифра 5:** предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива држава, односно јединица локалне самоуправе или аутономна покрајина;
- ▶ **задруга – шифра 6:** облик организовања физичких лица (задругара) у којем они, пословањем на задружним принципима добровољности и солидарности, демократичности, економског учешћа, једнаког права управљања, самосталности, задружног образовања и међузадружне сарадње, остварују своје интересе;
- ▶ **пословно удружење – шифра 7:** правно лице које оснивају два привредна друштва или више привредних друштава или предузетника ради постизања заједничких интереса;
- ▶ **предузетник – шифра 8:** пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је као такво регистровано у складу са законом о регистрацији;
- ▶ **установа – шифра 9:** нпр. пољопривредни институт, ветеринарска установа, здравствена установа (дом здравља, апотека, завод, клиничко-болнички центар), социјална установа, предшколска и школска установа, установа физичке културе, установа културе (позориште, културни центар, музеј, библиотека) итд.;
- ▶ **државни орган – шифра 10:** нпр. републички орган, орган аутономне покрајине, окружни затвор, казнено-поправни дом итд.;
- ▶ **јединица локалне самоуправе – шифра 11:** тј. орган локалне самоуправе;
- ▶ **остали облици организовања (верске организације) – шифра 12;**
- ▶ **неразврстано – шифра 13:** све што није разврстано у неки од претходних облика удруживања, нпр. удружење грађана, стечајна маса, фонд и сл.

Потребно је уписати одговарајућу шифру правне форме у предвиђене кућице. Списак правних форми (облика организовања) са одговарајућим шифрама налази се у Упутству за пописивање и Подсетнику.

ПАК је шестоцифрени број који означава део улице у који поштар долази да би уручио пошиљку примаоцу. Уписивањем ПАК-а прецизније се одређује локација за уручење пошиљака у односу на адресирање, када се уписује само поштански број. Уписује се број у предвиђене кућице у случају да је ПАК познат јединици пописа. У случају да није познат, кућице треба оставити празне.

Под делатностима газдинства подразумевају се делатности којима се правно лице/предузетник или организациони део правног лица/предузетника бави на свом газдинству, **а које се односе на пољопривреду** (нпр. гајење жита, гајење поврћа и бостана, гајење грожђа, гајење говеда за производњу млека и сл.), без обзира на то да ли су регистроване или не. Уписују се шифре једне или више делатности (највише четири) по важности, тј. по времену утрошеном за њихово обављање у посматраној пољопривредној години. Уколико шифра није позната, уписује се назив (опис) делатности.

Напомена: По уношењу идентификационих података правног лица/предузетника, прелази се на питање 4 – *Локација газдинства*.

3. Идентификација породичног газдинства

Након уноса шифре пописивача и шифре општине (са прве стране Контролника) и идентификације из Контролника (колоне 1–3), пописивач приступа уношењу података о носиоцу породичног газдинства (погледати објашњење на страни 17).

Потребно је уписати, од почетка реда: име, презиме, матични број и адресу (општина, град или насеље, ПАК, улица и кућни број) носиоца газдинства. Такође треба уписати имејл-адресу и број фиксног телефона (обавезно уписати и позивни број), као и број мобилног телефона, уколико их носилац газдинства поседује.

Због уношења тачног матичног броја носиоца породичног пољопривредног газдинства, пописивач треба да затражи документ за личну идентификацију дотичне особе, односно други документ из кога такође може преузети матични број (здравствена књижица, пасош и сл.). Уколико особа не поседује документ из кога се може преузети матични број, пописивач уписује датум рођења у предвиђене кућице на упитнику (дан, месец и година), и то на основу усмене изјаве испитаника. Уколико испитанику нису познати дан и месец, уписује се макар година рођења носиоца газдинства.

У случају да је ПАК (погледати објашњење на претходној страни) познат испитанику, уписује се број у предвиђене кућице. У случају да није познат, кућице треба оставити празне.

4. Локација газдинства

Локација газдинства је место на коме се одвија целокупна пољопривредна производња или њен главни део. Локацију одређује испитаник. То је обично место на коме се налазе пољопривредни објекти/зграде (нпр. административни – управни објекти, објекти за смештај стоке, стакленик/пластеник, хладњача за смештај пољопривредних производа и сл.) или највећа површина коришћеног пољопривредног земљишта. У случају да нема пољопривредног објекта по ком се локација може одредити, највећа површина коришћеног пољопривредног земљишта узмеће се као референтна тачка.

Место становања носиоца газдинства сматраће се локацијом газдинства ако се налази унутар пет километара од места где се одвија целокупна пољопривредна производња газдинства или њен главни део.

Локација газдинства може бити иста као адреса носиоца газдинства или различита од ње, односно од адресе седишта правног лица/предузетника. Обавезно се уписују подаци о локацији газдинства, без обзира на то да ли се она разликује или не разликује од адресе носиоца газдинства, односно од адресе седишта правног лица/предузетника. Улицу и кућни број треба уписати уколико је то могуће (тј. ако постоји).

Поглавље 2. Земљиште

1. Расположено земљиште

Подаци о расположивом земљишту односе се на стање на дан 30. септембра 2012. године и на земљиште на територији Републике Србије.

Површине се приказују у хектарима (ha) и арима (a). Уколико испитаник користи друге јединице мере, треба их прерачунати. Таблица за прерачунавање мера налази се на крају овог упутства.

Земљиште у власништву (шифра 9) – пописује се **све земљиште** у власништву свих чланова породичног газдинства, односно у власништву правног лица/предузетника, без обзира на то да ли је земљиште дато у закуп или удружено, као и на то да ли се обрађује или не, односно да ли је подобно или неподобно за пољопривредну производњу.

То могу бити: оранице и баште, ливаде и пашњаци, воћњаци, виногради и остали засади, површине под шумом, окућница, земљиште под зградама, путевима и остало земљиште у власништву. У укупну површину земљишта у власништву урачунава се и земљиште за које не постоје правна документа (узурпирано земљиште и сл.). Податке о површини земљишта у власништву пописивач уноси на основу изјаве лица које даје податке.

Земљиште узето у закуп (шифра 10) – пописује се укупна површина свег земљишта узетог од других на коришћење на основу писменог или усменог договора (у закуп), без обзира на врсту закупа (за новац, у аренду, наполицу, бесплатно и сл.). За потребе Пописа пољопривреде, у **земљиште узето у закуп не урачунава се заједничко земљиште** (сеоске утрине и пашњаци) које се користи за испашу стоке, без обзира на врсту закупа.

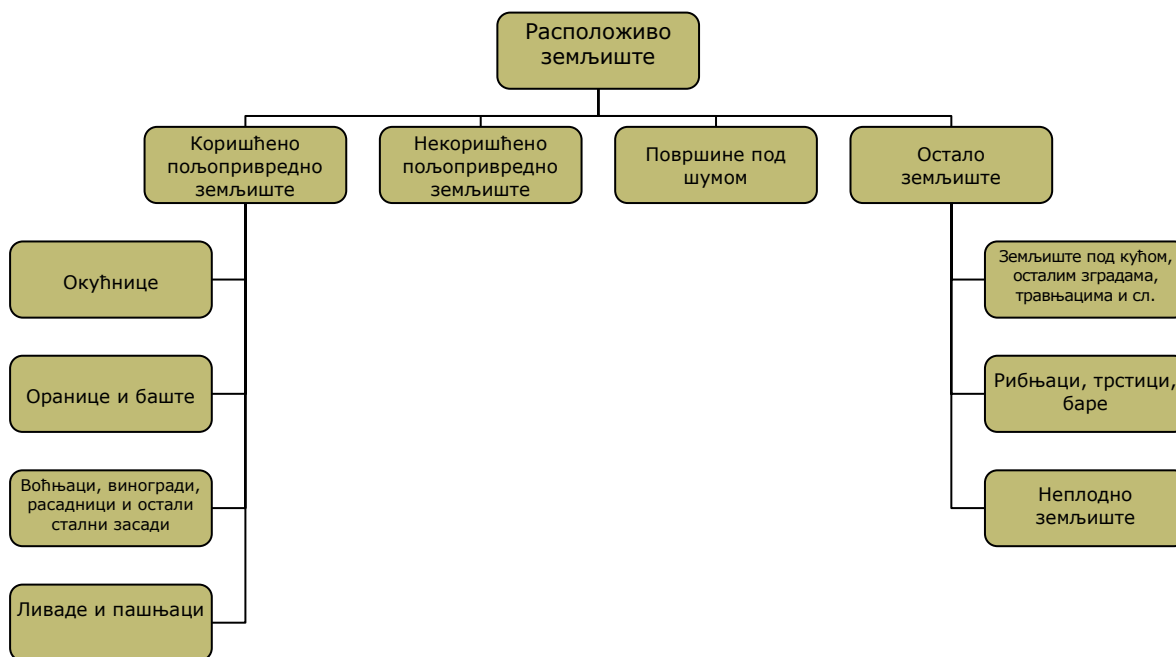
Земљиште дато у закуп (шифра 11) – пописује се укупна површина свег земљишта датог другима на коришћење (датог у закуп за новац, у аренду, наполицу, бесплатно и сл.). За потребе Пописа пољопривреде, у **земљиште дато у закуп од стране јединица локалне самоуправе** не урачунава се заједничко земљиште (сеоске утрине и пашњаци) које је дато другима за испашу стоке, без обзира на врсту закупа.

Под **расположивим земљиштем (шифра 12)** подразумева се све земљиште у власништву свих чланова газдинства, односно у власништву правног лица/предузетника које није дато другима у закуп, као и земљиште узето у закуп (на коришћење), којим газдинство располаже на дан 30. септембра 2012. године.

Укупна површина расположивог земљишта добија се када се од збира површина земљишта у власништву (шифра 9) и земљишта узетог у закуп (шифра 10) одузме земљиште дато у закуп (шифра 11), како је и назначено на упитнику.

Расположиво земљиште чине: коришћено пољопривредно земљиште (пољопривредно земљиште на окућници, оранице и баште, стални засади, ливаде и пашњаци), некоришћено пољопривредно земљиште, површине под шумом и остало земљиште (земљиште под зградама, путевима, двориштима, рибњацима, трстицима, барама, стеновитим површинама – камењарима и другим површинама неподобним за пољопривредну производњу).

Уколико газдинство располаже земљиштем (постоји податак под шифром 12), прелази се на питање 2 (Окућница). Уколико газдинство не располаже земљиштем, прелази се на питање 12 (Колика је ефективна површина са које се убирају печурке).

Напомена: У случају да су у одређеним периодима у посматраној пољопривредној години исто земљиште користила различита газдинства, тј. земљиште које је коришћено у једном периоду те године продато је или дато другом газдинству на коришћење (у закуп), употреба тог земљишта приказаће се само код оног газдинства које њиме располаже на дан критичног момента пописа (30. септембра 2012. године).

Пример: Отац је после жетве пшенице своју њиву (1 ha) уступио ћерки (која је члан другог газдинства) да засади купус, тј. да је користи до наредне пролећне сетве. Отац нема друго земљиште у власништву нити је узимао земљиште у закуп.

У време критичног момента пописа њива се налази код ћерке, која ће ту површину пријавити као: земљиште узето у закуп (шифра 10), расположиво земљиште (шифра 12) и површину под купусом и кељом (шифра 40) = 1 ha.

Отац пријављује 1 ha земљишта у власништву (шифра 9), које је дато у закуп, тј. ћерки на бесплатно коришћење (шифра 11). На дан критичног момента пописа отац не располаже земљиштем (1 ha у власништву минус 1 ha земљишта датог у закуп = 0 укупно расположивог земљиште), тј. не постоји податак под шифром 12, **расположиво земљиште – укупно** (кућице остају празне). То значи да неће бити уписана површина под пшеницом коју је отац гајио у посматраној пољопривредној години (2011/2012), као ни површина коришћеног пољопривредног земљишта, већ се прелази на питање 12.

У случају да газдинство на дан 30. септембра 2012. године располаже земљиштем које није користило у пољопривредној 2011/2012. години (купљено земљиште или узето у закуп на коришћење у наредној пољопривредној години), за такво земљиште треба уписати податке у оквиру питања 1 (Расположиво земљиште), а затим га, у сваком случају, приказати под шифром 67 (Угари).

УПОТРЕБА ЗЕМЉИШТА

Од површине укупно расположивог земљишта на дан 30. септембра 2012. (податак под шифром 12), навести површину земљишта по наведеним категоријама, према употреби у пољопривредној 2011/2012. години (од 1. октобра 2011. до 30. септембра 2012. године).

2. Окућница (шифра 13) – под окућницом се, за потребе Пописа пољопривреде, подразумева пољопривредна површина на којој се гаје пољопривредни производи намењени за сопствену потрошњу чланова газдинства, при чему газдинство може повремено да продаје вишак производа са окућнице, која је обично одвојена од остале пољопривредне површине и најчешће се налази поред куће.

Међутим, уколико су се на окућници гајили производи намењени за продају (било на отвореном или под заштитом), онда ова површина мора бити обухваћена другом, одговарајућом категоријом коришћеног земљишта (оранице и баште, воћњаци, виногради, расадници, остали стални засади на отвореном, стални засади у заштићеном простору), чак и ако један део тих производа троше чланови газдинства за сопствене потребе. Уколико су се на овој површини гајили усеви за исхрану стоке, и поред тога што је ту стоку користило газдинство, ова површина се обухвата другом, одговарајућом категоријом коришћеног земљишта, нпр. у оквиру крмног биља.

Уписује се површина на којој су се у посматраној пољопривредној години гајили: поврће, воће (појединачна стабла), грочје (мањи број чокота) и сл., и **то за сопствене потребе чланова газдинства** (обично до 20 ари за породична газдинства). Правна лица/предузетници обухваћени овим пописом такође дају податак о површини на којој гаје производе намењене за потрошњу својих запослених, односно својих чланова (затвори, манастири, школе сл.).

Уколико је коришћена пољопривредна површина на окућници мања од једног ара, потребно је заокружити површину на цео број (0–49 m² = 0 а; 50–99 m² = 1 а). Ово правило важи и за све остале површине мање од једног ара под условом да није дата друга јединица мере (m²).

Напомена: Под окућницом се, за потребе Пописа пољопривреде, не подразумева површина под украсним цвећњацима и биљем, травњацима и сл. (површина за одмор и рекреацију). Ове површине уписују се код питања 9 – *Остало земљиште (шифра 87)*, заједно са површинама под кућом, осталим зградама и путевима на кућном плацу.

Од тога: **под поврћем** (шифра **14**) – уписује се површина под поврћем на окућници (m²).

Пример: Кућни плац је површине 10 а. У посматраној пољопривредној години, газдинство је поред куће гајило поврће (зелена салата) под пластеником, за продају, на површини од 3 а. На површини од 30 m² гајено је разно поврће за исхрану чланова газдинства. Такође, на укупној површини од 2 а налази се воће: два стабла јабуке, три стабла шљиве и једно стабло ораха. Остала површина је под травњаком и кућом.

Упитник треба попунити на следећи начин:

С обзиром на то да је поврће под пластеником гајено за продају, површина под тим поврћем биће приказана у оквиру одговарајуће категорије ораница и башта (*Остало свеже поврће*, шифра 47), док ће се под окућницом подразумевати површина под поврћем које се користило за сопствене потребе (30 m²) и укупна површина под појединачним стаблима воћа (2 а), што је укупно 2 а 30 m².

Свако воћно стабло треба укључити у број стабала екстензивних воћњака (питање 15 – *Воћњаци и површине под бобичастим воћем*), за сваку врсту воћа посебно.

Потребно је обратити пажњу на заокруживање (2 а 30 m² уписати као 2 а).

2. ОКУЋНИЦА

Окућница представља површину на којој се гаје пољопривредни производи намењени за сопствену потрошњу чланова газдинства и обично је одвојена од остале пољопривредне површине, а најчешће је поред куће.

Површина	
на	а
13	2

Од тога: под поврћем

14				3	0	m ²
----	--	--	--	---	---	----------------

3. Оранице и баште – подаци се односе на површине земљишта које је у периоду посматране пољопривредне године редовно обрађивано, а усеви били сејани/сађени по утврђеном реду (плодореду), укључујући и земљиште под вишегодишњим усевима на ораницама, као и земљиште на одмору (угари).

Уколико се неки усев налази на ораници пет и више година (нпр. мешавина трава), онда се та површина не сматра ораницом, већ се обухвата другом, одговарајућом категоријом коришћеног земљишта (нпр. ливаде). Међутим, површине под одређеним вишегодишњим усевима, нпр. јагоде, руже, хмељ и др., укључују се у оранице и баште чак и ако заузимају земљиште дуже од пет година.

У оквиру питања 3 (*Оранице и баште*) уписују се површине које су у претходној пољопривредној години биле под:

- ▶ житима,
- ▶ махунаркама (за суво зрно),
- ▶ кромпиром,
- ▶ шећерном репом,
- ▶ индустријским биљем,
- ▶ поврћем, бостаном и јагодама,
- ▶ цвећем и украсним биљем,
- ▶ крмним биљем,
- ▶ семенским и садним материјалом,
- ▶ осталим усевима на ораницама и баштама, и
- ▶ угарима.

Оранице и баште које у посматраном периоду нису биле коришћене из економских, социјалних и других разлога спадају у некоришћено пољопривредно земљиште (*шифра 84*).

Површине на којима је произведен семенски и садни материјал за потребе газдинства сврставају се у оквиру одговарајуће врсте усева. Површине на којима је произведен семенски и садни материјал за продају уписују се под шифром 65, осим површина под житима, махунаркама, кромпиром и усевима за производњу уља, како је и означено на упитнику.

Напомена: Уколико се једна иста површина ораница и башта користила у посматраном периоду за различите усеве или засаде (истовремено или једно за другим), она се приказује само једном, и то под главним усевом (усев са највећом производном вредношћу). Ако вредност производње не одређује који је главни усев, онда се као главни усев узима онај који је у посматраном периоду заузимао површину земљишта најдуже време.

Подаци за питања под шифрама 15–21 односе се на површину земљишта под житима која се жању сува ради зрна, без обзира на употребу (укључујући и жита која се користе за производњу енергије и производњу семена за продају). Површине под житима која се жању у зеленом стању ради исхране стоке уписују се у оквиру крмног биља (нпр. кукуруз за силажу, *шифра 57*).

Пшеница и крупник (шифра 15) – приказују се површине које су биле под пшеницом и крупником без обзира на време сетве (озими или јари усев) или на врсту пшенице (мека или тврда – дурум пшеница).

Раж (шифра 16).

Јечам (шифра 17) – обухвата се и озими и јари јечам.

Овас (шифра 18).

Кукуруз за зрно (шифра 19).

Остала жита за зрно (шифра 20) – у остала жита за производњу зрна спадају тритикале, просо, хељда, сирак, суражица и др.

Жита – укупно (шифра 21) – сабирају се површине под житима, од шифре 15 до шифре 20, као што је означено на упитнику.

Подаци за питања под шифрама 22–25 односе се на површине на којима су се у посматраном периоду производиле махунарке које се жању суве ради зрна, без обзира на

употребу (укључујући махунарке које се користе за производњу енергије и за производњу семена за продају). Површине са којих се жању зелене махунарке приказују се у оквиру поврћа (нпр. грашак за зелено зрно, *шифра 46*) или у оквиру крмног биља (нпр. сточни грашак – остале крмне легуминозе, *шифра 60*).

Грашак за суво зрно (шифра 22) – приказују се површине које су биле под грашком, чија је намена била производња сувог зрна.

Пасуљ (шифра 23) – уписује се површина уколико је пасуљ главни усев. Уколико је пасуљ гајен као међуусев, површина се уписује под шифром 93.

Остале махунарке (шифра 24) – уписују се површине под осталим махунаркама, као што су боб, сочиво, леблебија и др.

Махунарке – укупно (шифра 25) – сабирају се површине под махунаркама од шифре 22 до шифре 24, као што је означено на упитнику.

Кромпир (укључујући и рани) (шифра 26) – површине под кромпиром обухватају рани и касни кромпир. Укључене су и површине под семенским кромпиром за продају, као и површине за производњу енергије.

Шећерна репа (шифра 27) – без површина за производњу семена за продају.

Подаци за питања под шифрама 28–38 односе се на површине које су у посматраном периоду биле под културама које се гаје за индустријску прераду (укључујући и усеве за производњу енергије).

Дуван (шифра 28).

Хмељ (шифра 29).

Уљана репица (шифра 30) – обухваћена је и површина за производњу семена за продају.

Уљана тиква (шифра 31) – обухваћена је и површина за производњу семена за продају.

Сунцокрет (шифра 32) – обухваћена је и површина за производњу семена за продају.

Соја (шифра 33) – обухваћена је и површина за производњу семена за продају.

Остали усеви за производњу уља (шифра 34) – подразумевају се мак, сусам, рицинус, кикирики и други усеви. Обухваћена је и површина за производњу семена за продају.

Биље за производњу текстилних влакана (шифра 35) – подразумевају се лан, конопља, памук и други усеви.

Лековито и ароматично биље (шифра 36) – биљке или делови биљака који се користе у фармацији или као зачини. У лековито и ароматично биље спадају: анис, лаванда, нана, камилица, матичњак, жалфија, линцура, першун, босиљак, слачица, оригано, мајоран, коријандар, лук влашац и др.

Остало индустријско биље (шифра 37) – у ову групу спада нпр. цикорија, као и усеви чије је гајење намењено искључиво за добијање енергије.

Индустријско биље – укупно (шифра 38) – сабирају се површине под индустријским биљем од шифре 28 до шифре 37, као што је означено на упитнику.

Подаци за питања под шифрама 39–53 односе се на површине које су у посматраном периоду биле под свежим поврћем, јагодама и бостаном (диње и лубенице), без обзира на начин гајења (на отвореном, под ниском или високом заштитом). Не укључују се површине под печуркама.

Парадајз (шифра 39).

Купус и кељ (шифра 40).

Паприка (шифра 41) – уписују се површине под индустријском и повртарском паприком.

Црни лук (шифра 42).

Бели лук (шифра 43).

Карфиол (шифра 44).

Шаргарепа (шифра 45).

Грашак за зелено зрно (шифра 46) – уписују се површине под грашком за свеже зелено зрно, намењено углавном за људску исхрану.

Остало свеже поврће (шифра 47) – под осталим свежим поврћем подразумевају се боранија, зелена салата, краставци, цвекла, спанаћ, блитва, броколи, тиквице, плави парадајз, пашканат, келераба, целер, ротквице, бундева печенка и др.

Бостан (шифра 48) – уписују се површине под дињама и лубеницама – укупно.

Јагоде (шифра 49).

Поврће, бостан и јагоде – укупно (шифра 50) – сабирају се површине под поврћем, јагодама и бостаном, од шифре 39 до шифре 49, као што је означено на упитнику.

Од тога:

Под стакленицима и пластеницима (шифра 51) – исказују се површине под поврћем које је све време или током већег дела периода раста у стакленицима или под фиксним или мобилним високим покривачем (стакло, тврда или флексибилна пластика), који је приступачан људима за рад и који може имати уграђену уобичајену инсталацију (уређаји за наводњавање, грејање, проветравање, осветљење и сл.).

Када су посредни покретни стакленици или пластеници, евидентира се укупна површина оранице која је била покривена у посматраном периоду (сабирају се све површине које су биле покривене).

Површине усева који се једно време узгајају под стакленим или пластичним покривачем, а затим на отвореном пописаће се као површине под стакленицима и пластеницима, осим уколико период узгоја тих усева у заштићеном простору није био екстремно кратак.

Ако се иста површина под наведеном заштитом користила више пута у посматраном периоду, евидентира се само једном. Такође, код вишеспратних стакленика, рачунаће се само основна површина.

На отвореном, за потрошњу у свежем стању (шифра 52) – од укупне површине (шифра 50), посебно треба приказати површину на отвореном или под ниским (неприступачним) заштитним покривачем: топле леје, површине под ниским тунелима који су неприступачни за рад, као и површине под танком пластиком или тканином положеном на земљу, заштитна звона и др.

На отвореном, за индустријску прераду (шифра 53) – површине са отвореног поља или под ниским заштитним покривачем на којима се узгајају сорте поврћа углавном намењене за индустријску прераду.

Цвеће и украсно биље (шифра 54) – приказују се површине које су у посматраном периоду биле под цвећем и украсним биљем (искључујући расаднике).

Од тога: **под стакленицима и пластеницима** (шифра 55) – цвеће и украсно биље које је све време или током већег дела периода раста у стакленицима или под фиксним или мобилним високим покривачем (стакло, тврда или флексибилна пластика).

Подаци за питања под шифрама 56–64 односе се на површине на којима су се у посматраном периоду налазили једногодишњи или вишегодишњи усеви намењени углавном за исхрану стоке (крмно биље).

Уписују се површине које су у посматраном периоду биле под крмним биљем у ротацији са другим усевима до пет година. То могу бити биљке које се жању зелене (без обзира на то да ли су се користиле као сено, силажа или у свежем стању, или за производњу енергије), нпр. сточни грашак, детелина, луцерка и сл., као и коренасто крмно биље (нпр. сточна репа, сточни купус и кељ).

Мешавина трава (шифра 56) – површине под мешавинама трава су површине засејане појединачним једногодишњим или вишегодишњим травама (вишегодишњи сирак, љуљ, класача, попино прасе, ливадски вијук, лисичији реп, суданска трава, жути овсик и сл.), или њиховим мешавинама, или мешавинама трава и детелина, или мешавинама трава и житарица, које су намењене за испашу, сено или силажу.

Кукуруз за силажу (шифра 57) – уписује се површина засејана кукурузом који се користи у зеленом стању за исхрану стоке, или за силажу, или за производњу енергије.

Детелина (шифра 58) – једногодишња и вишегодишња, без обзира на врсту.

Луцерка (шифра 59) – једногодишња и вишегодишња, без обзира на врсту.

Остале крмне легуминозе (шифра 60) – легуминозе које се жању зелене (као цела биљка), углавном за сточну храну, непоменуте до сада, нпр. сточни грашак, грахорица, лупина, сточни боб, жути звездан, кокотац, уров, састрица и др.

Остало биље које се жање зелено (шифра 61) – остали ратарски усеви намењени углавном за сточну храну, који нису до сада споменути, као нпр. једногодишње житарице (једногодишњи сирак, мухар, просо и сл.).

Сточна репа (шифра 62).

Остало коренасто и зељасто крмно биље (шифра 63) – остало коренасто и зељасто биље које се жање ради исхране стоке, без обзира на то да ли се користи корен или стабљика, као нпр.: сладак кромпир, репа угарњача, сточна шаргарепа и пашканат, сточни купус и кељ, чичока, уљана репица за крму и сл.

Крмно биље – укупно (шифра 64) – сабирају се површине под крмним биљем, од шифре 56 до шифре 63, као што је означено на упитнику.

Семенски и садни материјал за продају (шифра 65) – уписују се површине ораница на којима се производи семенски и садни материјал за продају. **Не обухватају** се површине за семе житарица, кромпира, махунарки и уљарица, као ни површине на којима се гаје усеви за семе и садни материјал за потребе газдинства (нпр. расад за производњу поврћа на газдинству укључује се у одговарајућу врсту поврћа).

Остали усеви на ораницама и баштама (шифра 66) – укључују се усеви мањег економског значаја који не могу да се класификују у неку другу, до сада поменуту, категорију.

Угари (шифра 67) – под угарима се подразумевају површине ораница и башта које се у периоду посматране пољопривредне године нису користиле за пољопривредну производњу, већ су остављене „на одмору” годину дана и улазе у плодоред (црни и зелени угар). Под црним угаром подразумева се само заорана површина, а под зеленим угаром површина која је заорана и засејана усевима за зелено ђубриво (детелина, лупина и сл.).

Међутим, уколико су површине „на одмору” под једногодишњим или вишегодишњим усевима који се користе за исхрану стоке у периоду од једне до пет година, уписују се у оквиру одговарајуће врста крмног биља (шифре 56–63). Уколико се површине ораница и башта користе пет и више година за кошење сена или испашу стоке, без обзира на то да ли су засејане или остављене да се саме затраве (запарложе), сврстаће се у одговарајућу категорију – ливаде или пашњаци.

Напомена: Површине ораница и башта које су на одмору дуже од једне године и не користе се – сврстаће се у некоришћено пољопривредно земљиште (шифра 84).

Коришћена површина ораница и башта – укупно (шифра 68) представља збир површина под шифрама: 21, 25, 26, 27, 38, 50, 54, 64, 65, 66 и 67.

4. Ливаде и пашњаци (шифре 69–72) јесу површине које се користе за кошење или испашу стоке пет и више година или се користе за производњу енергије. Ливаде и пашњаци који се у посматраној пољопривредној години нису косили, односно нису користили за испашу стоке нити за производњу енергије укључују се у некоришћено пољопривредно земљиште (шифра 84).

Ливаде (шифра 69) – уписују се површине обрасле травом које се низ година (пет и више) редовно косе ради добијања сена. Заједно се исказују површине природних и засејаних ливада (вештачке ливаде).

Пашњаци (без пашњака за оскудну испашу) (шифра 70) – обухватају се пашњаци који служе за интензивну испашу стоке. Пописују се низијски, планински и шумски пашњаци на добром тлу или на тлу средњег квалитета. Не обухватају се пашњаци за оскудну испашу (видети објашњење у наставку).

Пашњаци за оскудну испашу (шифра 71) – убрајају се углавном пашњаци са ниским приносом, који су на земљишту слабог квалитета (на кршу, старе сечине, деградиране, опустошене и сличне шуме, уколико на њима нису забрањени испаша и брст), као и пашњаци који се налазе изнад горње границе шумске вегетације, и који не могу да служе за испашу већег броја стоке нити могу да се користе више пута у току године.

Ливаде и пашњаци – укупно (шифра 72) представљају збир површина од шифре 69 до шифре 71, као што је означено на упитнику.

5. Стални засади (шифре 73–79) представљају вишегодишње засаде воћа и бобичастог воћа, винограда, расадника и осталих засада (нпр. засади новогодишњих јелки) који се не узгајају у систему плодореда. Заузимају земљиште током дужег периода и дају приносе током више година.

Површина под стаблима која су првобитно засађена ради производње дрвета, али се систематски годишње користе (беру се плодови) пре сече (нпр. стабла трешања, кестена итд.), пописује се у оквиру сталних засада, а не као површина земљишта под шумом.

Површине под одређеним засадима као што су нпр. јагоде, руже, хмељ и сл. укључују се у категорију *ораница и баште*, чак и ако заузимају земљиште током више од пет година.

Површине под сталним засадима који више нису у производњи (запуштени засади) укључују се у некоришћено пољопривредно земљиште (шифра 84).

Стални засади могу бити на отвореном (шифре 73–77) или у заштићеном простору (шифра 78).

Воћњаци и површине под бобичастим воћем (шифра 73) представљају површине на којима су засађена стабла воћака или бобичасто воће: малине, купине, боровнице, рибизла, брусница, дуд, огрозд и друго (**осим јагода**) и служе за производњу воћа.

Уписују се површине свих воћњака, родних и младих, без обзира на то како су стабла уређена, колико је растојање између стабала и да ли се примењују агротехничке мере обраде, тј. без обзира на то да ли су воћњаци плантажни или нису. Уколико су се између редова воћа гајили други усеви, површина под тим усевима такође се урачунава у површину воћњака и приказује у оквиру међуусева (питање 14).

У површину воћњака не укључују се површине под појединачним стаблима воћа на окућницама и другим површинама.

Виногради (шифра 74) – земљишта на којима су засађени чокоти винове лозе у везаном узгоју. Уписује се површина под виновом лозом, родном и младом.

Уколико су се у винограду, између редова чокота, гајили други усеви, површина под тим усевима такође се урачунава у површину винограда и приказује у оквиру међуусева (питање 14).

Не укључују се површине под појединачним чокотима винове лозе на окућницама и другим површинама.

Расадници (шифра 75) – површина пољопривредног земљишта на којој се обављала производња младих дрвенастих биљака – садница, ради накнадног пресађивања. Обухватају се заједно:

- ▶ воћни расадници – узгајање воћних садница;
- ▶ лозни расадници – узгајање садница винове лозе;
- ▶ шумски расадници – комерцијални расадници шумског дрвећа, у шуми или изван ње, као и
- ▶ расадници шумског дрвећа које је газдинство узгајало за своје потребе изван шумског земљишта. Расадници унутар шума које је газдинство узгајало за своје потребе укључени су у површине под шумом (шифра 85);
- ▶ расадници украсног биља – узгајање садница за садњу у вртovima, парковима, дуж путева (живе ограде, руже и остало украсно шибље и украсни четинари).

Остали стални засади на отвореном (шифра 76) – уписују се површине под до сада непоменути засадима на отвореном, као нпр. површине под врбицима (за плетење корпи), површине под рогозом, рогачем, површине на којима се узгајају тартуфи, као и површине под засадима јелки подигнутих за продају (новогодишње јелке).

Од тога: **новогодишње јелке (шифра 77)** – од укупне површине осталих сталних засада, посебно се приказују површине под јелкама које су за комерцијалне потребе засађене на пољопривредном земљишту (новогодишње јелке).

Стални засади у заштићеном простору (шифра 78) – приказују се површине сталних засада у стакленицима и пластеницима у посматраном периоду (уколико су такве површине постојале).

Стални засади – укупно (шифра 79) – сабирају се подаци под шифрама: 73 + 74 + 75 + 76 + 78, као што је назначено на упитнику.

6. Коришћено пољопривредно земљиште – укупно (шифра 80) представља збир коришћених површина: окућнице (шифра 13), ораница и башта (шифра 68), ливада и пашњака (шифра 72) и сталних засада (шифра 79).

Од тога:

У власништву (шифра 81): од укупно коришћеног пољопривредног земљишта, приказује се само коришћено пољопривредно земљиште у власништву свих чланова газдинства. Ова површина не сме бити већа од површине приказане под шифром 9.

Земљиште узето у закуп за новац или у природи (шифра 82): пописује се укупна површина земљишта које је у посматраној пољопривредној години узето од других на коришћење (у закуп), на основу унапред договорене ренте (за новац или у природи), за које постоји (писани или усмени) споразум о закупу.

Земљиште узето у закуп на други начин (напола, бесплатно и сл.) (шифра 83) – пописује се површина земљишта које се у посматраној пољопривредној години користило на основу писменог или усменог договора напола (наполица), или бесплатно, или на неки други начин (осим за новац или у природи).

- ▶ Под коришћењем земљишта напола подразумева се да власник и купац земљишта деле производњу (вредност производа или саме производе) по тачно договореним деловима.
- ▶ Под бесплатним коришћењем земљишта подразумева се коришћење нпр. напуштене земље (нпр. домаћинство живи у граду или иностранству па, по договору, земљиште обрађује рођак, комшија или неко други).
- ▶ Коришћење земљишта на неки други начин било би нпр. коришћење уз обавезу одраде и сл.

Напомена: Збир података под шифрама 81, 82 и 83 мора бити једнак податку под шифром 80, Коришћено пољопривредно земљиште – укупно, као што је и назначено на упитнику. Збир података под шифрама 82 и 83 може бити једнак податку под шифром 10 или мањи од њега.

7. Некоришћено пољопривредно земљиште (шифра 84) представља пољопривредну површину којом је располагало дотично газдинство на дан критичног момента пописа, али која се у посматраној пољопривредној години није користила из економских, социјалних или других разлога (нпр. поплављено земљиште). Ово земљиште се може поново вратити у процес обраде коришћењем ресурса којим газдинство располаже или давањем у закуп.

8. Површина под шумом (шифра 85) представља површину под шумским стаблима и шумским грмљем, укључујући засаде топола унутар или изван шуме, расаднике шумских стабала за властите потребе газдинства унутар шума, заштитне појасеве, као и шумску инфраструктуру (шумске путеве, складишта дрвне грађе и сл.).

Не обухватају се:

- ▶ стабла ораха и кестена која се узгајају углавном због њихових плодова,
- ▶ остали засади стабала која нису шумска и засади врбе,
- ▶ површине под изолованим стаблима у малим групама или у низу (дрвореди),
- ▶ паркови, вртови и некоришћени оскудни пашњаци,
- ▶ ледине и тресетишта,
- ▶ комерцијални расадници шумских стабала без обзира на то да ли су на шумском земљишту или ван њега, као и некомерцијални расадници шумских стабала која се узгајају за властите потребе газдинства, ван шумског земљишта,
- ▶ комерцијални расадници новогодишњих јелки ван шумског земљишта (гајене на пољопривредном земљишту).

Од тога: **у краткој ротацији (опходњи) (шифра 86)** – подразумевају се засади дрвећа који у кратком периоду (20 година или мање) дају финални производ (нпр. топола, багрем и друго дрвеће), без обзира на то да ли је то енергетски производ или производ за индустријску прераду.

9. Остало земљиште (шифра 87) – подразумева се земљиште газдинства под зградама, путевима, двориштима, вртовима и травњацима, рибњацима, трстицима, барама, камењаром, неплодним површинама, пешчарама и другим површинама неподобним за пољопривредну производњу, којим је газдинство располагало у посматраном периоду.

Од тога: **рибњаци (шифра 88)** – уписује се водена површина изграђена за намену гајења риба и рибље млађи, без обзира на врсту.

10. Расположено земљиште газдинства – укупно (шифра 89) представља збир укупно коришћеног пољопривредног земљишта, некоришћеног пољопривредног земљишта, површина под шумом и осталог земљишта (сабирају се подаци под шифрама: 80 + 84 + 85 + 87).

Напомена: Површина расположивог земљишта газдинства – укупно (шифра 89) мора бити једнака површини приказаној код питања 1 (шифра 12).

11. Укупан број одвојених делова коришћеног пољопривредног земљишта (шифра 90) – одвојени део представља сваки део коришћеног пољопривредног земљишта које је окружено туђим земљиштем, а може бити састављен из једне парцеле или више њих са различитим усевима. Уписује се број одвојених делова.

12. Колика је ефективна површина са које се убирају печурке? (шифра 91) – уписује се ефективна површина у m^2 (површина врећа, полица и сл.) на којој су се гајиле печурке у посматраној пољопривредној години, и то у грађевинама које су посебно саграђене или адаптиране за узгој, подземним објектима, пећинама, подрумима и сл. Уколико је површина коришћена више пута у току посматраног периода, рачунаће се само једном. Не обухватају се површине под тартуфима који се узгајају на отвореном (уписују се под *шифром 76* – остали стални засади на отвореном).

13. Колика је површина под усевима који се користе за производњу енергије? (шифра 92) – уписује се површина на којој су гајени усеви намењени за производњу биогорива. То могу бити жита, махунарке, соја, уљана репица, кромпир, крмно биље, сено са ливада и пашњака и сл. Ова површина је већ обухваћена приказаном површином коришћеног пољопривредног земљишта, у оквиру одговарајућег усева или засада.

14. Колика је површина под међуусевима, подусевима и пострним усевима?

Напомена: Површина под међуусевима, подусевима и пострним усевима већ је обухваћена површином под главним усевом или засадом, односно приказаном површином коришћеног пољопривредног земљишта.

Под међуусевима подразумевају се споредни усеви, који се сеју између редова главних усева или засада. То могу бити нпр. пасуљ, бундеве, кукуруз за силажу и сл.

Подусеви (нпр. детелина, луцерка, мешавина трава и сл.) усејавају се у главни усев (надусев), који им служи као заштита. Сетва и жетва тих усева обављају се одвојено.

Пострни усеви су усеви који се сеју после жетве стрних житарица, а дозревају у току јесени. То су нпр. купус, корнишони, спанаћ и сл.

Приказати површину под наведеним међуусевима, подусевима и пострним усевима:

Пасуљ (шифра 93);

Бундеве (тикве) (шифра 94);

Детелина (шифра 95);

Луцерка (шифра 96);

Мешавина трава (шифра 97);

Кукуруз за силажу (шифра 98);

Купус, касни (шифра 99);

Репа, бела, пострна, корен (шифра 100);

Остали усеви (шифра 101) – приказује се укупна површина под осталим (ненаведеним) међуусевима, подусевима и пострним усевима од којих је газдинство имало економску корист.

15. Воћњаци и површине под бобичастим воћем

Под плантажним воћњацима подразумевају се они засади у којима се редовно примењују савремене агротехничке мере, а подигнути су на већим површинама (не мањим од 30 а) применом плантажних система, тј. са одређеним размаком између редова стабала, што омогућава механизовану обраду.

Екстензивни (традиционални) воћњаци су полуинтензивни или екстензивни воћни засади који понекад садрже стабла различитих врста воћа са различитом густином садње.

Уписује се укупна површина и површина родних плантажних воћњака за сваку врсту воћа посебно (*шифра 102–117*, колоне 1 и 2), као и укупан број стабала за плантажне и екстензивне воћњаке за сваку врсту воћа посебно (*шифра 102–112*, колоне 3 и 4).

Напомена: У број стабала екстензивних воћњака укључују се и стабла – по врстама, која се налазе у двориштима, окућницама, на међама, уз путеве и др., док се површина под овим стаблима не укључује у укупну површину воћњака.

Остала воћна стабла (*шифра 113*) – уписује се укупна површина под стаблима осталих врста воћа, нпр. киви, смокве, мушмуле и др. (колона 1), а затим површина под родним стаблима (колона 2).

Друго бобичасто воће (*шифра 117*) – уписују се површине (укупна и родна) на којима су гајене друге врсте бобичастиг воћа, нпр. рибизла, брусница, дуд, огрозд и др., **осим јагода**.

Површина плантажних воћњака – укупно (*шифра 118*) – сабирају се подаци под шифрама 102–117, колоне 1 и 2, као што је назначено на упитнику.

Површина екстензивних воћњака – укупно (*шифра 119*) – уписује се укупна површина екстензивних воћњака под свим воћним врстама.

Воћњаци и површине под бобичастим воћем – укупно (*шифра 120*) – представља збир површина плантажних и екстензивних воћњака, тј. збир података под шифрама 118 (колона 1) и 119.

Напомена: Површина воћњака и под бобичастим воћем – укупно (*шифра 120*) мора бити једнака површини под шифром 73.

16. Виногради

Под плантажним виноградима подразумевају се они засади у којима се редовно примењују савремене агротехничке мере, који су подигнути на већим површинама применом плантажних система, тј. са одређеним размаком између редова чокота, што омогућава механизовану обраду.

Екстензивни (традиционални) виногради су полуинтензивни или екстензивни засади винове лозе у којима обично није могућа механизована обрада.

Уписује се укупна површина и површина родних винограда, посебно за сорте грожђа за производњу вина са географским пореклом, остале винске сорте грожђа и стоне сорте грожђа (за јело), које су гајене у посматраном периоду.

Сорте грожђа за производњу вина са географским пореклом (*шифра 121*) јесу сорте винове лозе које су заштићене и **регистроване** за производњу вина са географским пореклом, гајене у посматраном периоду.

Остале винске сорте грожђа (*шифра 122*) представљају све остале сорте грожђа које се узгајају за производњу вина а које нису обухваћене претходним одговором.

Стоне сорте грожђа (за јело) (шифра 123) узгајају се за употребу грожђа у свежем стању (конзумне сорте).

Виногради – укупно (шифра 124) – збир површина под шифрама: 121, 122 и 123.

Од тога: **екстензивни (шифра 125)** – од укупне површине, посебно се приказује површина екстензивних винограда.

Напомена: Површина винограда – укупно (шифра 124) мора бити једнака површини винограда под шифром 74.

17. Да ли газдинство користи/обрађује пољопривредно земљиште (целокупно или поједине његове делове) ван општине на којој је локација газдинства? (шифра 126)

Уколико се коришћено пољопривредно земљиште налази ван општине на којој је локација газдинства, уписује се X у кућицу поред одговора „Да“ и прелази се на питање 18.

Уколико се целокупно коришћено пољопривредно земљиште налази само на општини која је уписана као општина на којој је локација газдинства (поглавље 1, питање 4), уписује се X у кућицу поред одговора „Не“ и прелази се на поглавље 3.

18. Приказати површину коришћеног пољопривредног земљишта према општинама на којима се налази

Приказује се прво површина коришћеног пољопривредног земљишта на општини на којој је локација газдинства (шифра 127), а затим редом на другим општинама, уз навођење назива општине. Збир површина на свим општинама (шифра 138) мора бити једнак површини коришћеног пољопривредног земљишта – укупно (шифра 80).

Поглавље 3. Наводњавање

Наводњавање је хидротехничка мера побољшања физичких својстава земљишта додавањем воде како би се постигла оптимална влага за време вегетације усева и засада и тиме постигли оптимални приноси. Наводњавање се може примењивати у токе једне фазе вегетације или током целог вегетацијског периода.

У овом поглављу подаци се односе на наводњавану коришћену пољопривредну површину (у хектарима и арима), начин наводњавања и извор воде за наводњавање.

Укључене су површине које су бар једном наводњаване у посматраном периоду, али **нису укључене површине под пластеницима, стакленицима и на окућницама** с обзиром на то да се често наводњавање ових површина подразумева.

Напомена: Површине наводњаване више пута обухватају се само једном.

1. Да ли је могуће наводњавати коришћено пољопривредно земљиште газдинства? (шифра 139)

Уколико се коришћено пољопривредно земљиште може наводњавати употребом одговарајуће опреме за наводњавање и количине воде која је уобичајено расположива газдинству, уписује се X у кућицу поред одговора „Да“ и прелази на питање 2. У супротном, уписује се X у кућицу поред одговора „Не“ и прелази на поглавље 4.

Под опремом за наводњавање, поред система за наводњавање, подразумевају се још и цистерна, пумпа, црево и сл. (не подразумевају се, на пример, канте и бурад која служе за заливање). Опрема може бити властита или туђа.

2. Колика је укупна површина коришћеног пољопривредног земљишта које је могуће наводњавати? (шифра 140)

Уписује се укупна површина коришћеног пољопривредног земљишта које је било могуће наводњавати у пољопривредној 2011/2012. години употребом опреме и количине воде која је уобичајено расположива газдинству, без обзира на то да ли је оно наводњавано или не.

Напомена: Приказана површина не може бити већа од површине коришћеног пољопривредног земљишта газдинства – укупно (шифра 80).

3. Колика је просечна наводњавана површина у последње три године? (шифра 141).

Приказује се површина коришћеног пољопривредног земљишта газдинства које је просечно наводњавано током последње три године, укључујући и посматрану пољопривредну годину.

4. Да ли је газдинство у посматраној пољопривредној години наводњавало усева и засаде? (шифра 142)

Уколико је одговор „Да“, уписује се X у кућицу поред и прелази на питање 5. Уколико је одговор „Не“, уписати X у кућицу поред и прећи на питање 8.

5. Навести наводњавану површину по врстама усева и засада

Уписује се површина земљишта – по наведеним врстама усева и засада (шифре 143–157) – које је наводњавано у посматраној пољопривредној години (не обухватају се површине под стакленицима, пластеницима и на окућницама).

Приказује се површина земљишта само **под главним усевима и засадама** који су бар једном били наводњавани у посматраном периоду. Површина наводњавана више пута обухвата се само једном.

Напомена: Приказана површина не може бити већа од површине коришћеног пољопривредног земљишта газдинства – укупно (шифра 80). Наводњаване површине под наведеним категоријама усева и засада не могу бити веће од одговарајућих површина исказаних у поглављу 2 (Земљиште).

Остали усеви на ораницама и баштама (шифра 153) – под осталим усевима на ораницама и баштама подразумевају се нпр. дуван, хмељ, уљана тиква, соја, лековито и ароматично биље, цвеће, као и крмно биље (детелина, луцерка и остало крмно биље).

Остали стални засади на отвореном (шифра 157) – под осталим сталним засадама на отвореном подразумевају се нпр. расадници, врбици (за плетење корпи), површине под новогодишњим јелкама засађеним у комерцијалне сврхе и сл.

6. На који начин је извршено наводњавање?

Приказује се начин (један или више) коришћен у наводњавању површина у посматраном периоду, при чему се не узимају у обзир методе коришћене за наводњавање усева под пластеницима, стакленицима и на окућницама. Могуће је обележити више одговора.

Површински (шифра 158) – метод провођења воде по тлу, било плављењем целе површине или навођењем воде кроз мале бразде (каналиће) између редова усева, коришћењем гравитације. Примењује се обично за наводњавање у повртарској производњи.

Орошавањем (шифра 159) – метод наводњавања усева прскањем воде прскалицом под високим притиском, попут кише, преко поља. Обухватају се сви системи наводњавања (стабилни, полустабилни и покретни). Примењује се у ратарској производњи.

Кап по кап (шифра 160) – тзв. микронаводњавање: метод наводњавања спуштањем воде ниско до биљака, кап по кап, или путем микропрскалица или стварањем услова сличних магли. Највећу примену има код наводњавања воћака и других засада, затим у повртарству, а најмање се примењује у ратарству.

7. Проценити количину воде која је искоришћена за наводњавање (шифра 161)

Количину воде искоришћене за наводњавање главних усева и засада у пољопривредној 2011/2012. години треба проценити у кубним метрима (m^3). Приликом процењивања морају се имати у виду климатски услови у посматраном периоду, карактеристике земљишта, врста усева, извор воде и број наводњавања.

Укључује се и количина воде искоришћене за наводњавање стакленика и пластеника.

Количина воде искоришћене за наводњавање одређеног усева/засада у посматраном периоду израчунава се на следећи начин: површина тог усева/засада пута просечна количина воде по хектару пута број наводњавања. Сабирањем количина воде искоришћене за наводњавање по појединачним усевима/засадима добија се укупна количина воде искоришћене за наводњавање у посматраном периоду.

У случају да је газдинство користило реку, језеро, поток и сл. као извор воде за наводњавање и при том употребљавало пумпу протока 7–8 m^3 воде на сат, количина воде искоришћена за наводњавање износи 200–300 m^3 по хектару.

Уколико испитаник не може да процени искоришћену количину воде за наводњавање, ради лакшег процењивања, у наставку се налази табела са подацима о могућем броју наводњавања и просечној количини воде по хектару, по врстама усева и засада, у току (у односу на климатске услове) једне просечне пољопривредне године.

Врста усева/засада	Просечан број наводњавања	Просечна количина воде по хектару (m^3/ha)
Кукуруз	2–3	300–500
Остала жита	1–2	300–500
Махунарке (за зрно)	1	250–300
Кромпир	2–5	350–600
Шећерна репа	2–3	250–400
Сунцокрет	2–3	250–400
Поврће, јагоде и бостан	2–7	250–500
Ливаде, пашњаци и биље које се жање зелено	2–6	250–500
Остали усеви на ораницама и баштама	2–6	250–500
Воћњаци	1–5	400–500
Виногради	1–3	350–500

Пример: На површини од 40 ари налазио се купус, који је наводњаван три пута у посматраној пољопривредној години, а на површини од једног хектара налазила се соја, која је наводњавана два пута.

С обзиром на то да је посматрана површина купуса у арима, а интервали просечно утрошене количине воде у табели у m^3/ha , укупну количину воде искоришћене за наводњавање купуса (податак из табеле за поврће, јагоде и бостан) и соје (податак из табеле за друге усеве на ораницама и баштама) треба обрачунати на следећи начин:

$$0,4 \text{ ha под купусом} \times 300 \text{ m}^3/\text{ha} \times 3 = 360 \text{ m}^3$$

$$1 \text{ ha под сојом} \times 400 \text{ m}^3/\text{ha} \times 2 = 800 \text{ m}^3$$

$$800 \text{ m}^3 + 360 \text{ m}^3 = 1160 \text{ m}^3$$

Под шифром 161 уписује се 1160.

8. Који је главни извор воде за наводњавање?

Газдинство може да користи један извор за наводњавање или више њих у зависности од временских услова или других разлога. У случају да је посматрана пољопривредна година била кишовита па се није вршило наводњавање, приказује се **главни извор** воде који би се користио за наводњавање током уобичајене или сушне године.

Могуће је обележити само један одговор.

Подземне воде на газдинству (шифра 162) – извори воде лоцирани на газдинству. Вода коришћена за наводњавање долази из бушених или ископаних бунара или из извора слободног тока и слично. Ови се извори, осим за потребе наводњавања, могу користити и за остале потребе газдинства.

Површинске воде на газдинству (шифра 163) – природна језерца или вештачке бране које су у целини смештене на газдинству или их користи само једно газдинство. То могу бити и резервоари у којима се прикупља кишница или подземна вода. Ако се подземна вода скупља на брани само током сезоне наводњавања, онда се уписује као подземна вода (шифра 162).

Површинске воде ван газдинства (шифра 164) – језера, реке и други водотоци који нису вештачки направљени за потребе наводњавања.

Вода из водовода (шифра 165) – вода за наводњавање долази из заједничке водоводне мреже (водовода) и обично се наплаћује. Укључују се и случајеви када се водом из водовода пуне резервоари и цистерне и превозе на поља за наводњавање.

Остали извори (шифра 166) – уписују се извори који нису обухваћени претходним одговорима. Подразумевају се извори код којих вода не може да се користи директно, већ мора да прође одређени (физички или хемијски) третман (нпр. слани извори, отпадна вода и сл.).

Поглавље 4. Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља

Под употребом ђубрива подразумева се агротехничка мера додавања одређених материја земљишту за побољшање раста биљака и повећање приноса.

Подаци се односе на употребу ђубрива у пољопривредној 2011/2012. години.

Напомена: Уколико је на једној истој површини земљишта употребљено и минерално и органско (течно и чврсто) ђубриво, површину треба приказати и код минералног и код органског ђубрива, односно и код течног (укључујући и осоку) и код чврстог ђубрива.

1. Да ли је газдинство у посматраној пољопривредној години ђубрило земљиште? (шифра 167)

Уколико је газдинство ђубрило земљиште, без обзира на врсту ђубрива (минерално или органско), уписује се X у кућицу поред одговора „Да“ и прелази на питање 2. У супротном, уписује се X у кућицу поред одговора „Не“ и прелази на питање 5.

2. На коликој је површини коришћеног пољопривредног земљишта употребљено минерално ђубриво? (шифра 168)

Уписује се површина на којој је употребљено минерално ђубриво, без обзира на врсту. Површина ђубрена више пута истом врстом минералног ђубрива или различитим врстама приказује се само једном.

Напомена: Приказана површина не сме бити већа од површине коришћеног пољопривредног земљишта газдинства – укупно (шифра 80).

3. На коликој је површини коришћеног пољопривредног земљишта употребљен чврсти стајњак? (шифра 169)

Чврсти стајњак представља измет домаћих животиња (са простирком или без ње).

Наводи се површина на којој је употребљен, купљен или на газдинству произведен чврсти стајњак, у хектарима и арима, у посматраној пољопривредној години.

Напомена: Приказана површина не сме бити већа од површине коришћеног пољопривредног земљишта газдинства – укупно (шифра 80).

Од тога: **тренутном применом (шифра 170)** – под тренутном применом стајњака подразумева се растурање стајњака по површини, а затим преоравање земљишта дискосним или раоним плугом у току наредна четири сата (директна инкорпорација стајњака у земљу).

4. На коликој је површини коришћеног пољопривредног земљишта употребљен течни стајњак или осока? (шифра 171)

- Течни стајњак је измет домаћих животиња са урином.
- Осока је урин домаћих животиња.

Наводи се површина на којој је употребљен купљен или на газдинству произведен течни стајњак или осока, у хектарима и арима, у посматраној пољопривредној години.

Напомена: Приказана површина не сме бити већа од површине коришћеног пољопривредног земљишта газдинства – укупно (шифра 80).

Од тога: **тренутном применом (шифра 172)** – под тренутном применом течног стајњака или осоке подразумева се и директно убризгавање течног стајњака или осоке техником која омогућава убацивање (убризгавање) у канале који су направљени у земљи у циљу смањења емисије амонијака и спречавања појаве непријатних мириса, без обзира на примењени тип убризгавања (плитко – до 50 mm дубине, дубоко – до 150 mm, или убризгавање бушењем).

5. Да ли је газдинство произвело стајњак? (шифра 173)

Уписује се X поред одговора „Да“ уколико је газдинство произвело стајњак (без обзира на врсту) и прелази се на питање 6. Уколико је одговор „Не“, уписује се X у кућицу поред и прелази се на питање 7.

6. Навести колико је процената стајњака произведеног на газдинству испоручено са газдинства другим лицима (шифра 174)

Од укупне количине стајњака (без обзира на врсту) произведеног на газдинству, наводи се удео количине стајњака која је испоручена са газдинства у посматраној пољопривредној години, тј. удео количине која је продата или уклоњена ради индустријске прераде или ради директне употребе ђубрива од стране другог газдинства, у процентима (%).

7. На који начин је газдинство одлагало стајњак – наводи се начин одлагања стајњака према врсти стајњака, без обзира на то да ли је стајњак купљен или произведен на газдинству. Могуће је обележити више одговора.

Чврсти стајњак (шифра 175) – уписује се X у кућицу предвиђену за одговарајући начин одлагања, и то:

- ▶ на отвореном (колона 1),
- ▶ у објектима са непропусном површином – обично је то троугласта, правоугаона или четвртаста конструкција са бетонским подом и са зидовима од армираног бетона или дрвне грађе. Под је напоштен како би се одводила течност из складиштеног стајњака, која се скупља у каналима и посебно складишти. Може бити са кровом (колона 2) или без крова (колона 3).

Течни стајњак (измет + урин) (шифра 176) – уписује се X у кућицу предвиђену за одговарајући начин одлагања течног стајњака, који може бити у:

- ▶ покривеном резервоару (колона 4),
- ▶ отвореном резервоару (колона 5),
- ▶ покривеној лагуни (колона 6), или
- ▶ отвореној лагуни (колона 7).

Резервоар је направљен од непропусног материјала, док лагуна представља ископану рупу у земљи, обложену и оивичену непропусним материјалом, која се празни уз помоћ пумпи.

Осока (урин) (шифра 177) – уписује се X у кућицу предвиђену за одговарајући начин одлагања осоке, који може бити у:

- ▶ покривеном резервоару (колона 4),
- ▶ отвореном резервоару (колона 5),
- ▶ покривеној лагуни (колона 6), или
- ▶ отвореној лагуни (колона 7).

8. Колика је површина коришћеног пољопривредног земљишта третираног средствима за заштиту биља? (шифра 178)

Приказује се површина третирана средствима за заштиту биља – пестицидима (без обзира на врсту). Површина третирана више пута истом врстом пестицида или различитим врстама урачунава се само једном.

Напомена: Приказана површина не сме бити већа од површине коришћеног пољопривредног земљишта газдинства – укупно (шифра 80).

9. Да ли је газдинство вршило анализу земљишта ради одређивања састава земљишта и потребне количине ђубрива? (шифра 179)

Уписује се Х поред одговора „Да“ уколико је газдинство користило услуге бесплатне анализе земљишта (контроле квалитета и плодности). Уколико је одговор „Не“, уписује се Х у кућицу поред.

Према Закону о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06 и 41/09), корисници пољопривредног земљишта су у обавези да контролишу плодност и количину унетог минералног ђубрива најмање сваке пете године. Ово испитивање врши правно лице које је регистровано за обављање одговарајуће делатности, располаже одговарајућим техничким и стручним капацитетима и има овлашћење Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде.

Поглавље 5. Обрада и одржавање земљишта

1. Која врста обраде је примењена на ораницама и баштама у посматраној пољопривредној години?

Приказују се површине ораница и башта по наведеним методама обраде земљишта између жетве и следећег сејања у посматраној пољопривредној години. Питање се односи само на површине под главним усевима (површина се приказује само једном), без површина под стакленицима и пластеницима и без површина коришћених ораница и башта које нису биле сејане/обрађиване у посматраној години (површине под вишегодишњим усевима и засадима на ораницама и баштама, нпр. површине под детелином, луцерком, јагодама, хмељом, ружама и сл.).

Традиционална обрада (дубоко орање) (шифра 180) подразумева основну обраду земљишта, тј. дубоко орање (превртање земљишта раоним или тањирастим плуговима).

Заштитна обрада (плитка обрада без превртања земљишта) (шифра 181) подразумева остављање биљних остатака на површини земљишта (најмање 30%) ради контроле ерозије и органског ђубрења, док се механичка обрада врши без превртања земљишта (ниска – плитка обрада тла).

Без обраде (шифра 182) – подразумева се да није вршена обрада земљишта између жетве и сејања. Усеви се сеју директно у тло које није обрађено после жетве. Контрола раста корова постиже се хербицидима или другим методама (осим обраде).

Напомена: Збир података под шифрама 180, 181 и 182 може бити једнак податку о коришћеној површини ораница и башта – укупно (шифра 68) или мањи од њега.

2. На који начин је извршена конзервација (заштита/покривање) ораница и башта у зимском периоду посматране пољопривредне године?

Под конзервацијом се подразумевају методе примењене у заштити и очувању земљишта, у циљу спречавања његовог осиромашења (испошћавања) у току посматране пољопривредне године, тј. покривеност ораница и башта у зимском периоду. Потребно је навести податак о површини ораница и башта према начину конзервације, без површина под стакленицима и пластеницима и без површина коришћених ораница и башта које нису биле сејане/обрађиване у посматраној години (површине под вишегодишњим усевима и засадима на ораницама и баштама, нпр. површине под детелином, луцерком, јагодама, хмељом, ружама и сл.).

Озиме усеви (шифра 183) – подразумева се површина која је у јесен засејана озимим усевима (нпр. озимом пшеницом), који се жању или служе за испашу стоке.

Заштитни усеви (шифра 184) – подразумева се површина засејана посебним усевима, у циљу спречавања ефекта ерозије или смањења хранљивих састојака земљишта, јер би, у супротном, оно било голо или подложно разним штетним деловањима. Усеви се пре пролећне сетве заоравају (не врши се њихова жетва нити служе за испашу стоке). Њихов економски значај је низак, а главни циљ је заштита тла.

Биљни остаци (слама и стрњика) (шифра 185) – подразумева се површина под биљним остацима из претходне сезоне (стрњика, лишће шећерне репе и сл.), као и површина накнадно покривена деловима биљака (нпр. површина покривена сламом). Методе обраде тла у овом случају нормално се примењују у пролеће.

Земљиште без покривача (шифра 186) – површина земљишта које је у јесен обрађено, али није засејано нити заштићено у току зиме, већ остаје голо до пролећне сетве. Оранице и баште код којих је методом обраде остављено више од 10% биљних остатака на површини евидентирају се под шифром 185.

Напомена: Збир података под шифрама 183, 184, 185 и 186 може бити једнак податку о коришћеној површини ораница и башта – укупно (шифра 68) или мањи од њега. Збир података под шифрама 183, 184, 185 и 186 једнак је збиру података под шифрама 180, 181 и 182.

3. Колика је површина ораница и башта која није обухваћена планираним плодоредом у посматраној пољопривредној години? (шифра 187)

Подразумева се површина ораница и башта где се гаје исте културе више од три године, тзв. монокултура (нпр. јагоде, детелина, хмељ, руже и сл.), као и површина која је била под неком другом, плодоредом непланираном, биљном културом због климатских, економских или других разлога и на којој није примењен систем плодореда.

Површине под пластеницима и стакленицима, као и површине под мешавинама трава, искључују се из површина које нису обухваћене плодоредом.

Плодоред је поступак наизменичног гајења различитих биљних култура (на отвореном или под ниском заштитом) по планираном шаблону и у низу узастопних година, тако да иста биљна култура није у свакој сезони на истом земљишту (нпр. пшеница – јечам – раж – пшеница ...), и произвођач унапред планира који ће усеви бити на којој парцели у наредној сезони.

Питање се односи само на површине под главним усевима (површину урачунати само једном).

Пример: Газдинство располаже са 12 ха ораница и башта. На 10 ха усеви су се мењали у четворогодишњој ротацији: јечам – кукуруз – пшеница – сунцокрет. У посматраној пољопривредној години, уместо сунцокрета, из економских разлога, посејана је соја. На преосталој површини узгајају се јагоде (1 ха) на отвореном и поврће у стакленику (1 ха).

Површина ораница и башта која није обухваћена планираним плодоредом израчунаће се на следећи начин: 10 ха (под, плодоредом непланираном, сојом) + 1 ха (под јагодама – монокултура) = 11 ха.

Површина под стаклеником (1 ха) не урачунава се у површину ораница и башта које нису обухваћене плодоредом.

4. Да ли је газдинство у последње три године формирало или одржавало међе између парцела коришћеног пољопривредног земљишта?

Уписује се Х у одговарајућу кућицу у случају да је у последње три године газдинство формирало (поставило) или одржавало ограде и живице као међе (границе) између делова коришћеног пољопривредног земљишта. Могуће је означити више одговора.

У случају да у последње три године газдинство није формирало (поставило) или одржавало ограде и живице као међе (границе) између делова коришћеног пољопривредног земљишта, уписује се Х у одговарајућу кућицу код одговора „Не“.

Живе ограде (живице) (шифра 188) – редови жбуња (грмља) који формирају живу ограду, понекад са дрворедом у средини.

Дрвореди (шифра 189) – ред дрвећа као међа постављена на коришћеном пољопривредном земљишту, или дуж пута, или поред водених токова. Искључује се вегетација која се може сматрати делом коришћеног пољопривредног земљишта (нпр. виногради, плантаже воћних стабала итд.).

Камене ограде (шифра 190) – постављена камена ограда или ограда од цигли (с малтером или без њега).

Поглавље 6. Стока, пчеле и друге животиње

Пописује се сва стока (властита и туђа) и исказује укупан број по врстама и категоријама, као и остале животиње гајене ради производње меса, јаја и крзна (не у сврхе лова) и производње меда, односно ради стицања прихода, **које су се** у критичном моменту пописа, **на дан 30. септембра 2012.** године, **налазиле на газдинству.** Под туђим грлима подразумевају се грла која су власништво правних лица или других физичких лица, а налазе се на дотичном газдинству због това, чувања, испаше итд.

Властита стока газдинства која се у време критичног момента пописа налазила код других правних или физичких лица због това, чувања итд. пописује се тамо где се и налази. Стока у транзиту (нпр. женке или мужјаци који су присутни на дотичном газдинству ради парења) пописује се код власника.

Уколико је стока у тренутку критичног момента пописа била на испашу ван газдинства (нпр. на заједничком пашњаку или је у току премештања с једног пашњака на други), пописује се као да је на газдинству.

Не пописују се кућни љубимци и животиње гајене на газдинству из хобија, које се не користе за производњу или стицање прихода, осим коња за јахање, тркачких коња и коња који се гаје на газдинству а користе се само за рекреацију чланова породичног пољопривредног газдинства.

Пример: У тренутку пописивања на газдинству се налази пет крава и 12 јунади. Јунад су власништво правног лица с којим је склопљен уговор о тову.

У упитник треба уписати и краве и јунад, с обзиром на то да су се налазили на газдинству у моменту пописивања. Укупан број говеда на газдинству (шифра 199) биће 17.

1. Да ли газдинство гаји стоку, пчеле и друге животиње? (шифра 191)

Уколико је одговор „Да“, уписује се X у кућицу поред и прелази на питање 2. Уколико је одговор „Не“, уписује се X у кућицу поред и прелази на питање 14.

2. Говеда

Говеда до 1 године старости – укупно (шифра 192) – укупан број телади и младих грла говеда старости до једне године, без обзира на пол и на то да ли се узгајају за приплод или за клање.

Говеда 1–2 године старости:

Мушка грла (шифра 193) – без обзира на то да ли се узгајају за приплод или за клање;

Женска грла (шифра 194) – без обзира на то да ли се узгајају за приплод или за клање; искључују се грла која су се телила и приказују се у оквиру одговарајуће категорије крава (говеда преко две године старости).

Говеда преко 2 године старости:

Мушка грла (шифра 195) која се гаје за приплод или за клање;

Јунице (шифра 196) – женска грла која се нису телила (укључујући и стеона грла), а гаје се за приплод или за клање.

Краве су женска грла која су се бар једном телила (укључујући и женска грла старости од 1 до 2 године која су се телила), тј. стеоне краве, већ отељене краве и јалове краве.

Музне краве (шифра 197) – краве чије се млеко углавном користи за људску исхрану или прераду. Укључене су и засушене музне краве, као и музне краве излучене из приплода, без обзира на то да ли се тове у периоду од последње лактације до клања;

Остале краве (шифра 198) – краве чије се млеко углавном користи за исхрану телади – „краве хранитељке“, односно краве које се углавном гаје ради узгоја телади (у систему крава–теле), као и краве које се користе за рад (вучу). Укључене су засушене и излучене остале краве.

Напомена: Збир музних крава и осталих крава представља укупан број крава на газдинству.

Говеда – укупно (шифра 199) – укупан број говеда на газдинству као збир података под шифрама: 192, 193, 194, 195, 196, 197 и 198, као што је и означено на упитнику.

Од укупног броја говеда (шифра 199), посебно се приказују:

Стеоне јунице (шифра 200) – женска грла старости преко једне године која су стеона и од којих се очекује први подмладак;

Бикови за приплод (шифра 201) – мушка некастрирана приплодна грла старости преко једне године;

Волови (шифра 202) – мушка кастрирана грла старости преко једне године, која се углавном користе за рад и вучу;

Говеда у тову (шифра 203) – укупан број грла која су стављена у тов, без обзира на пол, старост и начин товљења, како би се након постизања одређене телесне масе клала.

3. Биволи (шифра 204) – женска и мушка одрасла грла и подмладак.

4. Свиње

Прасад масе до 20 kg (шифра 205) – број прасади оба пола телесне масе испод 20 kg, без обзира на то да ли сисају или не.

Свиње 20 до 49 kg (шифра 206) – мушка и женска грла, без обзира на то да ли се гаје за тов или за приплод.

Товне свиње масе 50 и више kg – број грла оба пола телесне масе 50 и више kg која се узгајају за клање (укључујући нерастове и крмаче излучене из приплода), а разврстана су у следеће тежинске категорије:

50–79 kg (шифра 207);

80–109 kg (шифра 208);

110 и више kg (шифра 209).

Приплодне свиње масе 50 и више kg – број грла оба пола телесне масе 50 и више kg која се узгајају за приплод или су у приплоду (осим нерастова и крмача излучених из приплода) и која су разврстана у следеће категорије:

Мушка назимад (шифра 210) – млада мушка грла одабрана за приплод која још нису коришћена у приплоду;

Женска назимад (шифра 211) – млада женска грла одабрана за приплод која се још нису прасила;

Од тога: **супрасне назимице (шифра 212)** – од укупног броја женске назимади, наводи се број супрасних, тј. младих женских грла која су први пут супрасна и од којих се очекује први подмладак;

Крмаче (шифра 213) – одрасла женска грла која су се најмање једном прасила, осим излучених крмача;

Нерастови (шифра 214) – одрасла мушка грла која се користе у приплоду, осим излучених нерастова.

Свиње – укупно (шифра 215) – укупан број свиња на газдинству, независно од намене узгоја и држања, као збир података под шифрама: 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213 и 214, као што је и означено на упитнику.

Од укупног броја свиња под шифром 215, посебно се приказују:

Свиње у тову (шифра 216) – укупан број грла која су стављена у тов, без обзира на пол, старост и начин товљења, како би се након постизања одређене телесне масе клала. То могу бити и свиње телесне масе испод 50 kg. Број свиња у тову не може бити мањи од укупног броја товних свиња масе 50 и више kg (збир података под шифрама 207, 208 и 209).

5. Овце

Јагњад и шиљежад (шифра 217) – укупан број јагњаци и шиљежаци оба пола до једне године старости, без обзира на намену гајења.

Женска приплодна грла (шифра 218) – женска грла старости преко једне године која су се најмање једном јагњила (укључујући и излучена грла), као и први пут припуштена грла од којих се очекује први подмладак.

Овнови (шифра 219) – одрасла мушка грла старости преко једне године која се користе у приплоду.

Остала грла (шифра 220) – укупан број грла оваца која нису обухваћена претходним категоријама (остала двизад, шкопци и јалове овце).

Овце – укупно (шифра 221) – укупан број оваца на газдинству као збир података под шифрама: 217, 218, 219 и 220, као што је и означено на упитнику.

6. Козе

Јарад (шифра 222) – укупан број јаради до једне године старости, без обзира на пол и намену узгоја.

Женска приплодна грла (шифра 223) – женска грла старости преко једне године која су се најмање једном јарила (укључујући и излучена грла), као и први пут припуштена грла од којих се очекује први подмладак.

Јарци (шифра 224) – одрасла мушка грла старости преко једне године која се користе у приплоду.

Остала грла (шифра 225) – укупан број грла коза која нису обухваћена претходним категоријама (јарад преко једне године старости која нису припуштана и јалова грла).

Козе – укупно (шифра 226) – укупан број коза на газдинству као збир података под шифрама: 222, 223, 224 и 225, као што је и означено на упитнику.

7. Коњи (шифра 227) – укупан број коња на газдинству, без обзира на пол и старост.

8. Магарци, мазге и муле (шифра 228) – све категорије магараца, мазги и мула укупно, без обзира на њихов пол, старост и намену гајења: млада и одрасла, женска и мушка грла.

9. Живина

Бројлери (шифра 229) – пиле тешког линијског хибрида одгојено у интензивним условима ради производње меса, које за 6–8 недеља постигне 1,8–2,0 (и више) kg живе масе, при којој се коље.

Кокошке носиље (шифра 230) – број кокошака које су достигле одређену полну зрелост, односно време проношења и носе јаја (због чега се и узгајају), без обзира на то да ли се снесена јаја користе за насад или исхрану (конзумна јаја). Укључују се и излучене кокошке.

Остали подмладак врсте кокоши и петлови (шифра 231) – остала грла врсте кокоши која нису обухваћена претходним одговорима (остала пилад и петлови).

Ђурке (шифра 232) – женска и мушка одрасла грла и подмладак, укупно.

Патке (пловке) (шифра 233) – женска и мушка одрасла грла и подмладак.

Гуске (шифра 234) – женска и мушка одрасла грла и подмладак.

Морке (шифра 235) – женска и мушка одрасла грла и подмладак.

Остале птице гајене на газдинству (шифра 236) – подмладак, женска и мушка одрасла грла осталих птица које се гаје на газдинству ради производње меса, јаја (не у сврхе лова нити из хобија), које нису обухваћене претходним врстама (фазани-кокице, препелице, голубови и др.).

Живина – укупно (шифра 237) – сав подмладак и одрасла грла свих врста живине, оба пола, као збир података под шифрама 229–236, као што је и означено на упитнику.

10. Кунићи – укупан број женки за приплод (шифра 238).

11. Нојеве (шифра 239) – женска и мушка одрасла грла и подмладак.

12. Пчеле – укупан број пчелињих друштава (шифра 240) – укупан број пчелињих друштава у кошницама, без обзира на врсту кошнице. У једној кошници може бити једно или више пчелињих друштава, тако да укупан број кошница (збир података под шифрама 241 и 242) не мора бити једнак укупном броју пчелињих друштава.

Кошнице са покретним саћем (шифра 241) – укупан број кошница са пчелама које имају покретно саће и из којих се обично у току године више пута вади саће са медом (ђерзонке, сандучаре).

Кошнице са непокретним саћем (шифра 242) – укупан број кошница са пчелама које имају непокретно саће, из којих се у току године мед може извадити само једанпут (вршкарце, плетаре итд.).

13. Да ли газдинство гаји друге непоменуте врсте животиња? (шифра 243)

Уколико се узгајају на газдинству, уписује се Х у кућицу поред одговора „Да“. То могу бити нпр. кунјићи – мужјаци, лисице, нутрије и остале крзнашице, пужеви, свилена буба и остале, до сада непоменуте животиње које служе за стицање прихода газдинства. Уколико је одговор „Не“, уписује се Х у кућицу поред.

14. Испаша стоке

Да ли је стока газдинства била на испашама у последњих 12 месеци? (шифра 244)

Питање се односи на врсте, односно категорије стоке која има значајан утицај на производњу пољопривредног газдинства, без обзира на то где је била испаша. Уколико је одговор „Да“, уписује се Х у кућицу поред и наставља се са давањем одговора на питања о испашама. Уколико је одговор „Не“, уписује се Х у кућицу поред и прелази на поглавље 7.

Површина коришћена за испашу стоке, без површине заједничког земљишта (шифра 245) – односи се на укупну површину ливада и пашњака (било да су властити или изнајмљени) коришћених за испашу стоке, без површина на заједничком земљишту (на заједничким утринама и пашњацима).

Време које је стока провела на испашама, изузев временаведеног на испашама на заједничком земљишту (шифра 246) – односи се на приближно време (у месецима) које су животиње провеле на испашама (два сата дневно сматра се минимумом за укључивање дана испаше). Ако се различит број животињских врста, односно категорија налазио на испашама различито време, евидентира се најдужи период. Уколико је времеведено на испашама мање од једног месеца, уписује се нула (0). **Искључује се времеведено на испашама на заједничком земљишту.**

Број стоке која је била на испашама на заједничком земљишту, по врстама (шифра 247) – уписује се број грла стоке, по наведеним врстама, при чему се свако грло – у случају да је више пута било на испашама у току посматране године – евидентира само једном.

Време које је стока провела на испашама на заједничком земљишту (шифра 248) односи се на приближно време (у месецима) које су животиње провеле на испашама на заједничком земљишту (два сата дневно сматра се минимумом за укључивање дана испаше). Ако се различит број животињских врста, односно категорија налазио на испашама различито време, евидентира се најдужи период. Уколико је времеведено на испашама мање од једног месеца, уписује се нула (0).

Поглавље 7. Органска производња

1. Да ли се газдинство бави органском производњом или је у фази преласка на органску производњу? (шифра 249)

Газдинство се бави органском производњом уколико производи биљне и животињске производе применом метода органске производње (прописане Законом о органској производњи, „Службени гласник РС“, број 30/10), **за које поседује званичан**

сертификат да су произведени методама органске производње. Газдинство је у фази преласка на органску производњу ако примењује методе органске производње, али период транзиције – трансформације из конвенционалне у органску производњу – још није завршен па се не може сматрати да је производња у потпуности усклађена са принципима органске производње дефинисаним законом, тј. да су производи сертифицирани.

Уколико је одговор „Да“, уписује се Х у кућицу поред и наставља се са попуњавањем овог поглавља. Уколико је одговор „Не“, уписује се Х у кућицу поред и прелази на поглавље 8.

Напомена: Површина земљишта на ком је газдинство примењивало методе органске производње и производило производе са сертификатом за органску производњу и површина земљишта које је у фази преласка на органску производњу већ су урачунате у површину укупно коришћеног пољопривредног земљишта (шифра 80).

2. Колика је површина коришћеног пољопривредног земљишта на којем је газдинство примењивало методе органске производње и производило производе са сертификатом за органску производњу у пољопривредној 2011/2012. години? (шифра 250)

Уписује се површина у хектарима и арима.

3. Колика је површина коришћеног пољопривредног земљишта које је у фази преласка на органску производњу? (шифра 251)

Евидентира се само коришћено пољопривредно земљиште на коме су се у посматраној пољопривредној години примењивале методе органске производње, али које није прошло цео период транзиције – трансформације из конвенционалне у органску производњу. Уписује се површина у хектарима и арима.

4. Укупна површина за органску производњу (шифра 252) – уписује се површина у хектарима и арима, као збир података под шифрама 250 и 251.

Од укупне површине за органску производњу (шифра 252), приказује се површина по наведеним усевима и засадима:

Жита за производњу зрна (шифра 253) – пшеница и крупник, раж, јечам, овас, кукуруз и остала жита за производњу зрна, укључујући и производњу семена за продају;

Махунарке за производњу сувог зрна (шифра 254) – грашак, пасуљ и остале махунарке, укључујући и производњу семена за продају;

Кромпир (укључујући и рани) (шифра 255) – укључујући и производњу семена за продају;

Шећерна репа (шифра 256);

Уљарице (шифра 257) – уљана репица, уљана тиква, сунцокрет, соја и остали усеви за производњу уља, укључујући и производњу семена за продају;

Поврће, бостан и јагоде (шифра 258);

Ливаде и пашњаци (шифра 259) – осим пашњака за оскудну испашу;

Воћњаци и површине под бобичастим воћем (шифра 260);

Виногради (шифра 261);

Остали усеви, засади и угари (шифра 262) – крмно биље, дуван, хмељ, лековито и ароматично биље, влакнасто биље, цвеће и украсно биље, семенски и садни материјал на ораницама и баштама, расадници, остали стални засади на отвореном и у заштићеном простору и угари.

Напомена: Укупна површина за органску производњу (*шифра 252*) мора бити једнака збиру приказаних површина под наведеним усевима, засадима и угарима (*шифре 253–262*), како је и назначено на упитнику, и не сме бити већа од површине коришћеног пољопривредног земљишта – укупно (*шифра 80*). Појединачне површине под наведеним усевима, засадима и угарима могу бити једнаке површинама под тим усевима, засадима или угарима приказаним у поглављу 2 или мање од њих.

5. Број грла стоке која се гаји применом метода органске производње, стање на дан 30. септембра 2012.

Уписује се број животиња, по врстама, које су се на дан 30. септембра 2012. године налазиле на газдинству, а гајиле су се методом органске производње – са сертификатом, и то: **говеда** (*шифра 263*), **свиње** (*шифра 264*), **овце и козе** (*шифра 265*), **живина** (*шифра 266*).

Остале непоменуте врсте животиња (*шифра 267*) – уколико су се на дан 30. септембра 2012. године налазиле на газдинству претходно непоменуте животиње (коњи, кунићи – женке за приплод, пчеле и сл.) и гајене су методом органске производње – са сертификатом, уписује се X у кућицу поред одговора „Да”. Уколико је одговор „Не”, уписује се X поред одговора.

Напомена: Стока, пчеле и друге животиње које се гаје методама органске производње већ су приказане у оквиру поглавља 6 („Стока, пчеле и друге животиње”), и број не сме бити већи од броја стоке, по врстама, у поглављу 6.

Поглавље 8. Пољопривредна механизација и опрема

1. Механизација

Под пољопривредном механизацијом подразумевају се погонске, прикључне и стационарне машине које су у исправном стању или које се уз малу поправку могу довести у исправно стање.

Пописује се сва пољопривредна механизација која је у власништву газдинства (колона 1) на дан 30. септембра 2012. године. Од укупног броја машина у власништву, по врстама, посебно се уписују машине старије од 10 година (колона 2) и машине које је дотично газдинство користило у посматраној пољопривредној години у пољопривредне сврхе (колона 3).

Под туђом пољопривредном механизацијом која је коришћена у посматраном периоду (колона 4) подразумева се:

- ▶ пољопривредна механизација у власништву другог газдинства, задруге или лица које врши услуге (или је изнајмљује) и сл., коју је дотично газдинство унајмило са пратећом радном снагом или без ње;
- ▶ пољопривредна механизација коју поседује (дели) заједно са другим газдинством (једним или више), а која се на дан критичног момента пописа није налазила на газдинству;
- ▶ пољопривредна механизација која је била у власништву дотичног газдинства, употребљавана једно извесно време у посматраном периоду и у истом том периоду продата.

За туђу механизацију која је коришћена у посматраној пољопривредној години потребно је уписати X у одговарајући ред.

Механизација у власништву два или више газдинства уписује се као властита код газдинства код ког је била на дан критичног момента пописа (30. септембра 2012. године).

Једноосовински трактори (мотокултиватори) (шифра 268) обухватају ручне једноосовинске тракторе, култиваторе и мотокопачице (фрезе) са седиштем или без њега.

Двоосовински трактори – укупно (шифра 269) обухватају све двоосовинске тракторе – точкаше и гусеничаре, без обзира на марку, употребу горива и врсту, као и обим радова у пољопривреди.

Од укупног броја двоосовинских трактора, приказати тракторе према снази:

До 18 kW (до 24 KS) (шифра 270);

19–37 kW (25–50 KS) (шифра 271);

38–66 kW (51–90 KS) (шифра 272);

67–88 kW (91–120 KS) (шифра 273);

89 и више kW (121 и више KS) (шифра 274).

Треба водити рачуна о томе да је збир података под шифрама 270–274 једнак броју двоосовинских трактора – укупно (шифра 269) у одговарајућој колони (1, 2 или 3). Такође, уколико је уписано X у реду под једном од шифара 270–274, онда мора бити уписано X и у реду под шифром 269 (Двоосовински трактори – укупно).

Универзални житни комбајни (шифра 275) – самоходна машина за једнофазну жетву ратарских усева (житарица и уљарица).

Силажни комбајни (шифра 276) – намењени су уситњавању биљака и спремању силаже. Укључују се самоходни, вучени и ношени силажни комбајни.

Остали комбајни (шифра 277) – у остале комбајне спадају, на пример, комбајни за поврће, воће, шећерну репу, бербу семенског кукуруза и кукуруза шећерца и др.

Линија за шећерну репу (шифра 278) – иде у агрегату са трактором: скидачи лишћа и глава, вадилце и утоваривачи.

Берачи кукуруза (шифра 279) – машине којима се врши берба кукуруза у клипу.

Вадилце кромпира (шифра 280) – машине којима се врши вађење, чишћење и прикупљање кртола кромпира.

Плугови (шифра 281) – прикључне машине намењене за основну обраду – орање. Њима се одсеца, меша и преврће оранични слој земљишта и тиме се стварају бољи водно-ваздушни услови у зони кореновог система биљке. Укључују се раони или дискосни плугови, као и плугови риголери за рад на већим дубинама, при подизању вишегодишњих засада.

Подривачи (шифра 282) – прикључне машине за разбијање плужног ђона и подривање дубљег слоја земљишта. Најчешће се користе у производњи шећерне репе.

Разривачи (шифра 283) – тзв. „чизел плугови“, који секу и мешају земљиште, али га не преврћу.

Тањираче (шифра 284) – прикључне машине чији су радни органи тањира нанизани на осовину, који се заједно окрећу на једној осовини (за разлику од дискосних плугова, код којих се сваки тањир окреће сам за себе).

Дрљаче (шифра 285) – прикључне машине код којих је радни орган у виду клина. Могу бити клинасте, клатеће, ротационе, перасте.

Сетвоспремачи (шифра 286) – комбинована оруђа за предсетвену припрему земљишта.

Ваљци (шифра 287) – намењени су за равнање и сабијање земљишта.

Ротофрезе (шифра 288) – намењене су за фино уситњавање земљишта, најчешће у повртарској или воћарско-виноградарској производњи.

Растурачи минералног ђубрива (шифра 289) – намењени су за растурање гранулисаног вештачког ђубрива. Могу бити с лулом или центрифугални.

Растурачи стајњака (шифра 290) – намењени су за растурање стајњака и врло су слични приколицама, с тим да је задња страница отворена и опремљена уређајем за избацавање стајњака.

Цистерне осочаре (шифра 291) – намењене су за извлачење, транспорт и истакање/депоновање течног стајњака. Могу бити опремљене и са уређајем за дубинско улагање осоке у земљиште.

Сејалице (шифра 292) – укључују се све врсте сејалица (за ускоредну и широкоредну сетву).

Саднице (шифра 293) – укључују се све врсте садница: за кромпир, расад и остало, без обзира на то да ли су са руковаоцем или аутоматске.

Култиватори шпартачи (шифра 294) – намењени су за механичку међуредну обраду земљишта, разбијање покорице и борбу против корова.

Прскалице (шифра 295) – намењене су за заштиту биља у ратарству. Имају хоризонтално крило са распоређеним распрскивачима на њему. Могу бити ношене или вучене. Крило може бити распона 8–18 m, а резервоар запремине 300–3.000 l.

Атомизери (шифра 296) – намењени су за заштиту биља у воћарству и виноградарству. Немају класично крило за прскање, већ се распрскивачи налазе у струји ваздуха. Могу бити ношени или вучени.

Приколице (шифра 297) – намењене су за превоз чврсте/расуте робе. Могу бити једноосовинске и двоосовинске.

Цистерне (шифра 298) – намењене су за пренос течности. У пољопривреди су то најчешће случајеви преноса горива и воде.

Изузимачи силаже (шифра 299) машински изузимају силажу из сило ровова, мешају је са концентратима/лековима и врше њену дистрибуцију на хранидбени сто у штали.

Машине за машинску мужу (шифра 300) – намењене су за мужу крава, коза и оваца. Могу бити стационарне или покретне.

Косилице (шифра 301) – намењене су за кошење зелене масе. Могу бити класичне и ротационе.

Грабуље (шифра 302) – машине које могу да скупе, преврну или рашире покошену биљну масу.

Пресе (балирке) (шифра 303) – машине које служе да се сено/слама сабије и тако лакше транспортује и њиме/њоме даље манипулише. Као резултат добијају се стандардне бале, рол-бале или велике квадар-бале.

Пумпе (шифра 304) – намењене су за потискивање течности.

Тифони, мањи (шифра 305) – заливни систем који карактерише црево на бубњу.

Кишна крила (шифра 306) – мањи заливни систем за чији је рад неопходно присуство човека на парцели, због померања.

Линеарни системи (шифра 307) – велики мобилни заливни систем који се самостално креће линеарно (линијски).

Пивот системи (шифра 308) – велики мобилни заливни систем који самостално ротира око једне тачке.

Пречишћивачи-бимови (шифра 309) служе за раздвајање зрнастих производа од плеве и нечистоћа.

Елеватори (шифра 310) – машине које служе за транспорт зрнастих производа или расутог терета. Могу бити тракасти, спирални, пужни, пнеуматски, ланчasti, завојни и гравитациони.

Млинови (шифра 311) – машине намењене за уситњавање зрнасте робе.

Круњачи, велики и мали (шифра 312) – машине намењене за одвајање зрна од чокова/шапурике.

Ровокопачи (шифра 313) служе за копање канала.

Машине за калибрање, вакумирање и паковање (шифра 314).

2. Да ли је газдинство користило неку од наведених опрема у пољопривредној 2011/2012. години?

Уписује се Х у кућицу поред назива опреме (властите или туђе) која је у посматраном периоду коришћена на газдинству. За сваку наведену опрему обележава се одговор „Да“ или „Не“.

Инкубатори (шифра 315) – специјалне направе или „апарати“ за лежење пилића, у којима се може регулисати температура, влажност ваздуха и проветравање.

Муљалице за грожђе (шифра 316).

Опрема за флаширање (шифра 317).

Опрема за печење ракије (шифра 318).

Опрема за цеђење меда (шифра 319).

Опрема за производњу енергије, према обновљивом извору енергије – односи се на опрему коју је у посматраном периоду газдинство користило (само или заједно са другим газдинством, односно са више газдинстава) за производњу енергије, без обзира на то да ли се она производила за тржиште (са прикључком за мрежу) или се користила само у сопственој пољопривредној производњи (без прикључка за мрежу).

Под енергијом добијеном из обновљивих извора подразумева се енергија која је добијена у природним процесима који се стално обнављају. Постоје различити обновљиви извори енергије: ветар, биомаса, сунце, водена снага, геотермална вода и други природни извори.

Не укључује се опрема која се налазила на газдинству уколико чланови газдинства нису учествовали у производњи енергије у виду инвестирања или активно (нпр. примају само ренту за земљу) нити опрема која се користила искључиво за добијање енергије за потребе чланова газдинства (нпр. за грејање).

Ветар (шифра 320) – опрема за добијање енергије из ветра коришћењем кинетичке енергије ветра за добијање електричне енергије или коришћењем директне механичке енергије ветра.

Биомаса (шифра 321) – под биомасом се подразумевају чврсти или гасовити, органски нефосилни материјали животињског или биљног порекла који се помоћу различитих

процеса претварају у топлотну, електричну енергију или гориво. Подразумева се опрема за искоришћавање различитих извора енергије као што су: пољопривредни отпаци (слама, лишће, делови воћака, нпр. љуске од ораха, и сл.), брзорастуће енергетско биље гајено у те сврхе (различите врсте шећерне репе, кукуруз, кромпир, врба и сл.), шумски отпаци (неискоришћено дрво, остаци клада и пањева, полудивље дрвеће и сл.), дрвени угаљ, индустријски отпад (нпр. коштице шљива као отпад индустрије пића), течни стајњак и др.

Од тога: **биометан** (шифра **322**) – опрема коришћена за добијање биогаза из биомасе. Овде спадају и постројења за производњу биогаза из анаеробне ферментације животињског отпада, односно отпада у кланицама, пиварама и сл.

Под биометаном се подразумева пречишћени биогаз добијен анаеробном ферментацијом органске материје.

Соларна енергија (шифра **323**) – опрема која се користи за добијање енергије од сунчевог зрачења.

Хидроенергија (шифра **324**) – опрема код које се кинетичка енергија воде преводи у електричну енергију.

Остали обновљиви извори енергије (шифра **325**) – опрема за коришћење других, непоменутих обновљивих извора енергије као што су нпр. геотермалне воде.

Поглавље 9. Пољопривредни објекти

Под пољопривредним објектима сматрају се зграде или делови зграда изграђени у пољопривредне сврхе, с темељима, с најмање три самостална зида и посебним улазом. Једна зграда може имати два или више објекта уколико сваки тај објекат има засебан улаз.

Пописом се не обухватају објекти без темеља, чији су спољни зидови изграђени искључиво од танких дасака, прућа или сламе (свињци и живинарници од дасака, овчарници од сламе и торови и кошеви од прућа).

Пописом се обухватају настрешице за смештај сена и сламе, као и пластеници, без обзира на то што не одговарају у потпуности дефиницији која се односи на пољопривредне објекте.

Пописаће се властити наведени пољопривредни објекти са стањем на дан 30. септембра 2012. (број објеката и укупан капацитет, колона 1 и 2), као и коришћени капацитет **туђих и властитих наведених објеката** у пољопривредној 2011/2012. години (колона 4). Пољопривредни објекти ће се пописати према ономе за шта су саграђени, а не према ономе за шта су коришћени у посматраном периоду. Уколико су се објекти у целисти или делимично користили у друге сврхе, потребно је уписати X у колону 5 за одговарајући објекат.

Пример: У тренутку пописа на газдинству се налази објекат саграђен за смештај пољопривредних машина и опреме, површине 20 m². У посматраној пољопривредној години овај објекат је коришћен само за смештај товних пилића (бројлера).

У упитник, под шифром 342 (Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме) у колону 1 уписати 1, у колону 2 уписати 20, колону 4 оставити празну, а у колону 5, у одговарајућу кућицу, треба уписати X, с обзиром на то да се у посматраном периоду објекат користио у друге сврхе.

Објекти који су изграђени за више намена или се делимично користе и за друге намене (осим оне за коју су изграђени) пописаће се према основној намени за коју су изграђени. Нпр. штала изграђена за смештај крава која се, поред тога, делимично користи и за смештај других врста стоке (нпр. оваца) пописаће се као објекат за смештај говеда, али је потребно и у колону 5 уписати X (објекат коришћен у друге сврхе). Приликом утврђивања основне намене објекта треба имати у виду његов економски значај, величину предвиђеног простора, период искоришћености за одређену намену и сл.

Пописом ће се обухватити и непољопривредни објекти који су у посматраној пољопривредној години коришћени у пољопривредне сврхе (шифра 353).

Пример: У току посматране пољопривредне године гаража се, уместо за смештај путничког аутомобила, користила за тов пилића. Од укупне површине (12 m²), за ову намену се користило око пола гараже, два пута годишње (по два-три месеца).

За непољопривредне објекте који су служили у пољопривредне сврхе у посматраној пољопривредној години потребно је уписати само капацитет коришћен у те сврхе. У овом случају, у упитник, под шифром 353 уписаће се коришћени капацитет – 6 m².

У случају да се објекат у целости да другоме на коришћење, код власника се уписују подаци само у колоне 1 и 2 (број и капацитет објеката у власништву), док се код газдинства које га користи уписује податак у колону 4 – коришћени капацитет објеката (властитих и туђих) у посматраном периоду.

У случају да је објекат у посматраном периоду коришћен од стране више газдинстава, у колону 4 уписаће се подаци код газдинства које га је користило на дан 30. септембра 2012. године. Уколико је део објекта на дан 30. септембра коришћен од стране власника, а део од стране другог газдинства, газдинства приказују коришћени капацитет објекта посебно.

У случају да постоји већи број објеката саграђених са истом наменом, њихов број, површина и запремина исказују се збирно.

Јединица мере за капацитет објеката налази се у колони 3, у одговарајућем реду.

За питања под шифрама 326–339, капацитет се односи на број места, тј. на нормалан број грла, по наведеним врстама, која се могу сместити у одређеном објекту.

Уколико се број смештених грла мењао у току посматране пољопривредне године, као коришћени капацитет објекта (колона 4) уписаће се просечан број смештених грла.

За питања под шифрама 340–353, капацитет се односи на површину или запремину.

За површину (m²) – уписује се податак о корисној површини (ширина пута дужина) објекта, која се израчунава као збир корисних површина свих делова објекта, измерених са унутрашње стране зидова.

Запремина (m³) – запремина једног објекта израчунава се као збир запремина појединих делова објекта, при чему се површина појединих делова објекта множи са просечном висином тог дела објекта.

Податке о површини и запремини пописивач уписује на основу изјаве испитаника. Уколико испитаник не зна колика је површина или запремина, пописивач приступа израчунавању на начин који је претходно објашњен.

Објекти за смештај говеда

Везано држање са чврстим стајњаком и осоком (шифра 326) – односи се на смештајне капацитете у којима су говеда везана за своја места (не шетају слободно по смештајном објекту) на бетонском поду са простирком и са плитким каналима иза животиња у којима се скупља део измета и урина, при чему се измет редовно механички уклања као чврст стајњак и ставља изван објекта. У неким случајевима канал има одводну цев у којој се скупља урин или је реч о дубљем каналу у ком се скупљају и складиште течне фракције.

Везано држање са течним стајњаком (шифра 327) – односи се на смештајне капацитете у којима су говеда везана за своја места (не шетају слободно по смештајном објекту), при чему измет и урин пропадају кроз решеткаст под у сабирни део (јаму), где формирају течни стајњак.

Слободно држање са чврстим стајњаком и осоком (шифра 328) – односи се на смештајне капацитете у којима говеда слободно шетају (нису везана), при чему се измет и урин механички одстрањују. Овде су укључени и објекти са дебелом простирком (сламом, пиљевином или било којим другим материјалом који задржава и везује излучевине), која се периодично мења (на неколико месеци).

Слободно држање са течним стајњаком (шифра 329) – односи се на смештајне капацитете у којима говеда слободно шетају (нису везана), при чему измет и урин пропадају кроз решеткаст под у сабирни део (јаму), где формирају течни стајњак или где се измет и урин заједно могу састругати са бетонских канала и складиштити у резервоаре.

Остало (шифра 330) – односи се на смештајне капацитете за говеда који нису до сада поменути. Овде спадају и објекти за традиционални начин чувања говеда (везано држање уз ручно избацивање стајњака).

Објекти за смештај свиња

На делимично решеткастом поду (шифра 331) – односи се на смештајне капацитете код којих је под делимично решеткаст, тј. део пода има отворе кроз које измет и урин пропадају у сабирни део, где формирају течни стајњак.

На потпуно решеткастом поду (шифра 332) – односи се на смештајне капацитете код којих је под потпуно решеткаст те измет и урин пропадају у сабирни део, где формирају течни стајњак.

На простирци (шифра 333) – односи се на смештајне капацитете где је под покривен дебелом простирком (сламом, пиљевином или било којим другим материјалом који задржава и везује излучевине), која се периодично мења (на неколико месеци).

Остало (шифра 334) – односи се на смештајне капацитете за свиње који нису до сада поменути (нпр. традиционални тип стаја, где су подови покривени танком простирком и наслагом излучевина, које се редовно одстрањују).

Објекти за смештај кокошака носиља

Укључују се само системи за узгој носиља које су почеле са ношењем или које су већ припремљене за производњу јаја за насад.

На простирци (шифра 335) – односи се на смештајне капацитете где је под покривен дебелом простирком од сламе, пиљевине или било ког другог материјала који задржава и везује излучевине, која се периодично мења (на неколико месеци). То је обично једноставан, затворен (покривен) објекат са природном или вештачком вентилацијом, чија

је једна трећина пода покривена нпр. сламом, а две трећине пода чини решетка како би се прикупљале излучевине у периоду ношења јаја (13–15 месеци).

Гнезда за ношење јаја, хранилице и појилице поређане су по решеткастом делу како би простирка остала сува.

Под **кавезима** се подразумевају смештајни капацитети у којима се кокошке носиље налазе у кавезима – једна или више кока у сваком. Обично су то објекти са вештачком вентилацијом, са осветљењем или без њега. Носиље се држе у везаним кавезима, најчешће направљеним од жице. Измет пропада кроз дно кавеза, скупља се и складишти испод, у дубокој јами или каналу, или се одводи траком или системом стругања. Измет кока носиља у систему кавеза не меша се са осталим материјалом (простирком).

У кавезима с траком (шифра 336) – односи се на кавезе код којих се излучевине помоћу траке, која иде испод кавеза, одстрањују ван зграде у затворени објекат за смештање, где се формира чврст стајњак. У побољшаним системима искоришћена је могућност сушења стајњака на тракама убацивањем ваздуха кроз перфориране цеви или проласком кроз тунеле за сушење. Овде су обухваћени и кавези са могућношћу скидања измета помоћу стругалица.

У кавезима с дубоком јамом (шифра 337) – односи се на кавезе код којих излучевине падају у дубоку јаму испод кавеза или у канал испод кавеза, или се одстрањују уз помоћ стругалице заједно са водом која се прелива из појилица, при чему се формира течни стајњак. Слој измета се уклања обично једном годишње или ређе, помоћу стругалица.

Код неких система, систем вентилације је тако осмишљен да се користи топао ваздух за сушење влажног измета у дубокој јами или у каналу.

У кавезима с решеткама (шифра 338) – односи се на кавезе код којих излучевине падају на под испод кавеза, где се формира чврст стајњак, који се редовно одстрањује. Овај објекат је сличан претходном објекту са дубоком јамом, осим што постоји вентил између кавеза и дела за складиштење, као и велики отвори у зиду складишта који омогућавају струјање ваздуха ради лакшег сушења измета. Кавез и складиште су одвојени тако да се измет може уклањати у било које време, без ометања носиља.

Остало (шифра 339) – односи се на смештајне капацитете за кокошке носиље који нису до сада поменути, укључујући и традиционални начин гајења, где је омогућено њихово слободно кретање по отвореном пољу (ограђеном или не) уз постојање затвореног објекта за њихов смештај у току ноћи.

Објекти за смештај остале стоке (шифра 340) – односи се на смештајне капацитете за осталу, непоменуту стоку, нпр. козе, овце, осталу живину.

Објекти за смештај других животиња (шифра 341) – односи се на смештајне капацитете за друге животиње, нпр. кунџе, крзнашице и сл.

Објекти за смештај пољопривредних машина и опреме (шифра 342) – сви објекти за смештај и поправку пољопривредних машина и опреме, нпр. хангари, шупе, гараже и сл.

Кошеви за кукуруз (шифра 343) – објекти који служе за смештај кукуруза у клипу, у којима се кукуруз суши природном или вештачком циркулацијом ваздуха. Зидови коша су обично од плетене жице, дрвених летви или плетера. Заштита кукуруза од кише и снега постиже се изградњом шире стрехе и мањом висином коша. Пуњење и пражњење коша може бити ручно или механизовано – транспортером.

Амбари (шифра 344) – објекти који обично служе за смештај жита или других зрнастих производа у расутом стању или у врећама, са природном или вештачком вентилацијом.

Силоси (шифра 345) – објекти који служе за смештај зрна у посебним вертикалним ћелијама, које могу бити појединачне (за мање капацитете) или груписане у већем броју (за веће капацитете). Ћелије су обично кружног облика, пречника до 5 m. То су објекти са оптималним условима чувања и обично су снабдевени потпуном механизацијом за транспорт, чишћење и сушење производа.

Сушаре (шифра 346) – објекти намењени за снижавање садржаја влаге у пољопривредним производима, са пратећом механизацијом.

Објекти за смештај осталих пољопривредних производа (шифра 347) – нпр. објекти за смештај воћа и поврћа.

Објекти за смештај сена и сламе (шифра 348) – објекти у којима се сено може чувати у растреситом стању, исецкано или у балама. Могу бити отворени (настрешнице) или затворени (плевне).

Настрешнице су специјално грађени отворени објекти у којима се сено или слама држе или у растреситом стању или у балама. Терен на којима је овакав објекат изграђен је оцедан и сув, а под објекта (обично од добро набијене земље или бетона) издигнут је од околног терена за најмање 30 cm.

Плевне су затворени објекти у рејонима са влажном климом, у којима се чувају снопови, исецкано сено или плева. Зидови на плевнама који се граде од лакних материјала имају прорезе који служе за вентилацију.

Објекти за силажу (шифра 349) – објекти у које се складишти силажа за исхрану преживара током зиме. То могу бити нпр. сило-јама, сило-торањ, сило-тренч и сл.

Најраспрострањенији облик објеката за силирање јесте сило-тренч. Гради се тако да има ширину око 3 m, висину око 1,8 m, а дужину по жељи и могућностима. Изградња је једноставна, као и манипулација силажом.

Сило-јама је објекат пречника око 2,5 m и дубине око 6 m. Код ових објеката за силирање тежа је манипулација са силажом, па су у ређој употреби.

Сило-торањ је надземни објекат који заузима мало простора. Међутим, тешка манипулација са силажом и скупа изградња су разлози ретке употребе ових објеката.

Хладњаче (шифра 350) – објекти у којима се производи складиште и чувају под оптималним условима. Поред комора за хлађење, ови објекти имају и просторије за пратећу механизацију.

Стакленици (шифра 351) – представљају фиксну или покретну инсталацију од стакла. Стакленици су непропустљиви за воду и у њима усеви расту заштићени; могу и не морају да имају уграђене уобичајене инсталације (проветравање, наводњавање, грејање и сл.).

Пластеници (шифра 352) – пописују се сви пластеници (под високим заштићеним простором) од тврде или меке пластике који могу да имају уграђене уобичајене инсталације.

Непољопривредни објекти коришћени у пољопривредне сврхе (шифра 353) – пописује се само коришћени капацитет непољопривредних објеката у пољопривредне сврхе. То могу бити нпр. гараже за смештај путничких возила.

Поглавље 10. Радна снага и активности газдинства

РАДНА СНАГА НА ГАЗДИНСТВУ

Под пољопривредним активностима подразумевају се:

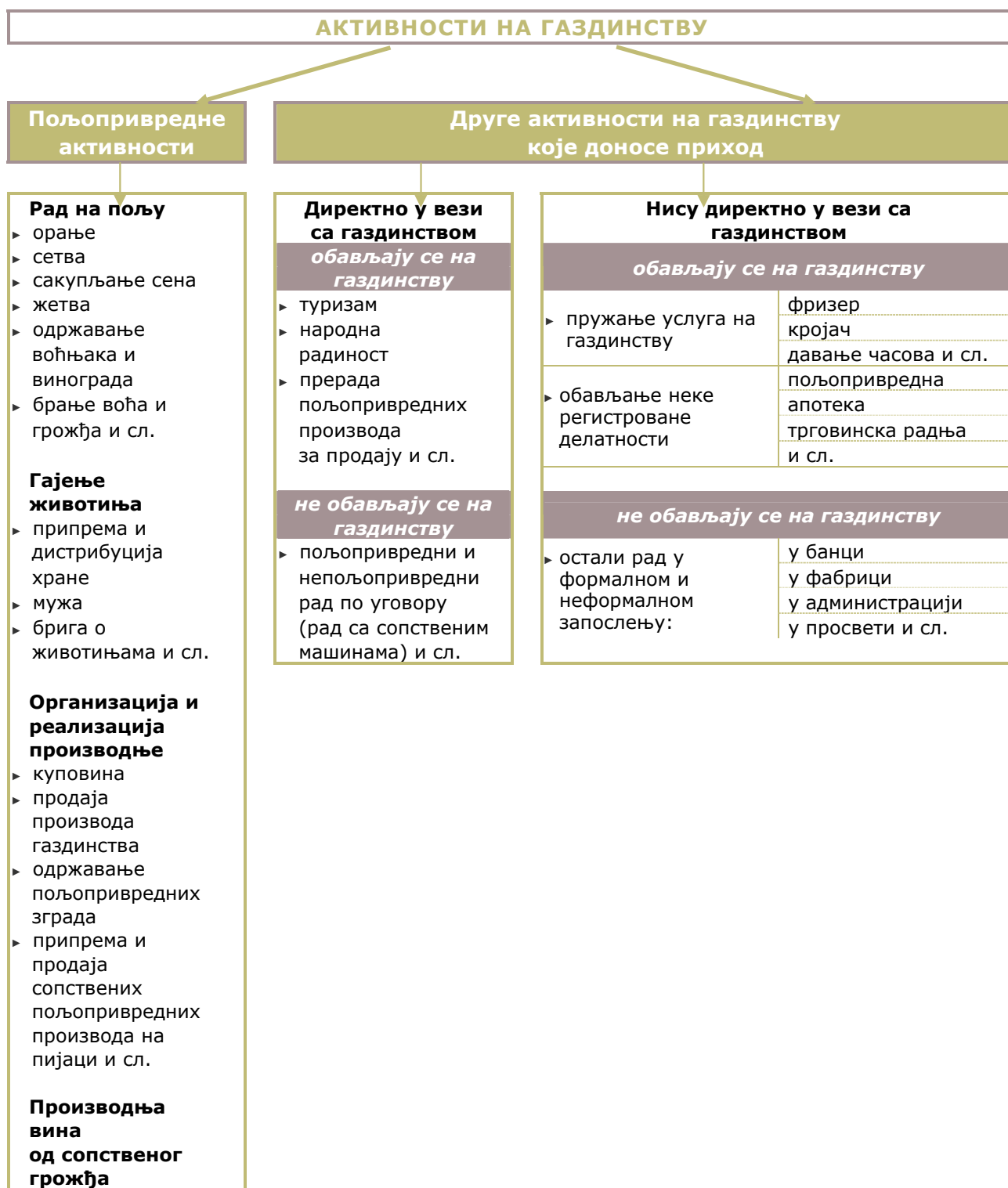
- ▶ рад на пољу – орање, сетва, сакупљање сена, жетва, одржавање воћњака и винограда, брање воћа и грожђа и сл.;
- ▶ гајење животиња – припрема и расподела хране, мужа, брига о животињама;
- ▶ организација производње и управљање – куповина, продаја производа газдинства, рачуноводство у вези са газдинством и сл.;
- ▶ сви послови на газдинству у вези са складиштењем, обрадом и припремом производа за тржиште (силирање сточне хране, чишћење, паковање и сл.);
- ▶ одржавање пољопривредних објеката и машина, транспорт робе до пијаци, припрема и продаја сопствених пољопривредних производа на пијаци и сл.;
- ▶ производња вина од сопственог грожђа.

У пољопривредне активности не урачунавају се:

- ▶ рад на кућним пословима (прање, кување, чишћење, спремање зимнице и сл.);
- ▶ прерада пољопривредних производа (осим производње вина од сопственог грожђа);
- ▶ активности у вези са шумарством, ловом, риболовом или узгојем рибе, без обзира на то да ли се обављају на газдинству или не;
- ▶ друге активности које доносе приход – зараду.

Под другим активностима које доносе приход – зараду подразумевају се све активности које нису пољопривредне активности на газдинству а имају економски утицај на газдинство. Оне могу бити:

- ▶ активности директно у вези са газдинством – користе се ресурси газдинства: земљишне површине, пољопривредне зграде, машине, опрема, радна снага или пољопривредни производи, и могу да се:
  - обављају на газдинству (непољопривредне активности као што је туризам, народна радиност, прерада пољопривредних производа **за продају** – осим прераде грожђа ради производње вина у случају да је количина прерађеног грожђа искључиво или углавном из сопствене производње, и сл.);
  - не обављају на газдинству (пољопривредни и непољопривредни рад по уговору, нпр. рад сопственим комбајном).
- ▶ активности које нису директно у вези са газдинством – не користе се ресурси газдинства, осим радне снаге газдинства, и могу да се:
  - обављају на газдинству – нпр. фризер/фризерка или кројач/кројачица који пружају услуге на газдинству, трговац-члан газдинства ради у самосталној трговинској радњи (где се не продају производи газдинства) или у пољопривредној апотеци која је лоцирана на газдинству, давање часова на газдинству – обука од стране члана газдинства и сл.
  - не обављају на газдинству – свако друго запослење чланова газдинства као нпр. рад у банци, фабрици, администрацији, просвети и др.

1. Чланови газдинства и стално запослени на газдинству

Напомена: Табела се попуњава само за породично газдинство.

Подаци се уносе за носиоца газдинства, без обзира на то да ли је у посматраној пољопривредној години обављао пољопривредне активности или не.

Подаци за супружника, остале чланове породице и рођаке уписују се само за оне који су обављали пољопривредне радове – активности на газдинству у посматраном периоду и старији су од 15 година.

Такође, у табелу треба уписати и податке за стално запослена лица на газдинству која нису чланови породице нити рођаци, а која су обављала пољопривредне активности у посматраном периоду.

Под члановима газдинства (шифре 354–367) подразумевају се носилац газдинства, чланови породице и рођаци носиоца газдинства (венчани или невенчани супружник, деца, родитељи, фамилија стечена браком или усвојени чланови, као и браћа и сестре носиоца газдинства и супружника) који раде на газдинству, без обзира на то да ли станују на газдинству (да ли припадају другом домаћинству) и да ли су за свој рад на газдинству на неки начин плаћени или не.

За **чланове породице и рођаке носиоца газдинства који су обављали пољопривредну активност на газдинству (шифре 356–367)** потребно је уписати одговарајућу шифру из помоћне табеле у зависности од тога у ком су сродству са носиоцем газдинства.

Стално запослени на газдинству који нису чланови породице нити рођаци (шифре 368–373) јесу сва лица која редовно обављају рад на газдинству и за такав рад добијају надокнаду (плата, надница, помоћ, плаћање у натури и сл.) од стране газдинства, а нису чланови породице носиоца газдинства нити рођаци, без обзира на то да ли за њихово ангажовање газдинство уплаћује доприносе (да ли су пријављени одговарајућим службама или не).

Пол (колона 1) – уписати одговарајућу шифру за пол лица (мушки – 1, женски – 2).

Навршене године старости (колона 2) – уписати навршене године живота са стањем на дан 30. септембра 2012. године.

Напомена: Прво се уносе подаци о полу и навршеним годинама живота за све чланове газдинства и стално запослене на газдинству, па се тек онда наставља са уписивањем осталих података за свако евидентирано лице у табели (почев од носиоца газдинства).

Ко доноси дневне одлуке о пољопривредној производњи? (колона 3)

Уписује се X код оног лица које организује пољопривредну производњу и које је одговорно за доношење дневних финансијских и производних одлука на газдинству (управник или менаџер на газдинству). Управник или менаџер на газдинству може бити: носилац газдинства, било који други члан газдинства, као и стално запослени на газдинству. **Могуће је обележити само један одговор.**

Колико је дана у посматраном периоду и просечно сати по дану лице искористило за обављање пољопривредних активности на газдинству? (колоне 4 и 5)

Испитаник процењује број дана и просечно сати по дану које је свако лице утрошило за обављање пољопривредних активности на газдинству у посматраном периоду. **Не укључује се обављање кућних послова.**

Пример: Носилац газдинства (који уједно и доноси дневне одлуке о пољопривредној производњи на газдинству) рођен је 11. фебруара 1952. године. У посматраној пољопривредној години, у пролећним и летњим месецима, обављао је послове у ратарству и повртарству (око 200 дана – по шест сати дневно), док је у зимским месецима углавном радио око стоке (око 100 дана – по три сата дневно). Супруга носиоца газдинства је у посматраној пољопривредној години углавном радила на следећим пословима: хранила је стоку и музла краву (у зимским месецима ове послове је обављао њен супруг), припремала је производе за продају на пијаци (прала је и сортирала поврће и воће неколико пута недељно по три сата дневно, у току пролећа и лета, око 95 дана), сирила је млеко за продају (око 300 дана – један сат дневно), правила је зимницу и обављала остале кућне послове. У гостима је провела 16 дана. Рођена је 21. децембра 1956. године.

До 30. септембра 2012. године носилац газдинства је навршио 60, а његова супруга 55 година (уписати податке у одговарајуће редове у колони 2). Како носилац газдинства уједно доноси дневне одлуке на газдинству, у кућицу, у одговарајућем реду (колона 3), треба уписати X.

У посматраној пољопривредној години носилац газдинства је радио око 300 дана (200 + 100) по пет сати дневно [(200 x 6 + 100 x 3) / 300]. У колону 4 уписује се 300, а у колону 5 уписује се 5.

У пољопривредне активности супруге спадају: храњење стоке, мужа краве и припрема производа за пијацу. Све ове послове супруга не обавља у зимским месецима (децембар, јануар, фебруар, део марта, тј. око 100 дана). Процена је да је супруга обављала пољопривредне активности 250 дана (366 - 100 - 16), и то: око 95 дана по шест сати дневно (рад у току пролећа и лета) и 155 дана по три сата. У посматраној пољопривредној години супруга је радила око 250 дана (366 - 100 - 16) по четири сата дневно [(95 x 6 + 155 x 3) / 250].

	Шифра	Пол Мушки 1 Женски 2 (уписати шифру)	Навршене године старости	Ко доноси дневне одлуке о пољопривредној производњи (могуће је обележити само један одговор)	Колико је дана у посматраном периоду и просечно сати по дану лице искористило за обављање пољопривредних активности на газдинству (не укључује се обављање кућних послова)		Да ли је лице у истом периоду обављало другу активност која је доносила приход (уписати шифру) Да, више него пољопривредне 1 → Да, мање него пољопривредне 2 → Не 3 ↓ завршено попуњавање у реду	Друга активност која је доносила приход (могуће је обележити само један одговор)		
					број дана	просечно сати дневно		у оквиру пољопривредне активности	у оквиру осталих активности	
		(1)	(2)	(3)	(4)		(5)	(6)	(7)	(8)
Носилац газдинства	354	1	60	X	300	5	3	☐	☐	
Супружник носиоца газдинства	355	2	55	☐	250	4	2	X	☐	

Напомена: Приликом процењивања времена искоришћеног за обављање пољопривредних активности на газдинству потребно је водити рачуна о томе које активности јесу пољопривредне активности на газдинству, као и о сезонском карактеру послова (колико су се послови обављали у току зиме, а колико у току лета), о празницима, боловању и сл.

Да ли је лице у истом периоду обављало другу активност која је доносила приход? (колона 6)

Уписује се одговарајућа шифра у зависности од тога да ли је лице у посматраном периоду, поред пољопривредних активности, обављало и другу активност која је доносила приход (другу профитабилну активност), без обзира на то да ли је та активност у вези са газдинством или не, и то:

- ▶ **Да**, више него пољопривредне активности на газдинству – шифра 1 (више је времена искоришћено за обављање друге активности која доноси приход);
- ▶ **Да**, мање него пољопривредне активности на газдинству – шифра 2 (мање је времена искоришћено за обављање друге активности која доноси приход);
- ▶ **Не** – шифра 3, у случају да лице није обављало другу профитабилну активност осим пољопривредне активности на газдинству.

Уколико је одговор „Не“, завршено је уношење података за то лице (попуњавање у том реду).

Напомена: Уколико је лице обављало више других профитабилних активности у посматраном периоду, одговор се даје за ону другу профитабилну активност за чије је обављање утрошено **највише времена**.

Друга активност која је доносила приход – уколико је одговор у колони 6 био „Да“ (уписане су шифре 1 или 2), уписује се X у колону 7 ако се лице бавило неком другом профитабилном активношћу **у вези са газдинством**, односно у колону 8 – уколико се лице бавило неком другом профитабилном активношћу која **није у вези са газдинством**. **Могуће је уписати X само у једну колону (7 или 8).**

Према претходно наведеном примеру, супруга носиоца газдинства правила је сир за продају, што спада у другу активност у вези са газдинством која је доносила приход. За ову активност супруга је трошила мање времена (300 сати) него за обављање пољопривредних активности (1.000 сати) у посматраној пољопривредној години, па се тако у колону 6 уписује шифра 2, а у колону 7 уписује се X у одговарајућем реду (видети претходни пример).

За стално запослене на газдинству који нису чланови породице нити рођаци не попуњава се колона 8.

Напомена: Приликом попуњавања колона 7 и 8 потребно је водити рачуна о томе које су друге активности које доносе приход у вези са газдинством, а које нису у вези са газдинством.

2. Запослени, према полу и броју радних дана искоришћених за обављање пољопривредних активности на газдинству (шифре 374–378)

Напомена: На питања 2 и 3 дају се одговори само за правна лица/предузетнике. Подаци се односе само на лица која су обављала пољопривредне активности у посматраном периоду.

Уписује се број запослених и укупан број дана утрошених за обављање пољопривредних активности у посматраном периоду, према полу и датим интервалима броја радних дана, и води се рачуна о боловањима и одсуствовањима, празницима и сл. Води се рачуна и о томе шта све спада у пољопривредне активности.

Потребно је обратити пажњу на то да у ове активности, у складу са објашњењем, спада и нпр. вођење књиговодствене и друге евиденције заједничких служби у вези са пољопривредном производњом.

У ред под шифром 379 уписују се збирни подаци у колонама 1, 2, 3 и 4, како је и означено на упитнику.

3. Подаци о лицу које доноси дневне одлуке о пољопривредној производњи на газдинству правног лица/предузетника (управник или менаџер) – уписују се основни подаци о лицу које доноси дневне одлуке и организује пољопривредну производњу на газдинству. То може бити руководилац производње или, у случају да има више руководилаца различитих видова пољопривредне производње, лице које је одговорно за организацију целокупне пољопривредне производње на газдинству. Само једно лице може бити менаџер.

Пол (шифра 380) – уписује се Х у одговарајућу кућицу.

Навршене године старости (шифра 381) – уписују се навршене године старости са стањем на дан 30. септембра 2012. године.

Укупан број радних дана у посматраном периоду (шифра 382) – уписује се број радних дана утрошених за пољопривредне активности и води се рачуна о боловањима и одсуствовањима, празницима и сл.

Напомена: Подаци о сезонској радној снази, лицима ангажованим на основу уговора и нивоу обучености (питања 4–7) уносе се и за породично газдинство и за правно лице/предузетника.

4. Да ли је газдинство ангажовало сезонску радну снагу? (шифра 383) – под сезонски ангажованим лицима подразумевају се лица која нису чланови газдинства нити су стално запослена на газдинству, која су повремено (сезонски) ангажована на газдинству, уз новчану или било коју другу врсту надокнаде или бесплатно (нпр. моба, рад ученика и студената на школским газдинствима, рад затвореника и сваки други неплаћени рад), у посматраној пољопривредној години.

Уколико је одговор „Да“, уписује се Х у одговарајућу кућицу, а затим се уписује укупан број радних дана (прерачунатих на осам сати) које је остварила повремено (сезонски) ангажована радна снага (шифра 384).

Уколико су сезонски радници радили више од осам сати дневно, рачуна се као да су радили осам сати (пун радни дан). Уколико су сезонски радници били ангажовани мање од осам сати дневно, тада је потребно сабрати све сате и поделити са осам.

Пример: У последњих 12 месеци газдинство је ангажовало сезонску радну снагу, и то: за окопавање кукуруза (два радника, три дана, 10 сати дневно), за кошење ливаде (два радника, један дан, четири сата, два пута у току године) и за бербу воћа (три радника, шест дана, 10 сати дневно).

Укупан број радних дана израчунава се на следећи начин:

- за окопавање кукуруза: 2 радника x 3 дана (преко 8 сати рада рачуна се као 8 сати, тј. пун радни дан) = 6 дана;
- за кошење ливаде: [(2 радника x 1 дан x 4 сата) x 2 пута годишње] / 8 = (8 x 2) / 8 = 2 дана
- за бербу воћа: 3 радника x 6 дана (преко 8 сати рада рачуна се као 8 сати, тј. пун радни дан) = 18 дана

Укупан број радних дана сезонски ангажованих лица: 6 + 2 + 18 = 26. Број 26 уписује се код питања 4 (шифра 384).

Од тога: **бесплатно (моба, рад ученика и студената на школским газдинствима, рад затвореника и сл.)** – уколико је газдинство ангажовало сезонску радну снагу бесплатно, уписује се Х у одговарајућу кућицу (одговор „Да“), а затим, од укупног броја радних дана сезонски ангажованих лица, посебно се приказују дани рада бесплатно ангажоване радне снаге.

Уколико није ангажована сезонска радна снага на газдинству, уписује се Х у кућицу поред одговора „Не“.

5. Да ли је газдинство ангажовало друга лица на основу уговора?

Уколико је одговор „Да“, уписује се Х у одговарајућу кућицу, а затим укупан број радних дана, прерачунатих на осам сати (*шифра 388*), које су остварила лица ангажована на основу уговора (видети објашњење и пример за обрачун укупног броја радних дана сезонски ангажованих лица).

Уколико нису ангажована друга лица на основу уговора, уписује се Х у кућицу поред одговора „Не“.

Друга лица ангажована на основу уговора јесу лица која су ангажована за рад на газдинству од треће стране (није их директно ангажовало газдинство), на основу склопљеног уговора о сарадњи, пружању специјализованих услуга и сл. Надокнаду за рад ових лица најчешће исплаћује страна која их је и упутила на газдинство.

Пример: *Због ремонта стакленика, газдинство је користило услуге предузећа које се бави производњом и постављањем стакленика, које је, у те сврхе, ангажовало и послало раднике (3) да обаве тај посао. Радници су радили два дана по осам сати дневно.*

Три радника сматраће се лицима ангажованим на основу уговора и њихови радни дани биће израчунати на следећи начин:

3 радника x 2 дана = 6 дана

Број 6 уписује се код питања 5 (*шифра 388*).

6. Ниво обучености лица које доноси дневне одлуке о пољопривредној производњи – односи се на лице које је већ означено као управник или менаџер. Обученост управника или менаџера подразумева највиши ниво обучености стечен до 30. септембра 2012.

Уписује се Х у одговарајућу кућицу. Могуће је обележити само један одговор:

Само пољопривредно искуство стечено праксом (*шифра 389*);

Завршени курсеви из области пољопривреде (*шифра 390*);

Завршена средња школа из области пољопривреде (*шифра 391*) – подразумева се средња пољопривредна или ветеринарска школа;

Завршена друга средња школа (*шифра 392*);

Завршена виша школа или факултет из области пољопривреде (*шифра 393*) – подразумева се пољопривредни или ветеринарски факултет или виша школа у овим областима;

Завршена друга виша школа или други факултет (*шифра 394*).

7. Да ли је лице које доноси дневне одлуке о пољопривредној производњи у последњих 12 месеци похађало неку обуку у вези са пољопривредним активностима или другим активностима у вези са газдинством? (*шифра 395*)

Под обуком се подразумева похађање семинара, курсева или неког другог вида обуке коју обезбеђује предавач или одговарајућа институција, чији је примарни циљ стицање нових знања у вези са пољопривредним активностима или другим активностима у вези са газдинством. Уписује се Х у кућицу поред одговора „Да“ уколико је лице похађало обуку. У супротном, уписује се Х у кућицу поред одговора „Не“.

ДРУГЕ АКТИВНОСТИ ГАЗДИНСТВА КОЈЕ ДОНОСЕ ПРИХОД

8. Да ли је газдинство обављало друге активности у вези са газдинством које су доносиле приход? (шифра 396)

Утврђује се да ли су се у пољопривредној 2011/2012. години обављале и активности које не спадају у пољопривредне, али су директно везане за газдинство и њима се остварује приход.

Не обухватају се активности у вези са прерадом пољопривредних производа за сопствену потрошњу газдинства.

Прерада примарних пољопривредних производа (млеко, воће, поврће и сл.) у секундарне производе (сир, кајмак, кобасице, пекмез, ракија и сл.) намењене **за продају**, на газдинству, без обзира на то да ли су сировине произведене на газдинству или су купљене од других, сматра се другом активношћу у вези са газдинством која доноси приход и биће евидентирана код одговарајућег питања. Производња вина је друга активност у вези са газдинством која доноси приход уколико је прерађена већа количина купљеног грозђа него грозђа из сопствене производње газдинства.

Уколико су се обављале друге профитабилне активности у вези са газдинством, уписује се Х у кућицу поред одговора „Да“. У супротном, уписује се Х у кућицу поред одговора „Не“ и прелази на поглавље 11.

Прерада меса (шифра 397) – подразумева се израда свежих и трајних месних производа, сушење меса и сл. **за продају**.

Прерада млека (шифра 398) – подразумева се израда сира и других млечних производа **за продају**.

Прерада воћа и поврћа (шифра 399) – подразумева се нпр.: сушење, прерада воћа и поврћа, производња вина од грозђа у случају да је прерађена већа количина купљеног грозђа него грозђа из сопствене производње, производња сокова, џемова, ракије и др. **за продају**.

Прерада других пољопривредних производа (шифра 400) – односи се на прераду осталих примарних пољопривредних производа, нпр. прављење сточне хране (концентрата) и сл., **за продају**.

Обрада дрвета (шифра 401) – подразумева се обрада сировог дрвета **за продају**, уз коришћење радне снаге са газдинства, машина и опреме коју газдинство иначе користи за пољопривредну производњу, нпр. сеча шуме и производња огревног дрвета или дрвне грађе, при чему се даља прерада дрвета (као што је нпр. производња намештаја) сврстава под „народну радиност“.

Активности у шумарству (шифра 402) – подразумева се било који рад у шумарству који доноси приход газдинству, уз коришћење радне снаге са газдинства, машина и опреме коју газдинство иначе користи за пољопривредну производњу (нпр. заштита шума од штеточина коришћењем сопствених пољопривредних машина – прскалица, уз надокнаду).

Туризам (шифра 403) – смештај и друге активности у вези са туризмом (све делатности у туризму, услуге смештаја и исхране, обилазак газдинства за туристе или друге групе посетилаца, спорт и рекреација), при чему се користи земљиште, зграде, радна снага и други ресурси са газдинства (нпр. пољопривредни производи за исхрану туриста).

Народна радиност (шифра 404) – евидентира се уколико се чланови газдинства баве ручним радом за продају (нпр. плетењем корпи, везењем и плетењем, израдом сувенира, намештаја, играчака и др.) и при томе користе ресурсе газдинства, независно од начина продаје тих производа.

Производња енергије из обновљивих извора енергије (шифра 405) – подразумева се производња и **продаја** енергије добијене коришћењем енергије ветра, паљењем сламе, производњом биогаса и сл. Ако газдинство овако добијену енергију користи искључиво за сопствене потребе, ову активност не треба евидентирати. Продаја пољопривредних производа за производњу енергије или изнајмљивање земљишта за постављање одговарајуће опреме такође се не укључује.

Узгој рибе (шифра 406) – гајење рибе у рибњацима, за продају. Не подразумевају се активности у вези са риболовом.

Рад на основу уговора – подразумева се рад уз коришћење радне снаге са газдинства, машина и опреме који припадају газдинству, уз надокнаду, и то:

У области пољопривреде (шифра 407) – пружање услуга сопственим машинама, нпр. комбајнирање, орање и сл.;

У другој области (шифра 408) – чишћење снега, еколошки сервис и сл.;

Друге, до сада непоменуте активности (шифра 409) – у ове активности спада нпр. изнајмљивање (издавање у закуп) **пољопривредних објеката** газдинства, који се у неком периоду у току године не користе у те сврхе. Давање земљишта у закуп не спада у другу профитабилну активност у вези са газдинством.

9. Уколико постоји одговор „Да“ на питање 8, потребно је навести учешће прихода од тих активности у укупном приходу газдинства (шифра 410) – у укупан приход газдинства улазе приходи од пољопривредних активности и других профитабилних активности директно везаних за газдинство, као и директна плаћања (субвенције остварене по основу пољопривредне производње, нпр. за производњу млека). Искључују се приходи од активности које нису у вези са газдинством (приходи на основу запослености, социјална примања и сл.), као и субвенције добијене за инвестиције у посматраном периоду, тј. у пољопривредној 2011/2012. години. Учешће прихода се исказује у процентима (%), на основу процене испитаника.

Поглавље 11. **Остали подаци о газдинству**

Напомена: Одговори на питања 1, 2 и 3 дају се само за породично газдинство. Одговори на сва остала питања у овом поглављу дају се за свако газдинство, без обзира на правни статус.

1. Да ли је газдинство продавало сопствене пољопривредне производе у пољопривредној 2011/2012. години? (шифра 411)

Обележити одговор „Да“ уколико је газдинство повремено или стално продавало пољопривредне производе које је само произвело, као што су нпр. стока, јаја, млеко, вуна, кострет, мед, стајњак, жита, шећерна репа и остало индустријско биље, крмно биље, кромпир, поврће, укључујући и печурке, јагоде, бостан, цвеће и украсно биље, семенски и садни материјал, сено са ливада и пашњака, воће (укључујући и бобичасто воће), грожђе, вино од сопственог грожђа и сл.

Млечни производи (сир, кајмак, путер, кисело млеко), ракија, зимница, сувомеснати производи, остали суви производи (нпр. суво воће) и сличне прерађевине у домаћинству не спадају у пољопривредне производе. Међутим, уколико су се ови производи производили у домаћинству од сопствених примарних производа и повремено или стално се продају, онда се такође обележава „Да“.

2. Да ли је више од половине укупне продаје пољопривредних производа газдинства остварено продајом непосредним потрошачима? (шифра 412)

Уколико је газдинство продало више од пола (више од 50%) производа из сопствене производње на пијаци, односно директно потрошачима (физичким лицима – не ресторанима, болницама, накупцима и сл.) у посматраном периоду, уписује се X у кућицу поред одговора „Да“. У супротном, уписује се X поред одговора „Не“. Одговор се уписује на основу процене испитаника.

3. Да ли је на газдинству потрошено више сопствених пољопривредних производа него што је продато? (шифра 413)

Уколико је газдинство потрошило за своје потребе више од пола (више од 50%) вредности производа из сопствене производње, тј. више је потрошило за исхрану чланова газдинства, за исхрану стоке и сл. него што је продало у посматраном периоду, уписује се Х у кућицу поред одговора „Да“. У супротном, уписује се Х у кућицу поред одговора „Не“. Одговор се уписује на основу процене даваоца података.

4. Да ли је газдинство у последње три године користило подстицајна средства државе? (шифра 414)

Уколико је газдинство у последње три године користило средства добијена од стране државе (укључујући и локалну самоуправу) за подстицај руралног развоја, или субвенције за обављање пољопривредне производње, или је узимало субвенционисане кредите, уписује се Х у кућицу поред одговора „Да“, а затим се обележава врста коришћеног подстицајног средства државе. Могуће је обележити више понуђених одговора:

Намењена руралном развоју (шифра 415);

У виду субвенција за обављање пољопривредне производње (шифра 416);

Узимањем субвенционисаних кредита (шифра 417).

У супротном, уписује се Х поред одговора „Не“.

5. Да ли је газдинство у последњих 12 месеци узимало кредит од банке за обављање пољопривредних активности? (шифра 418)

Уколико је газдинство подигло кредит за пољопривредне активности у посматраном периоду, уписује се Х у кућицу поред одговора „Да“. У супротном, уписује се Х у кућицу поред одговора „Не“.

6. Да ли газдинство користи рачунар за вођење евиденције о пољопривредном пословању? (шифра 419)

Уколико газдинство користи рачунар за вођење евиденције о свом пословању, уписује се Х у кућицу поред одговора „Да“. Уколико је одговор „Не“, уписује се Х у кућицу поред.

7. Да ли је газдинство користило услуге саветодавне службе у последњих 12 месеци? (шифра 420)

Према „Закону о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде“ („Службени гласник РС“, број 30/10), саветодавни послови у пољопривреди су:

- ▶ пружање стручне помоћи у примени научних достигнућа и нових технологија;
- ▶ пружање стручних савета и услуга, пренос практичних знања и вештина ради технолошко-техничког унапређења производње;
- ▶ упознавање пољопривредних произвођача са добром пољопривредном праксом;
- ▶ извођење демонстрационих огледа у различитим областима пољопривреде;
- ▶ оспособљавање пољопривредних произвођача за управљање пољопривредним газдинствима и вођење књиговодствене евиденције газдинства;
- ▶ помоћ у афирмацији руралног развоја;
- ▶ пружање савета о заштити биља на основу података прогностичко-извештајне службе;
- ▶ подстицање интересног удруживања и предузетништва у пољопривреди;
- ▶ пружање савета и давање предлога за проширење привредних активности као допунских делатности на газдинству;
- ▶ давање препорука у области сточарства;

- ▶ давање савета и препорука о рационалном коришћењу земљишта;
- ▶ пружање саветодавне помоћи у другим областима за које пољопривредни произвођачи искажу интерес.

Уписује се одговор „Да“ у случају да је газдинство користило услуге саветодавне службе у последњих 12 месеци. Уколико је одговор „Не“, уписује се X у кућицу поред.

8. Да ли је газдинство регистровано у Регистру газдинстава Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде? (шифра 421)

Уписује се одговор „Да“ у случају да је газдинство регистровано, а затим се уписује регистарски број (12 цифара) газдинства (шифра 422). Уколико је одговор „Не“, уписује се X у кућицу поред и прелази се на питање 9.

Газдинство је регистровано уколико постоје подаци о газдинству у Регистру газдинстава Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде за текућу годину, без обзира на то да ли су до 1. марта текуће године обновљени захтевом од стране газдинства или су преузети из претходне године у случају да није дошло до промене у пољопривредној производњи (Правилник о изменама и допунама Правилника о начину и условима уписа и вођења Регистра пољопривредних газдинстава, обрасцима захтева за упис и обнову регистрације и прилога, документацији која се прилаже уз захтев, начину чувања података, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства, „Службени гласник РС“, број 97/11).

9. На који начин се врши одлагање пољопривредног отпада газдинства?

Пољопривредни отпад је отпад настао као резултат различитих пољопривредних активности. Уписује се X у кућицу предвиђену за обележавање одговарајућег начина одлагања отпада, за наведене врсте отпада (уколико је таква врста отпада постојала на газдинству):

Уље (машинско, моторно, хидраулично и сл.) (шифра 423);

Пластика (шифра 424) – осим пластичне амбалаже. То могу бити нпр.: пластичне фолије, контејнери и саксије за расад и сл.;

Гума (шифра 425) – нпр. тракторске гуме које више нису за употребу;

Амбалажа средстава за заштиту биља (шифра 426);

Амбалажа ветеринарских фармацеутских производа (шифра 427) – укључујући и отпад настао у току ветеринарских интервенција на газдинству (игле, шприцеви, празне бочице и сл.);

Други пољопривредни отпад (шифра 428) – нпр. муљ од прања и чишћења, отпад од биљног и животињског ткива, метални отпад и сл.

Под местом предвиђеним за одлагање отпада од стране газдинства подразумевају се депоније (на површини или испод земље), и то тачно одређене: индустријске или комуналне (не укључују се дивље депоније).

Отпад одложен на други начин је нпр. спаљен отпад, отпад однет на дивље депоније и сл.

Могуће је обележити више одговора.

Подразумева се да свако пољопривредно газдинство мора да производи неку врсту пољопривредног отпада, што значи да мора постојати обележен одговор на ово питање.

Напомена: По завршеном попуњавању упитника, испитаник може (уколико то жели) да погледа упитник како би се уверио у тачност уписаних одговора, и да то потврди својим потписом.

Правна лица/предузетници обавезно потписују упитник и стављају печат на за то предвиђено место на упитнику.

V. РАД НАКОН ЗАВРШЕНОГ ПОПИСИВАЊА

1. Сређивање пописног материјала за предају општинским инструктору

Када обиђе сва домаћинства са Листе, односно када заврши пописивање, пописивач на свакој страни Контролника у предвиђена поља уписује следеће податке који се односе на ту страну: број евидентираних домаћинстава (број исправно попуњених редова), број евидентираних домаћинстава за која постоји уписана шифра у колони 16 и број пољопривредних газдинстава (број попуњених Упитника за пољопривредно газдинство) као разлику података у пољима 1 и 2.

На последњој страни Контролника, пописивач у предвиђена поља уписује следеће сумарне податке:

1. Укупан број домаћинстава на додељеној Листи домаћинстава са пољопривредном производњом;
2. Укупан број домаћинстава евидентираних у Контролнику, тј. укупан број исправно попуњених редова (пописивач сабира уписане податке у одговарајућим пољима на свакој страни: $1.1 + 1.2 \dots + 1.10$);
3. Укупан број домаћинстава евидентираних у Контролнику која нису пописана због једног од наведених разлога – постоји уписана шифра у колони 16 (пописивач сабира уписане податке у одговарајућим пољима на свакој страни: $2.1 + 2.2 \dots + 2.10$);
4. Укупан број пољопривредних газдинстава (укупан број попуњених Упитника за пољопривредно газдинство: $3.1 + 3.2 \dots + 3.10$).

По уписивању ових података, пописивач обавезно проверава комплетност материјала у складу са упутством на Контролнику и сумарни податак под бројем 4 бројањем попуњених упитника.

Пописивач је дужан да пописни материјал раздужи, тј. преда општинском инструктору у претходно утврђеном термину.

Пописивач предаје следећи материјал:

- ▶ Скицу, копију фотографије (уколико је поседује) и опис граница пописног круга;
- ▶ Листу домаћинстава са пољопривредном производњом;
- ▶ Контролник;
- ▶ Попуњене важеће упитнике према редоследу из Контролника;
- ▶ Овлашћење за пописивача;
- ▶ Извештај о раду (образац А-10);
- ▶ Празне упитнике, а попуњене, али неважеће (поништене) упитнике предаје у посебној фасцикли.

Пописивач је дужан да заједно са инструктором отклони евентуалне недостатке које је инструктор уочио приликом прегледа материјала.

Исправно попуњеним упитником сматраће се упитник који је правилно попуњен, читким рукописом, није изгужван нити оштећен и који је чист. У случају да је упитник оштећен или испрљан, потребно га је преписати.

Исправност и комплетност достављеног материјала потврђују својим потписом пописивач и општински инструктор, чиме се пописивач разрешава дужности.

2. Сређивање пописног материјала за предају регионалном координатору

По завршеном пописивању, одговорно лице је дужно да преконтролише потпуност обухвата у односу на Адресар правних лица и сав пописни материјал раздужи, тј. преда начелнику подручног одељења (регионалном координатору).

Приликом раздуживања, предаје се следећи материјал:

- ▶ Адресар правних лица;
- ▶ Попуњен Извештај о раду у попису правних лица (А-13);
- ▶ Важећи упитници према редоследу уноса;
- ▶ Овлашћење за лице одговорно за попис правних лица;
- ▶ Овлашћења за пописиваче који су додатно ангажовани;
- ▶ Празни упитници и попуњени, али неважећи (поништени) упитници (који се предају у посебној фасцикли).

3. Предаја пописне грађе

После завршеног прегледа и пријема грађе од пописивача, општински инструктор предаје пописној комисији пописну грађу у кутијама, сређену по претходно наведеном редоследу. Општински инструктори се, по правилу, разрешавају дужности када им пописна комисија прими пописну грађу свих додељених пописивача. Инструктори којима је пописна комисија поверила неке послове и после пријема грађе (нпр. учешће у контроли квалитета прикупљених података у својству контролора или инструктора и др.) разрешавају се дужности тек пошто заврше и те послове.

Извештаји пописивача, општинских и републичких инструктора (обрасци: А-10, А-11 и А-12) одлажу се у посебну фасциклу, коју треба означити (написати *Извештаји* на корици), и она се предаје републичком инструктору – члану пописне комисије, који је даље предаје регионалном координатору – начелнику подручног одељења Завода за територију коју покрива.

Пописне комисије су дужне да, поштујући рокове, достављени и прегледани пописни материјал предају Републичком заводу за статистику. Пописне комисије се разрешавају дужности пошто предају комплетну пописну грађу и све потребне обрачуне и извештаје о утрошку додељених средстава за Попис пољопривреде Републичком заводу за статистику.

Након контроле пописног материјала добијеног у попису правних лица, регионални координатор пописни материјал доставља Републичком заводу за статистику у Београду, заједно са извештајима непосредних учесника у Попису пољопривреде, којима придружује и свој Извештај о раду републичких инструктора и лица одговорних за попис правних лица (образац А-14).

ПРЕРАЧУНАВАЊЕ ЛОКАЛНИХ ЈЕДИНИЦА МЕРА У ХЕКТАРЕ И АРЕ

1 катастарско јутро (кј) = 58 а = 5755 м²

1 ланац (сремски) = 72 а = 7192 м²

1 квадратни хват (khv) = 0,036 а = 3,6 м² 100 khv = 3,6 а

1 дунум = 1 шиник = 10 а = 1000 м²

1 дулум (лесковачки) = 16 а = 1600 м²

1 мотика = 7 а

1 ливада = 1 коса = 1 рало – ралица = 25 а

1 плуг земље = 1 дан орања = 40 а

1 черек = 4,5 а

ТАБЛИЦА ЗА ПРЕРАЧУНАВАЊЕ КАТАСТАРСКИХ ЈУТАРА И ЛАНАЦА У ХЕКТАРЕ И АРЕ

Број јутара	ha	a	Број јутара	ha	a	Број јутара	ha	a	Број ланаца	ha	a	Број ланаца	ha	a	Број ланаца	ha	a
0.25		14	36	20	72	74	42	59	0.25		18	36	25	89	74	53	22
0.50		29	37	21	29	75	43	16	0.50		36	37	26	61	75	53	94
0.75		43	38	21	87	76	43	74	0.75		54	38	27	33	76	54	66
1		58	39	22	44	77	44	31	1		72	39	28	05	77	55	38
2	1	15	40	23	2	78	44	89	2	1	44	40	28	77	78	56	10
3	1	73	41	23	60	79	45	46	3	2	16	41	29	49	79	56	82
4	2	30	42	24	17	80	46	4	4	2	88	42	30	21	80	57	54
5	2	88	43	24	75	81	46	62	5	3	60	43	30	93	81	58	26
6	3	45	44	25	32	82	47	19	6	4	32	44	31	64	82	58	97
7	4	3	45	25	90	83	47	77	7	5	03	45	32	36	83	59	69
8	4	60	46	26	47	84	48	34	8	5	75	46	33	08	84	60	41
9	5	18	47	27	5	85	48	92	9	6	47	47	33	80	85	61	13
10	5	76	48	27	62	86	49	49	10	7	19	48	34	52	86	61	85
11	6	33	49	28	20	87	50	7	11	7	91	49	35	24	87	62	57
12	6	91	50	28	78	88	50	64	12	8	63	50	35	96	88	63	29
13	7	48	51	29	35	89	51	22	13	9	35	51	36	68	89	64	01
14	8	6	52	29	93	90	51	80	14	10	07	52	37	40	90	64	73
15	8	63	53	30	50	91	52	37	15	10	79	53	38	12	91	65	45
16	9	21	54	31	8	92	52	95	16	11	51	54	38	84	92	66	17
17	9	78	55	31	65	93	53	52	17	12	23	55	39	56	93	66	89
18	10	36	56	32	23	94	54	10	18	12	95	56	40	28	94	67	60
19	10	93	57	32	80	95	54	67	19	13	66	57	40	99	95	68	32
20	11	51	58	33	38	96	55	25	20	14	38	58	41	71	96	69	04
21	12	9	59	33	95	97	55	82	21	15	10	59	42	43	97	69	76
22	12	66	60	34	53	98	56	40	22	15	82	60	43	15	98	70	48
23	13	24	61	35	11	99	56	97	23	16	54	61	43	87	99	71	20
24	13	81	62	35	68	100	57	55	24	17	26	62	44	59	100	71	92
25	14	39	63	36	26	200	115	10	25	17	98	63	45	31	200	143	84
26	14	96	64	36	83	300	172	65	26	18	70	64	46	03	300	215	76
27	15	54	65	37	41	400	230	20	27	19	42	65	46	75	400	287	68
28	16	11	66	37	98	500	287	75	28	20	14	66	47	47	500	359	60
29	16	69	67	38	56	600	345	30	29	20	86	67	48	19	600	431	52
30	17	26	68	39	13	700	402	85	30	21	58	68	48	91	700	503	44
31	17	84	69	39	71	800	460	40	31	22	30	69	49	62	800	575	36
32	18	42	70	40	28	900	517	95	32	23	01	70	50	34	900	647	28
33	18	99	71	40	86	1000	575	50	33	23	73	71	51	06	1000	719	20
34	19	57	72	41	44				34	24	45	72	51	78			
35	20	14	73	42	01				35	25	17	73	52	50			